

JESUS CRISTO MUWĒ̄GAP EKAWĒ̄NTUP—JOÃO EMUDUPMUBARAKTUP

¹ Jesus Cristo oajẽm Deus mubapuk am ijodiayũ be. Ipi muğẽ awap Deus mubapukpuk'ukat kuy osunuy. Deus xe osunuy. Deus co'i osunuy. ² Ixe Deus xe osunuy ipi muğẽm pima. ³ Deus eju ixe soat o'guğe—ipi dağat, kabi beat tak. Ka'ūma ma kajuk o'e ipi dağ ixe imujurūğ'üm pima. ⁴ Ja'ōbi dak ixe itabēğayũ mujurūgrūğ'uk osunuy. Ixe icẽmān wuymutaybitbin'uk osunuy Deus ekawēn—apẽn kaxi wuymukabiahampuxim. ⁵ Ixe oajẽm ijodi Deus ekawēn wuymutaybin am. Ade jjā ikērēat mujurūğrūğ'ukayũ osodop ijodi. Imẽnpit ixe ekawēn muwēnmu'üm pa'ore osodop ip.

⁶ Ixe ajẽm awap Deus warara'acat o'ğudot ijodi ağıokatkat. Ja'ōbi o'ğudot. João i ibutet osunuy. ⁷ Oajẽm Jesus Cristo muwēn ām—kabiaap puximat muwēn ām ijodiayũ be. Ixe o'ğuwēnuwēn adeayũ mutabun am cekay. ⁸ João ma ixe Deus mubapukpuk'ukat ğu osunuy. Oajẽm ixe muwēn ām acā.

⁹ — Ixe kawēn icẽmat wuymutaybitbin je'e — io'e João. — Ixe jajẽm ijodi — io'e João. — Soat mutaybitbin jeku Deus ekawēn — io'e João.

¹⁰ Deus mubapukpuk'ukat oajẽm ipi kay. Ijodi oekuku. Soat ipi dağacat ixe emumuğẽ osodopdop ip. Inaka ibu'u o'e ip jetabun cekay. ¹¹ Jebadipyū kay oajẽm—Judeuyū kay. Inaka itabut ğu o'e ip

cekay. ¹² Warara'acayū bit ixe kay osodop ip. Itabut ip osodop ixe kay. Imēnpuye:

— Deus ebekitkiyū eyju ̄gasū, okay eyetabut puye — io'e cebe ip.

¹³ Bekitkit jebapukpuğ ijodi ayacat'uk pewi kap-kam puye; ağokatkat aoyū dabi'o pin e'em puye dak; ağokatkat jekpot mujurūğ pin puye dak. Imēn ğu bit wuyju Deus ebekitkin e'em. Ijodiayū Deus ebekitkin e'em Deus ibikuy buye acā. ¹⁴ Deus mubapukpuk'ukat ijodian o'e. Jesus Cristo ijodian o'e. Wuyxe osunuy. Pūğ ma Deus ipot osunuy. Wara'at ka'umgu—ixe acā. Ijodiayū ikērēat mujurūğrūğ oekuku. Inaka ixe xe ikukpin cīcā osodop ip. Icēmān ixe Deus ekawēn wuymutaybit-bin'uk osunuy. Imēneju:

— Warara'acat podi ma teku idip — i juy ace'e'e wuyewewebe.

¹⁵ João Batista abu Deus mubapukpuk'ukat iap muwēnuwēn oeku adeayū be. Ixe imēn o'e:

Omuykuiat ma ya'ōbuyxi, i. Ön pit ka'uma, i. Okap awap ixe itabēğ osunuy iwağō ma'ğu ön, i. Imēnpuye obodi ma ya'ōbuyxi ixe ma, i. Ixe kuy oğuwēn eywebe, io'e — João o'e.

Imēn abu Deus mubapukpuk'ukat iap muwēnuwēn oeku João Batista.

¹⁶ Soat kabia ixe xe wuykukpin cīcā ikērēat mujurūğrūğ ma'ğu wuyju. Soat podi ma xipan wuykuğ, ixe xe wuykukpin puye.

¹⁷ — Eyju cūğ ma Deus xe cekawēn tağ jekukum pima — i juk adi o'e'e Moisés'üm wuydobuyū'üm'üm pe. — Deus xe eykukpin cīcā

ikērēat mujurūgrūg ma'gu eyju – i juk adi o'e'e Jesus Cristo bit.

Ixe kawēn icēmat muwēnuwēn oekuku.
¹⁸ Ka'ūma ma Deus o'jojojo buk. Ixe ipot pūg ma. Ipot acā o'jojojo. Ipot ikukpin cīcā jebay mubapukpuk'uk osunuy wuywebe. Deus mubapukpuk'ukat ixe.

¹⁹⁻²⁸ Judeuyū kukukayū jepaīyū o'guju João Batista kay. O'guju ip jekawēn ām ceweju. Jerusalém ka beayū osodop ip ixeyū Judeuyū kukukayū. Paīyū buywatwat'ukayū dak o'guju ip. Levitayū i ibuywatwat'ukayū butet osunuy. Fariseuyū ixeyū o'guju João kay. Betânia ka xe o'jekawēn ip. Jordāodi wīnābu o'jekawēn ip. João iboceayū mubatisasan osunuy ijudi be. Oajēm ip João kay. Jay. João ibu'u gu o'e jekawēn ām ceweju ip.

– Abu ēn? – io'e ip João be.

– Cristo gu õn – io'e João. – Ijodiayū daxijojo'ukan Deus emunaẽ gu õn.

– Abu ēn? – io'e ma'guto ip. – Elias du ēn? – io'e ip. – Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat tu ēn? Waram guto du ekop ocekey? Kuyjeat tu ēn? – io'e ip cebe.

– Ka'ūma – io'e. – Elias gu õn.

– Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat tu ēn—ocemumuwiwiiat? – io'e ip.

– Ka'ūma – io'e. – Eyemumuwiwiiat gu õn – io'e.

– Abu ēn? – io'e ma'guto ip. – Abu ēn iap cuy eguwēn ocewebe. Abu ēn iap muwēn pin oceju ocemudocayū be – io'e ip João be.

– Uk'a'ūmat pe wuyjuyū mukūyjojom pit õn – io'e João. – “Ikērēat mujurūgrūgap cuy epeyepere,”

i ñn e'em cebe ip. “Wuykukukat jajẽm,” i ñn e'em. “Kũyjobin cuy epesop ya'õ kay,” i ñn e'em cebe ip – io'e. — Imẽn ñn e'em cebe ip Isaías ekawẽn taã—kuyat ekawẽn taã—Deus ekawẽn muwẽnuwẽn'ukat ekawẽn taã – io'e.

— “Deus ekawẽn muwẽnuwẽn'ukat ũgu ñn,” i juk ece ocewebe, “Eymumuwiwiiat ũgu ñn,” i dak, “Elias ũgu ñn,” i dak – io'e ip. — Apẽnpuye dak ën wuyjuyũ mubatisasan? – io'e ip.

— Õn ma ijodiayũ mubatisasan idibi be – io'e João. — Wara'at pit omuy wuyparakpe. Eyetaybit ũgu ixem. Deus ekawẽn eymutaybitbin cuk adi ojekuku. Gasũ bit ixe jeymutaybin. Omuykuiat ya'õbuyxiat. Õn pit ixe jo'i'ũmõgu. Wa'õbuyxi ũgu ñn pit ixe buxim – io'e João.

²⁹ Kuyaje João jekay Jesus ajẽmap o'jojojo.

— Ak'i juy epe'e! – io'e João adeayũ be. — Teku Deus emunaẽ. Pañyũ cordeiro aokaka'uk osodop ip ikẽrẽat uk am wuydobuyũ'ũm'ũm pewi – io'e. — Imẽnpuxim teku je'ũ ikẽrẽat uk am wuywebewi – io'e. ³⁰ — Ixe oğuwẽn eywebe kapusu – io'e. — “Gasũ bit wara'at Deus ekawẽn jeymutaybin,” i juk oce eywebe. “Okap awap ixe kuy itabẽg osunuy iwago ma'gu ñn,” i juk oce eywebe. “Imẽnpuye ixe ya'õbuyxiat. Õn pit ixe jo'i'ũmõgu. Wa'õbuyxi ũgu ñn pit” i juk oce eywebe – io'e. ³¹⁻³³ — Õn pit wetaybit ũgu oğuy abu ixe osunuy iam. Imẽnpit Israel naxegebitbit mutaybin ojuy oğuy abu Deus emunaẽ iam. Imẽnpuye ojot ijodiacat mubatisasan – io'e. — Õn pit wetaybit ũgu oğuy abu ixe iam – io'e João. — Imẽnpit Deus cuk o'e owebe: “Obiõgbuk je'kop wemunaẽ kay,” i. “Ixe be jeedop,” i. “Ixe

epejojojo,” i. “Ixe jebiõgbuk ꝑuõm ijoceayũ be,” i. Imẽn omudocat cuk o'e owebe – io'e—João o'e. Imẽn João Jesus muwẽnuwẽn oekuku.

— Deus biõgbuk ojojojo — io'e João. — O'kop kabi kadiwi. Pukaso jo'i osunuy ibiõgbuk. Jesus abi jeje o'jecüg — io'e João. ³⁴ — Ixe ma ojojojo. Ixe Deus ipot. Iboap oğuwẽn eywebe — io'e João iboceayũ be.

³⁵ Kuyaje João Batista waram Jesus o'jojojo. João cüg'i osunuy jeweju etaybitbinayũ eju—xepxepayũ eju. ³⁶ Jesus cügcüg o'e cewap ip.

— Ak'i juy epe'e! — io'e João. — Teku Deus emunaẽ — io'e. — Cordeiro e'üap co'i teku je'ü ikẽrẽat uk am wuywebewi — io'e.

³⁷ Iboap co buje, Jesus kay o'ju ip João eju etaybitbinayũ—xepxepayũ. João ip o'suiwat Jesus kay jeju am.

³⁸ Jesus o'jekorepẽn.

— Ajo-kudadam eyju? — io'e Jesus.

— Ocemutaybitbin'ukat, poce ën? — io'e ip.

³⁹ — Ga'a onuynuyap'a kay aju — io'e Jesus.

O'ju ip Jesus eju. Oajẽm ip Jesus nuynuyap'a be. Katpuje ip oajẽm—16 hora bima. Uk'a be ip oõm. Jesus eju ip osodop ixe kabia. ⁴⁰ Püg ma ixeyü'in André i osunuy—xepxepayü'in. André kuy João ekawẽn itaybit osunuy. Imẽneju Jesus eju o'ju. Ixe André Simão kitpit osunuy.

⁴¹ Gebuje André o'ju Simão kay—jewa gó kay.

— Cristo ocetobuxik — io'e Simão be.

(Wuydaxijo am Deus emunaẽ iape Cristo.)

⁴² O'tujowat Jesus kay. Jesus Simão o'jojojo.

— Ên aco'i Simão — io'e. — João ipot aco'i ën. Wara'at ebuten ñasū — io'e. — Ojomõg ebuten. Céfo i ebuten je'e — io'e Jesus.

(Céfo Pedro iape Grego a'õm, wita'a iape Mundurukú a'õm).

43 Kuyaje:

— Cum puk õn Galiléia eipi kay — io'e Jesus.

Jesus Filipe o'tobuxik e dağ pima.

— Filipe, oweju juy ejeku — io'e.

44 Filipe Betsaida ka bewiat osunuy, André dak, Simão Pedro dak. Pǖgka bewiat ip osodop.

45 Gebuje Filipe Natanael o'tobuxik.

— Deus emunaẽ ocetobuxik — io'e Natanael be.
— Moisés ixe muwẽgaptup o'tupmubararak kuyje
— io'e. — Deus a'õbi o'tupmubararak. Deus ekawẽn
muwẽnuwẽn'ukayü'üm'üm tak ixe muwẽgaptup
o'tupmubararak. Jesus i ibutet. José'üm ipot ixe,
Nazaré ka bewiat — io'e.

46 — Apẽn ën e'em? — io'e Natanael. — Nazaré ka
bewi ñu Deus emunaẽ jajẽm — io'e.

— Ejot cuy ijom — io'e Filipe bit.

47 Jesus Natanael o'jojojo ajẽm pima.

— Ak'i juy epe'e — Jesus o'e jewejuacat pe. — Teku
Israel naxegebit — io'e. — Wuymuñguykukuku'ukat
ñu teku! Icẽmãñ e'e'ukat ma teku! — io'e.

48 — Ên pit ojojo ñu buk — io'e. — Apẽntak ën
etarybit õn? — io'e Natanael.

— Filipe be enomuwã buje õn ejojo wũy ma'ñu ën
— io'e Jesus. — Ên figureira'ip kabicuk pe bima ejojo
õn — io'e. — Wa'õbacaam õn ejojo — io'e.

49 — Ocemutaybitbin'ukat — io'e. — Ên ma Deus
ipot — io'e. — Icẽmãñ ën ma Israel naxegebitbiyuñ
kukukat — io'e.

50 — Etabut okay, “En figueira'ip kabicuk pe bima ejojo ñn,” i juk oce buye. “Jesus itaybit cīcā,” i en e'em. Guyjom pit obacaap ojomõg ijodiacayū be. Iboap epejojojo. “Soat podi ma Jesus ya'õbaca,” i ece ġebuje bit – io'e. **51** — Icēmān ñn e'em eywebe – io'e Jesus soat pe ijodiacayū be. – Soat wa gó ñn – io'e. – Koce'i je'e kabi. Deus ekawēn tojotjot'ukayū je'kop okay. Jeu dak ip oxewi. Soat iboap epejojojo – io'e Jesus cebe ip.

2

1 Xepxep xet kap puje Jesus o'ju jewebumñnap epeta kay. O'ju jeweju etaybitbinayū eju—12 beayū eju. Judeuyū peta muğēğē'uk osodop ip jewebumñn puje. Caná ka be peta o'ğugē. Ibo ka Galiléia eipi be o'sukadop. **2** Jesusyū juk o'tomuwā ip. Ixi dak o'ju ceweju ip.

3 Gebuje uva'abidi kay o'e ip o'ti'um puye.

– Uva'abidi o'ti'um – io'e ixi Jesus pe.

4 — Aí — io'e Jesus. — I'e but ġu iboap owebe. Gasū bit cūğ ġu owebe Deus a'õbacaap mõg ãm.

5 Gebuje ixi o'ju peta iwat a'õbuywatwat'ukayū kay.

– O'it a'õ kay juy epe'e – io'e cebe ip.

6 Idibi mün'a o'yadop iboce 6 be. Wita'a muğēğē o'yadop yabogat'a. 80 litro opop püg'a be idibi, 100 litro dak. Judeuyū jewebuwuywuy'uk ip osodop jekõn puje, jekõn epere buje dak. Jevasília wuywuy'uk osodop ip soat em. Imẽnpuye ti'ade o'tidop igo'a be.

7 O'jekawēn ibuywatwat'ukayū be ixe Jesus.

— Idibi juy epetibu ite'a munopapūn ãm—pote'a munopapūn ãm — io'e. — Epeyamunopapūnpūn cuy ip idibim — io'e.

Idibi o'eimuõm ip pote'a be. Yanopapūn o'e.

⁸ — Ti'in cuy epeti'uk yabewi — Jesus o'e cebe ip.

— Eyekariwa kay juy epetidujowat — io'e.

O'ti'uk ip yabewi. O'tidujowat ip jekariwa kay.

⁹ Idibim ġu o'e. Uva'abidim o'jediewexat. Peta iwat o'tikōn. Peta iwat ma itaybit ġu o'e abu o'timuwxexat uva'abidim iam. O'ti'uk'iayū bit itaybit o'e.

Gebuje peta iwat jewebumūniat o'tomuwā.

¹⁰ — Soat oceju koam tikujījāti ūmūm ocebureyū be. Ibegbeg ip pima, oceju tikōōmati ūmūm cebe ip. Ėn pit imēn ġu e'em. Gasū acā tikujījāati ūmūm ēn ocewebe! — io'e.

¹¹ Imēneju ceweju etaybitbinayū oitabun cekay.

— Deus a'õbacaap kuğ teku — io'e ip.

Jesus idibi o'timuwxexat uva'abidim. Jesus koam wuywebe i'e ba'oreat o'gubapuk Caná ka beayū etabutpe Galiléia eipi be. Ön Deus a'õbacaap kuğ iap o'gubapuk adeayū be.

¹² Iboap tomukadi Jesus o'ju Cafarnaum ka be. O'ju jexi eju, jekitpityū eju dak, doze beayū eju dak. Ade xet ġu osodop ip iğō ka be—pūgpūğ ā.

¹³ Gebuje o'ju Jerusalém ka kay jeweju etaybitbinayū eju. O'ju ip Judeuyū epeta kay. Peta mujurūgrūğ'uk osodop ip Judeuyū jeğebu am Egito eipi bewi Deus wuydobuyū'üm'üm o'tujujēm iap kay. Páscoa i iğō epeta butet osunuy. ¹⁴ O'ju Deus eju kawēnwēnap'a kay—yabogat'a kay. Oajēm. Oõm. Adeayū o'jojojo ya be. Biopak teidada'ukayū o'jojojo uk'a naxirōğ pe. Carneiro teidada'ukayū

dak o'jojojo. Pukaso deidada'ukayū dak o'jojojo. Soat ip o'jojojo yanaxirōg pe. Ajēmjēmayū edinheiro mutrokakan ip osodop warara'acayū.

15 Jesus oitakomān uk'a beacat kay. Ixibu o'subumukirik bōrōbum. Iōhōyū o'guwat ya bewi soat. Biooooh. Aki kay o'gūjēm. Dinheiro mutrokakan'ukayū dak o'gūjēm. Biopak deidada'ukayū dak o'gūjēm. Carneiro deidada'ukayū dak o'gūjēm. Soat ip o'gūjēm. Buğ. Dinheiro mutrokakan'ukayū emesa o'guy'at. Duooooh. O'jedu. Soat o'gudu dinheiro isurūğat mesa bewi.

16 — Soat cuy epetujujēm ite'a naxirōg pewi! — io'e Jesus pukaso deidada'ukayū be. — Webay duk'a be ǵu juy epeteizada! — io'e.

17 O'jegebu ip Deus ekawēn kay doze beayū. Ibodup pe ibararak opop:

Bay, ijop'a eduk'a! i. Inaka warēmtağ e'em ip ite'a be, i. Imēnpuye wetakoma jījā, i.

18 Gebuje Judeuyū kukukayū o'jekawēn Jesus eju.

— Abu-a'ōbi iteyū eǵujēm Deus eju kawēnwēnap'a bewi? — io'e ip Jesus pe. — Deus a'ōbacaap cuy ejomōg ocewebe — io'e ip. — Iboap mōg puje, “Cūğ ma cebe iteyū mujēm ām,” i kuka oce'e — io'e ip.

19 — Eywebe Deus eju kawēnwēnap'a tuy'at puje, wara'at'a juy oyamuy őn ma — io'e Jesus. — Xepxep xet kap puje, wara'at'a oyamuy uk'a — io'e Jesus cebe ip.

20 — Iba'ore ewebe wara'at'a tuy ām xepxep xet — io'e ip. — Oceju ite'a muymuy ade koato—46 koato — io'e ip Jesus pe.

21 Jesus ekawẽn cekawẽn pa'arẽm o'e cexe ip. "Uk'a" i'e buje, jejebit o'guwẽn Jesus. **22** Ce'ũ'ũayũ xewi Deus pe Jesus muyu buje, Jesus ekawẽn kay o'jegebu ip doze beayũ.

— Deus ekawẽntup pe ibararak icẽmã — io'e ip.
— Jesus icẽmã o'e e'ce webe — io'e ip jewewebe.

23 Adeayũ oitabun Jesus kay ixe Jerusalém ka be bima — Judeuyũ Páscoa epeta muğẽgẽm pima. Õn Deus a'õbacaap kuğ iap o'guapukpuk Jesus. Iboap co buje itabut o'e ip cekay. Imẽnpit Pügpügøyü yopit ma itabut o'e. **24** Jesus pit itaybit osunuy apẽn ixeyü jewağu guy iam. Imẽnpuye ibapuğ ū o'jewemuwẽn cebe ip. **25** Abu-be Jesus e'em:
— Apẽn teku jewağu guy — i? Ka'uma be ma. Jewewebe ma itaybit osunuy.

3

1-2 Ixima be Nicodemos oajẽm Jesus kay. Nicodemos ya'õbuyxiat osunuy. Judeu osunuy. Fariseu osunuy.

— Ocemutaybitbin'ukat — io'e Jesus pe. — Octaybit en ocemutaybitbin'ukat iam. Wuywebe i'e ba'oreat mubapukpuk'ukat en. Deus a'õbacaap mögmög'ukat en. Abu-be Deus a'õbacaap mög put? Deus bikuyap tağ jekuku'ukat pe acã! Ocexe en Deus xewiat — io'e Nicodemos.

3 — Icẽmã õn e'em ewebe — io'e Jesus. — Waram eykap'um pima, iba'ore Deus pe eyukan — io'e.

4 — Apẽn kuka dak waram akap aypa bima? Iba'ore! — io'e Nicodemos. — Waram xe'e kuka aõm wuyxi uk pe? Iba'ore! — io'e.

5-6 — Aoyü uk pewi wuykap puje, wuyebay ipotpoyum acesop — io'e Jesus. — Deus biõgbuk

a'ðbi bit Deus ebekitkiyüm acesop. Wuyağuyisum aceku. Icēmān ñon e'em ewebe – io'e Jesus. – Idibi be eymubatisasan'üm pima Deus eykukukan ğu je'e, Deus biðgbuk eywebe'üm pima dak – io'e.

⁷ – “Deus ebekin cuy eğuy,” i ñon e'em ewebe – Jesus o'e. – “Ağuyisum cuy ejeku,” i ñon e'em ewebe. Ağuybabı'üm ğu juy eğuy wa'ð kay – io'e Nicodemos pe. ⁸ – Kabido jekpiwan ma pidojujum. Kabido a'ñojom pit wuyju. Eyetaybit ğu poma pidojujum iam, pomawi o'subidodot iam tak. Imēnpuxim eyetaybit ğu dak apēn kuka Deus ebekitkiyüm acesop ibiðgbuk a'ðbi iam – io'e.

⁹ – Apēn paxi kuka o'jebapuk? Ekawēn pa'arēm oxe – io'e Nicodemos.

¹⁰ – Ên Israel naxeğebitbit mutaybitbin'ukat—Judeuyü mutaybitbin'ukat – io'e Jesus. – Ên pit a'ðbuyxi adeayü xe. Apēnpuye dak wekawēn pa'arēm exe? – io'e. ¹¹ – Icēmān ñon e'em ewebe – io'e Jesus. – Wetaybicap muwēnuwēn ñon. Kuy ojojojoiat muwēnuwēn ñon. Inaka ën wekawēn kay ğu – io'e. ¹² – Ipi dağayü e'ead muwēnuwēn pima, etabut ğu wekawēn kay. Kabi beayü e'ead muwēn puje, iboap kay dak etabut ğu kuka epe'e – io'e. ¹³ – Warara'acat ğu o'kop kabi kadiwi o'jojojoiap muwēn ãam ipi dağacat pe. Ñon acā okop – io'e. – Soat waðo ñon – io'e. ¹⁴ – Moisés puybujo'iatpu o'subumu'ãy ip-takübi dað—bronze muğeğebu. Uk'a'ðumat pe o'subumu'ãy kuyje. Igobu kay ceak'ibiyü oe'ü ğu puybu nuy pibun. O'je'ada ip soat. Imēnpuxim itakomaayü obamupaya korosa be we'ü ãam. Soat waðo ñon – io'e. ¹⁵ – Okay itabucayü yağuyisum

jeju ẽgasū—soat ip. Soat em itait jeedop ip Deus xe je'ũ buje dak – io'e Jesus. ¹⁶ – Deus xe wuyukpin cīcā ajop. Imēnpuye jekpot o'gudot wuykay. Pūg ma ipot. Ixe ipot kay wuyetabut pima, soat em ẽgu wuye'ũ acesop. Ce'ũ'ũayũm ẽgu acesop. Waram acejetait. Soat em wuyetait acesop Deus xe – io'e. ¹⁷ – “Ipiat osupi'ajoat eywebe ikērēat kuğ eyju oxe buye,” i'e ojuy ẽgu Deus. Imēnpuye jekpot o'gukop ipi kay. O'gudot ipi dağayū daxijo am ipiatpi'ajojoap kay cuap puxim – io'e. ¹⁸ – Deus ipot pūg ma. Deus e'em ẽgu “Ikērēat kuğ eyju oxe,” i jekpot kay itabucayū be. Deus kuy o'e “Ikērēat kuğ eyju oxe,” i itabut'ũmayū be bit, jekpot kay itabut'ũm puye. ¹⁹ Deus ipot osodot ipi kay apēn ikērēat Deus xe iap mubapuk am wuywebe, apēn cūg ma iap mubapuk am tak. Ixe kabiaap puxim. Ijodiayū bit ikērēat mujurũğrūg. Kabiok tağ jekuku'ukat puxim ip. Imēnpuye ip ibu'u jetabut am Deus ipot kay – io'e. ²⁰ – Ikērēat mujurũğrūg'ukayū ibu'u jījā jemutaybinan ajo ikērē Deus xe iam. Imēnpuye Jesus ekawēn a'ijojom ẽgu ip. Ibu'u jījā ip warara'acat pe itaybit am ikērēat mujurũğrūg teyüku iam. Kabiok tağ jekuku'ukat puxim ip – io'e. ²¹ – Idipat mujurũğrūg'ukayū bit itabut Deus ipot kay, õn pit Deus ekawēn tağ jekukum iap mubapuk am warara'acat pe. Kibia dağ jekuku'ukat puxim ip – io'e.

Imēn Jesus o'jekawēn Nicodemos eju.

²² Guyjom Jesus o'ju Judéia eipi kay. Jeweju etaybitbinayū eju o'ju—doze beayū eju. Iboceayū mubatisasan osodop ip. ²³ João Batista dak Enom ka be osunuy. Imubatisasan ip osunuy iboceayū

mutaybit am teyũku João Batista ebekitkiyũ iam. Salim ka xe osunuy tiboğ puye. Adeayũ cucum o'e João kay. Imẽn João imubatisasan ip osunuy,²⁴ daomũnmũnap'a be ġu buk puye.²⁵ João eju etaybitbinayũ o'jewa'ōxikxik ip Judeu eju.

— Abu ġu cūğ ma wuyjuyũ mubatisasan teyũku webekitkiyũ iap mubapuk am? — io'e ip jewewebe. — Jesus ġu xe'e? — io'e ip. — João Batista ġu xe'e? — io'e ip jewewebe.

²⁶ Imẽnpuye o'jekawẽn ip João eju.

— Ocemutaybitbin'ukat — io'e ip. — Aġokatkat iboceayũ mubatisasan ġasū! Kuy bima ixe oceweju oeku Jordão wīnābu bima — io'e ip. — Ixe juk adi eğuwẽn ocewebe — io'e ip. — Soat iboceayũ cum cekay acã oceju ixe ebekitkiyũm ġasū bit i'e am — io'e ip.

²⁷ — Ocokcok cīcā adeayũ cum Jesus kay buye — io'e João bit. — Deus acã wuymōğmōğ wuya'ōbuyxian — io'e. ²⁸ — “Õn pit Cristo ġu—Deus emunaē ġu õn,” i juk adi oce eywebe — io'e João. — “Deus acã omudot tot awap,” i juk adi oce eywebe. Kuy wekawẽn epeya'ījojo — io'e João. ²⁹ — Wuyewebumũn puje jewebumũnat jetayxi bum — io'e João. — Jewebumũnat pure bit jewebumũnat xe nuynuy. Ibure icokcok e'em jewebumũnat icokcok puye. Jewebumũnat pure buxim õn — io'e João. — Õn tak ocokcok cīcā adeayũ cum Jesus kay ya'ōkayayũm — io'e. ³⁰ — Ade jījā je'e ip Jesus a'ōkayayũm. Wa'ōkayayũ bit ade ġu je'e ip—pūğpūğ ā. Imẽnpit ocokcok cīcā — io'e João.

Imẽn João o'jekawẽn jeweju etaybitbinayũ eju.

³¹ Kabi kadiwi oajēmiat itaybit cīcā. Soat podi ma itaybit. Ipi dağat pit ka'ūma. Itaybit ipi dağayū e'e am. Ipi dağayū e'e am acā kawēnwēn. Kabi bewiat pit itaybit cīcā. ³² O'jojojoiap muwēnuwēn ixe. O'ya'ījojoiap muwēnuwēn tak. Inaka pūgpūg acā itabut ya'ō kay. ³³ Ixe a'ō kay itabucat pit e'em:
— Deus cūg wuykuğ — i soat pe jebureyū be.

³⁴ Deus emumudot Deus ekawēn muwēnuwēn. Cebay tacup ğu. Jebiōgbuk muõmõm jekpot pe. Imēnpuye soat em jebay biōgbuk a'ōbi jekukum ipot. ³⁵ Deus xe jekpot kukpin cīcā. Imēnpuye soat ja'ōbacaap o'ğüm jekpot pe.

— Okpot pit wa'ōbaca jo'i — io'e Deus.

³⁶ Deus ipot kay itabucat yağuyisum jeku ijodi bima. Ce'ū buje itait jeenuy Deus xe. Itabut'ūmat pit Deus xe ğu ma jeenuy itait. Soat em Deus itakoma jījā cekay—ja'ō kay kūyjobit'ūmat kay.

4

¹⁻³ Ibocewi Jesus o'jēm Judéia eipi bewi, Fariseuyū Jesus awēğ o'yawēğtobuxik puye. Adeayū juk Fariseuyū o'ğukūyojo.

— Ade ğu João Batista eju etaybitbinayū — io'e Fariseuyū be. — Jesus eju etaybitbinayū bit ade jījā — io'e ip. — Ade iboceacat mubatisasan Jesus — i napa ma o'e ip.

Imēnpit Jesus ğu iboceacat mubatisasan osunuy idibi be—ceweju etaybitbinayū acā.

Jesus epit ojuy Galiléia eipi kay jeweju etaybitbinayū eju.

⁴ — Ga'a aju Samaria eipi dağ — io'e Jesus.

— Ga'a — io'e ip.

5 Ibocewi oajem ip agóka be—Sicar ka be. Kuyje Jacó jekat o'gum jekpot pe—José be. Sicar ka José katpuk tēğ ma o'sukadop.

6 Jesus o'ju idibiküy kay. Igoküy Jacó juk o'suküykocat kuy bima. Jesus taopipi o'e cūgcūğäm. Jebodoy am oabik. Oabik idibiküy xe o'sukopibareran puye. Kaxicuğ o'e. **7-8** Jesus eju etaybitbinayü o'ju agóka be jexat pum.

Ijém ip puje, ayacat oajém iküy be—Samaria eipi beat. Idibi bu ojuy oajém.

Gebuje Jesus o'jekawen ayacat eju.

— Etibu buk wekönaptim — io'e Jesus.

9 — Ap! — io'e. — Ên Judeu. Õn pit Samaria eipi beat — io'e ayacat. — Apênpuye ën e'em owebe “Etibu buk wekönaptim,” i? — io'e.

Judeuyü ibu'u jijä osodop Samaria eipi beat ewa'e bewi jekön ãm. Imënpuye ayacat o'e ibu'u jewa'e beati üm Jesus pe.

10 — Deus tei'üma iüümü wuywebe. Etaybit gu iboam — io'e. — “Etibu buk wekönaptim,” i oce ewebe. Etaybit gu dak abu õn iam — io'e. — Etaybit õn ibima, “Etibu buk wekönaptim,” i kuka ece owebe. Oxewi tiojuyjuy bima, ekönaptim kuka otium ewebe. Itedi kõn puje, agyptisum eceku. Eü buje dak soat em etait ecesüy Deus xe — io'e Jesus.

11 — Tapu — io'e. — Tibubuap kuğ gu ën — io'e. — Iküyberen cïcä idibiküy. Pomawi kuka igodi etibu—wuymutaiticapti? — io'e. **12** — Ocedobu'üm ya'öbuyxi osunuy—Jacó'üm — io'e ayacat. — Soat xe ya'öbuyxi osunuy. Ixe'üm iteküy o'suküykocat ocewebeam kuyje. Ixe Jacó'üm tikönkön'uk osunuy iteküy bewiati. Cebekitkiyü dak tikönkön'uk

osodop, iõhõyū dak. Ya'õbuyxi osunuy ixe'ũm Jacó'ũm. Ên pit ibodi ma'gu a'õbuyxi? — io'e Jesus pe.

¹³ — Iteküybewiati kõn puje, waram tak ebipuruk ece'e — io'e Jesus. ¹⁴ — Wemudiõmti kõn puje bit, waram ebipuruk ãgu ece'e—pûg em tak ka'úma — io'e. — Wemudiõmti bit tiwaru. Idi'a buxim je'e ewebe—tiapep'úmati buxim. Imênpuxim je'e wemudiõmti. Tiapap ãgu je'e. Wemudiõmti kõn puje, waram eybipuruk ãgu epe'e. Itedi kõn puje, eyaãguyisum epеку ijodi. Soat em eyetait epesop Deus xe eye'ũ buje dak — Jesus o'e cebe.

¹⁵ — Tapu — io'e. — Itedi buk etiõm owebe! — io'e. — Etiõm waram obipurukap puxim — io'e. — Etiõm puk waram ijoce tibum wajëmap puxim — io'e Jesus pe.

¹⁶ — Ektop cuy eãgudot okay — io'e cebe. — Ektop eju juy ecepit — io'e.

¹⁷ — Tã — io'e. — Oktoptep ãgu — io'e.
— Icẽmãñ ãn e'em “Oktoptep ãgu,” i — io'e. ¹⁸ — Cinco beayú eju juk a'gu ecewebumõn—emumukukukyú eju — io'e. — Gasú ewejuat ektop ãgu — io'e. — Imẽn ikẽrẽ Deus xe — io'e. — Icẽmãñ ãn e'em pit “Oktoptep ãgu,” i — io'e.

¹⁹ — Tapu — io'e. — Gasú bit iba'arẽm ãgu o'e oxe. Ên Deus ekawẽn muwẽnuwẽn'ukat ma — io'e ayacat. ²⁰ — “Cûg ma wuywebe Deus kay ãebum ma ijoce ma—co'a be—Gerazim'a be,” i juk adi o'e ocedobuyú'õm'õm. Eyju bit Judeuyú. “Cûg ma wuywebe Deus kay ãebum am wara'atka be ãgu—Jerusalém ka be acã,” i eyju e'em — io'e. — Abuyú icẽm ãgu e'em exe? — io'e Jesus pe.

21-22 — Tū'ū, eya'ōpicūgcūg cuy wa'ō kay — io'e Jesus. — Eyju Samaria eipi beayū — io'e. — Eyju e'em Deus pe “En ma ocekukukat,” i. Imēnpit eyetaybit ġu abu ixe iam. Oceju bit Judeuyū. Oceju bit ocetaybit abu ixe iam. Deus Judeu o'taē ijodiayū daxijojo'ukan, — io'e. — Guyjom ma “En ocekukukat,” i juy ace'e wuyebay be Gerazim'a be acā,” i'ūmgu epe'e; “Jerusalém ka be acā,” i'ūmgu dak. Soat ka dag “En ocekukukat,” i epe'e'e cebe — io'e. **23** — Gaxīn ma Deus pe eykukukan epesop — io'e. — Ixe bikuyap tağ epeku. Ixe ekawēn kay kūyjobin epesop. Imēn eyeku buje, Deus kay ġebum epesop soat em. Eyebay ibikuy imēn ma eyeku am — io'e Jesus. **24** — Deus ijebitbet ġu. Ijo ba'ore eywebe — io'e. — Ixe kay juy ġebum epesop ijojom ġu ma'ġu. Ixe biōgbuk a'ōbi juy epesop ġebum cekay. Cekawēn tağ tak cuy epesop ġebum cekay—kawēn icēmat tağ — io'e Jesus.

25 — Wetaybit Cristo omuyku iam. Wuydaxijo am Deus emunaē omuyku — io'e ayacat. — “Deus emunaē ixe,” i wuyju e'em, “Wuydaxijo ixe,” i dak — io'e. — Yajēm puje soan ocemutaybin ixe — io'e.

26 — Ōn ma Cristo — Jesus o'e ayacat pe. — Ōn ma kawēnwēn eweju — io'e.

27 Iboam e buje, ceweju etaybitbinayū o'jepit Jesus kay jexat kuġ. Yaġuybabi'ūm o'e ip ibapuġ ma Jesus ayacat eju kawēnwēn puye. Imēnpit:

— Ajo-kay ēn ayacat xewi? — i'ūmgu o'e ip Jesus pe.

— Apēnpuye ēn kawēnwēn ayacat eju? — i'ūmgu dak ip o'e cebe.

28 Gebuje ayacat o'jepit jeka kay. O'ju jeka beacat kay. Timũn'a o'yaiwat idibiküy xe. Jay. Oajẽm.

29 — Epesot cuy ağokatkat com — io'e cebe ip—jeka beacayü be. — Idibiküy xe omuy — io'e. — “En cuk adi ikẽrẽat eğujurûğrûğ,” i juk o'e owebe — ayacat o'e. — Ixe xe'e Cristo? — io'e. — Ixe xe'e Deus emunaẽ? — io'e ayacat.

30 O'ju ip Jesus kay. O'jẽm ip ağoka bewi.

31 Ağoka bewiayü ajẽm awap ceweju etaybitbinayü o'jekawẽn Jesus eju.

— Ocemutaybitbin'ukat — io'e ip. — Juku wuyxat — io'e ip. — Ga'a acekõn! — io'e ip.

32 — Oxat ğu omucokcokcoğ—wara'at acã. Eye-taybit ğu iboam — io'e—Jesus o'e.

33 — Warara'acat xe'e ixat o'tojot cebe? — io'e ip jeweweju.

34 — Eyju ma eycokcok eyxat kuğ pima. Õn pit ocokcok omudocat bikuyap tağ weku am — io'e. — Omudocat kapikap o'ğum owebe. Ocokcok oce wekapikap mu'üm âm — Jesus o'e cebe ip.

35 — “Ebadipdip kaxi kap puje, wuyku beat'a yaop je'e,” i eyju ma e'em. “Gaxñ ma yaop,” i õn pit e'em eywebe. Imẽnpuxim eyxe adeayü ibu'u jemutabun am okay. “Ak'i epe'e iteyü kay—ajẽmjẽmayü kay,” i õn pit e'em — Jesus o'e. — “Gaxñ ma ip itabun okay,” i — io'e. **36** — Kadaidaidada'ukat jekapikaptei bubum, jeku beat'a bubu'ukat tak. Icokcok e'em ip jeku beat'a kuğ pima. Imẽnpuxim omuwẽnuwẽn'ukat icokcok je'e warara'acat pe itabut puje, warara'acat mutabunbun'ukat tak. Itabucayü soat em itait jeedop ip webay xe kabi be — Jesus o'e.

37-38 — Õn cuk eymuju omuwēn ām adeayū be. Icēmān wuyju e'em "Wara'at taidadam. Wara'at pit yabubum," i. Imēnpuxim pūgpūgøyū omuwēnuwēn. Warara'acayū itabut'ūmayū mutabunbun. Adeayū epeğutabun ǵasū cebe ip omuwēn puje. Itabut je'e ip warara'acayū kuy omuwēn puye — Jesus o'e.

39-40 Gebuje agóka bewiayū oajēm cekay—Jesus kay. Oitabun ip cekay. Ade oitabun Samaria eipi watwat. Itabut ip o'e ayacat o'jewemuwēn puye.

— "Ikērēat eğjurūğrūğrūğ," i juk xeku o'e owebe — i juk ayacat o'e cebe ip.

Itabut ip o'e cekay.

— Ocexe juy eğuy — io'e ip Jesus pe.

— Ha'a. Oğuy — io'e.

Xet. Xet. Xepxep xet osunuy iğō ka be.

41 Warara'acayū Jesus kay itabut o'e cekawēn co buje. Ade jījā itabut o'e cekay.

42 — Koap ma ekawēn oceya'ijojo. Imēnpuye ocetabut cīcā ixe kay — io'e ip ayacat pe. — Ixe ekawēn oceya'ijojo ǵasū bit. Ixe ipi dağacat taxi-jojo'ukat wuyxe — io'e ip.

43 Xepxep xet o'kap. Jesus waram o'ju Galiléia eipi kay. Ixe ka Galiléia eipi be o'sukadop—Nazaré ka.

44 — Warara'acayū xe Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat ya'obuyxi. Jeka beacat xe bit ka'ūma — i juk o'e Jesus.

45 Galiléia eipi watwat pit Jesus o'topabijurūğ. Icokcok ip o'e. Jesus osunuy ya'obuyxi cexe i Peta muğēğēm ip osodop Jerusalém ka be. Jerusalém ka be bima Jesus e'ead o'jojojo ip. Ja'obacaap

mȭgmȭgap o'jojojo ip. Imẽnpuye icokcok ip o'e Jesus dopabijurũ̄g puje.

⁴⁶ Jesus o'jepit Caná ka kay—idibi o'timuwxexat uva'abidim iat ka kay. Caná ka Galiléia eipi be o'sukadop. Ipi kukat ebekit iñoka be osunuy—Caná ka be. Ixe ipot iwãtaxipi jíjã osunuy. Po'i osunuy ipot Cafarnaum ka be. Oe'ü pin ipot jewãtaxipiap pibun.

⁴⁷ — Jesus oajẽm ijoce, adeayü o'e ipi kukat ebekit pe. Oajẽm Judéia eipi bewi — io'e ip cebe.

Ipi kukat ebekit o'ju Jesus kay. Jay. Oajẽm.

— Ejot cuy oduk'a be — io'e. — Okpot eğu'ada! — io'e Jesus pe. — Oe'ü pin okpot — io'e.

⁴⁸ — Deus ja'õbacaap mȭgmȭgap coco'üm puje, kuka eyetabut ñu epe'e okay — io'e Jesus — wuywebe i'e ba'oreat mubapukpukap coco'üm puje dak.

⁴⁹ — Kariwa — io'e. — Ejot cuy okpot e'ü awap — io'e.

⁵⁰ — Ecepit cuy eduk'a be — io'e Jesus. — Ekpot kuy o'je'ada. Oe'ü ñu — io'e.

Iwãtaxipi topibit ebay itabut o'e Jesus a'õ kay. Aripit. O'jepit jeduk'a kay. Jesus eju ñu o'jepit—jaçepûg ma. ⁵¹ Jeduk'a be kapikpik'ukayü ixe o'topabijuk e dağ—jeduk'a be yajẽm pima.

— Ekpot oe'ü ñu — io'e ip. — O'je'ada jíjã — io'e ip cebay be.

⁵² — Poce kaxi bima o'je'ada? — io'e.

— Wuyase bima o'je'ada kapusu — io'e. — Ipa'iat oi'üm — io'e ip cebay be.

⁵³ — Wuyase bima ma Jesus o'jekawẽn oweju — io'e cebay. — “Ekpot kuy o'je'ada,” io'e owebe — io'e.

Imēneju itabut o'e Jesus kay. Tuk'a beacat tak itabut o'e ip cekay—soat ip.

⁵⁴ Imēn Jesus waram wuywebe i'e ba'oreat o'gubapuk adeayū etabutpe—Galiléia eipi beacat etabutpe. O'gubapuk Judéia eipi bewi ijēm puje.

5

¹ Guyjom Jesus waram o'ju Jerusalém ka kay. Oajēm. Judeuyū peta muğēğēm osodop ibo ka be. ² Jerusalém ka be idibi'it'iti o'tinuy. Betesda i tibutet osunuy Judeuyū a'õm. Ovelha muõmõmap exīntabi xe o'tinuy ixedi—ağoka ekorara exīntabi xe. Pügpōğbi iwātaxipiat nuyap'a o'yadop idibi'it'iti akokoreren. ³ Ade iwātaxipipiayū kapopo'i osodop joyū'abeku. Ita'ũmayū osodop ip, cexīgxīg pa'oreayū dak, ijebit e'üayū dak. Timukoruyap wiwim ip osodop iwātaxipipiayū. ⁴ Deus ekawēn tojotjot'ukat ajēmjēm'uk osunuy iğodi be. Idibi mukoruy buje, iwātaxipipiayū kopkop'uk ip osodop idibi kay. Koap kopat acā o'je'ada. ⁵ Jesus oajēm iğodi xe.

Gebuje Jesus ağokatkat o'jojojo iğodi xe. Ixe ağokatkat ade koato iwātaxipi osunuy. 38 koato iwātaxipi osunuy. ⁶ Ade koato po'i osunuy jewātaxipiap kuğ. Jesus itaybit o'e iboam.

— Tapu, e'ada pin tu? i — io'e Jesus cebe.

⁷ — Hm hm — io'e ağokatkat. — We'ada pin oce. Imēnpit ka'ũmğu obure odujukop am idibi kay timukoruy buje — io'e. — Okop pa'ore. Okop pin pima, warara'acat ma kom. Ixe ma o'je'ada — io'e.
— Ôn pit ka'ũma — io'e.

⁸ — E'ãy — io'e Jesus. — Exexecaptup cuy etupu — io'e. — Xīgxīg ece — io'e.

⁹ O'je'ada ġebuje bit aġokatkat. Jexexecaptup o'tupu. Xīgxīg o'e. Xipat o'e. Judeuyū xe jebodoydoyap kabia osunuy. Sábado osunuy.
¹⁰ Imēnpuye Judeuyū kukayū o'jekawēn aġokatkat eju—ce'ada'ibit eju.

— Jebodoydoy oceju ijop kabia. Cūğcūğ ġu — io'e ip. — Ka'ūmġu wuyekapikap ġasū. Wuymutaybitbinap taġ ġu ēn e'em — io'e ip. — Cūğ ġu ewebe exexecaptup tujowat am ġasū. Kapikpiġ ēn exexecaptup tujowatwan — io'e ip.

¹¹ — “Exexecaptup cuy etupu,” i juk o'e owebe omu'adaat — io'e. — “Xīgxīg ece,” io'e owebe — io'e ce'ada'ibit.

¹² — Abu o'e owebe “Exexecaptup cuy etupu,” i; “Xīgxīg ece,” i dak? — io'e ip. — Apēn ibutet? — io'e ip.

¹³ Imēnpit ce'ada'ibit itaybit ġu o'e jemu'adaat puten. Imu'ada buje, Jesus dao ma o'jēm adeayū parakpewi. Imēnpuye ce'ada'ibit itaybit ġu o'e ibuten.

¹⁴ Jesus ce'ada'ibit o'tobuxik ġuyjom. Deus eju kawēnwēnap'a be o'tobuxik—yabo'gat'a be.

— Kuy ece'ada — io'e. — Ikērēat cuy eġujurūğ ġu waram ewātaxipinap puxim — io'e Jesus imu'ada'ibit pe.

— Hm hm. Ikērēat oġujurūğ ġu — io'e.

¹⁵ Ce'ada'ibit o'jēm. O'ju Judeuyū kukukayū kay.

— Kuy bima wetaybit ġu oġuy abu omu'ada iam — io'e. — Gasū bit wetaybit oce ibuten — io'e. — Jesus i ibutet — io'e cebe ip.

¹⁶ Imēnpuye Judeuyū kukukayū Jesus kaykay o'e ip. Yaoka ojuy ip Jesus aġokatkat o'ġu'ada jebodoydoyap kabia be buye.

17 Imēneju Jesus o'jekawēn cebe ip.

— Webay soat kabia jekapikap kuğ e'em. Imēnpuxim õn tak wekapikap kuğ e'em — io'e Jesus cebe ip.

18 Imēnpuye Jesus aoka ojuy ip Judeuyū kukukayū.

— Jesus o'jekapik jebodoydoyap kabia be. Agokatkat o'gu'ada — io'e ip. — Imēn cūg ġu Deus xe — i napa ma ip o'e. — Jesus o'e “Deus webay,” i — io'e ip. — “Deus webay” i'e'em pima, “Deus a'ōbacaap co'i õn tak wa'ōbaca,” i'e'em tak — io'e ip. — Imēnpuye juy ayaoka — io'e ip.

Imēn o'jekawēn ip jeweweju.

19 Gebuje Jesus o'jekawēn Judeuyū kukukayū eju.

— Icēmān õn e'em eywebe — io'e. — Deus ipot õn. Wa'ōbi ġu õn e'em — webay a'ōbi acā. Webay e'ead cocom õn. Webay e'ead tağ acā õn e'em, ixe ipot puye — io'e. **20** — Webay xe okukpin cīcā. Webay a'ōbi iwātaxipiat mu'ada'ada'uk oğuy. Idip cīcā o'e iwātaxipiat mu'adaap. Iboap podi ma idipat ġubapuk webay — io'e Jesus. — Eyetabēğbēğ epe'e iboap cocom — webay e'ead cocom — io'e. **21** — Webay ce'ū'ūayū mutaicin. Waram ip itait. Kabi kay ixeyū muyuhum. Õn tak waram ce'ū'ūayū mutaicin. Obikuy bima waram imutaicin õn ixe ipot puye — io'e. **22** — Deus ġu e'em ijodiacat pe “Eykērē oxe,” i. Owebe ma webay e'em “Ēn ma ece ‘Ikērēat kuğ eyju Deus xe,’ i ijodiacat pe — io'e Jesus. **23** — Imēnpuye adeayū je'e owebe “Ēn Deus ipot,” i. “A'ōbuyxi jījā ēn,” i. “Deus tak ya'ōbuyxi jījā,” i je'e ip. Warara'acayū xe wa'ōbuyxi'ūm pima,

webay dak kuka o'e ya'õbuyxi ñgu. Omudocat tak kuka o'e ya'õbuyxi ñgu cexe ip – io'e Jesus. ²⁴ – Icẽmãñ õn e'em eywebe – io'e. – Wa'õ kay kũyjobicayü yaãguyisum jekukum—omudocat kay itabucayü – io'e. – Soat em Deus xe jeedop ip itait – io'e. – “Ikẽrẽat kuãg eyju oxe,” i'ñmãgu je'e Deus okay itabucayü be. “Soat em ipiat osupi'ajoat eywebe,” i'ñmãgu dak je'e cebe ip – io'e Jesus. – “Soat em ipiatpi'ajojoap pe juy epesop,” i'ñmãgu je'e cebe ip – “Soat em oxe ma juy epesop,” i acã – io'e Jesus. ²⁵ – Icẽmãñ õn e'em eywebe. Deus ipot õn. Gaxñ ma ojẽm eyxewi. Oajẽm waram. Wajẽm puje, wa'õberen ocewãwã. Ce'ñ'ñayü wa'ijojo. Waram ñguto jetait ip wa'õberen wewãwã buje. ²⁶ Warara'acat Deus mutaicin ñgu. Ja'õbi ma itabẽg e'em. Wa'õbi ma õn tak wetait – io'e. – Õn tak webay jo'i – io'e. ²⁷ – Soat waãgo õn. Webay a'õbi acã õn e'em pãgpãgayü be “Eykẽrẽ ñgu Deus xe,” i. Ya'õbi acã “Eykẽrẽ Deus xe,” i õn e'em warara'acayü be – io'e. ²⁸ – Eyaãguybabí'ñm ñgu juy epesop wekawẽn kay. Guyjom ma ce'ñ'ñayü wa'ijojo – io'e. ²⁹ – Ce'ñ'ñayü xewi jeu ip jedopap pewi. Xipacat mujurãgrãg'ukayü jeu kabi kay. Soat em Deus xe jeedop ip. Ikẽrẽat mujurãgrãg'ukayü dak jeu. “Eykẽrẽ oxe,” i je'e Deus cebe ip. Ixeyü ñguju ipiat'ajojoap pe – io'e.

³⁰ – Wa'õbi ñgu õn kawẽnwẽn—pãg em tak ka'ñma. Obikuyap taãg ñgu õn jekukum—omudocat bikuyap taãg acã. Kuy owebe Deus e'ap taãg acã õn kawẽnwẽn. Imẽneju cãg ma owebe “Ikẽrẽat kuãg eyju Deus xe” i'e am pãgpãgayü be; “Xipat eyju Deus xe” i'e am warara'acayü be – io'e. ³¹ –

Õn acā omuwēnuwēn pima, “Deus a'ōbi õn e'em,” i'e'em pima, “Dapxi ēn,” i kuka juk epe'e. Wa'ō kay eyetabut ġu kuka epe'e – io'e Jesus. ³² – Wara'acat tak omuwēnuwēn. Webay dak omuwēnuwēn. Ixe icēmān e'em. Wetaybit icēmān ixe omuwēnuwēn iam – io'e. ³³ – Ebureyū juk epeğuju João Batista kay – io'e Judeuyū kukukayū be. – Ixe João icēmān omuwēnuwēn oeku. ³⁴ “Xipan cuy epe'e omuwēnuwēn,” i ūm̄gu õn pit e'em warara'acayū be. “João icēmān omuwēnuwēn oeku,” i õn e'em eywebe, eydaxijo ojuy õn puye – io'e Jesus. ³⁵ – Lamparina kuğ pima wuyetaybit poma aju iam. João Batista lamparina buxim osunuy. João Deus ekawēn muwēnuwēn oeku. Imēnpuye eyetaybit cūğ ma jeku am Deus xe iam. Darem ma eycokcoğ epesop ixe ekawēn com – io'e. ³⁶ – João omuwēnuwēn oeku. Adeayū okay itabut o'e. Webay a'ōbi wa'ōbacaap mōğmōğ ojeku eyetabutpe. Iboap tobuxik puje adeayū e'em owebe “Ebay juk omudot ocekay,” i. ³⁷ Webay omuwēnuwēn. Omudocat omuwēnuwēn. Eyju bit kūyjobit ġu webay a'ōkay. Webay kay eyetabut ġu dak – io'e Jesus. ³⁸ – Webay juk omudot ijodi. Webay a'ōmupubutbun eyju bit, eybu'u jījā eyetabut am okay buye – io'e. ³⁹ – Eyju Deus ekawēntup cocom cīcā. “Deus ekawēn tağ jekukum pima, cebekitkiyūm acesop,” i eyju e'em. “Soat em Deus xe acesop wuyetait,” i dak eyju e'em. Imēnpit Deus ekawēntup tak omuwēnuwēn – io'e. ⁴⁰ – Inaka eybu'u jījā eyetabut am okay. Okay eyetabun pima, soat em epesop eyetait Deus xe – io'e. ⁴¹⁻⁴² – Wetaybit apēn eyju jewağuyğuy iam. Wetaybit cīcā eyju

Deus kay ̄gu j̄jā iam – io'e Jesus.

— Imēnpuye eywebe ibuyxim okukap kudadam ̄gu õn – io'e Jesus. ⁴³ — Webay a'õbi ojot. Imēnpit eyju eyetabut ̄gu j̄jā okay. Ja'õbi warara'acat tot puje bit, ixe kay kuka eyetabut epe'e – io'e. ⁴⁴ — Pūg ma Deusat. Kaũm̄gu wara'at. Eyju bit Deus pe xipan eymuwēnuwēnap kudadam ̄gu—wuyjuyū be xipan eymuwēnuwēnap kudadam acā. Imēneju eybu'u j̄jā eyetabut am okay – io'e. ⁴⁵⁻⁴⁶ — Eyju te'e ma e'em “Moisés emudupmubararaktup tāg oceju jekukum,” i. “Imēnpuye oceju cūg cīcā Deus xe,” i eyju te'e ma e'em – io'e. — Moisés cuk adi omuwēnuwēn Deus ekawēntup pe. Imēnpuye Moisés a'õ kay eyju kūyjobit pima, wa'õ kay dak kuka juk kūyjobit epe'e. “Teyüku ikērē,” i'um̄gu õn pit e'em webay be. Deus acā je'e eywebe “Eykērē oxe, Moisés a'õ kay kūyjobit'um̄ puye,” i. ⁴⁷ Moisés emudupmubararaktup kay eyetabut ̄gu. Imēnpuye wa'õ kay dak iba'ore eymutabut am – io'e Jesus Judeuyū kukukayū be.

6

¹ Ibocewi Jesus iodi o'timudek—Galiléia eipi beati. Tiberíades tibutet osunuy.

² Gebuje adeayū o'ju Jesus kay.

— Jesus juk adi iwātaxipipiayū o'̄gu'ada'ada. Wuywebe i'e ba'oreat o'gubapukpuk – io'e ip. — Waram tak paxi iwātaxipiat ̄gu'ada? – io'e ip jewewebe.

Imēnpuye o'ju ip tomuju. ³ O'jeu Jesus co'apēn pe. Jeweju etaybitbinayū eju oabik—doze beayū eju. ⁴ Judeuyū epeta wap osodop ip—Páscoa epeta wap.

5-6 Gebuje Jesus adeayū o'jojojo.

— Teyūku oğubegbeg ixan — io'e jewebe ma. — Filipe du itabut adeayū mubeğbeg put Jesus pe iap kay? — io'e Jesus jewebe ma.

Imēnpuye:

— Apēn xe'e juy pāo'a aceyabu iteyū xat'am—soat xat'am? — io'e Jesus Filipe be.

7 — 6 kaxi be wuyekapikap teim pāo'a bu buje, kuka o'e ġu adeayū xat'am — io'e Filipe.

8 Wara'acat o'jekawēn Jesus eju jeweju etaybin'ibiyū'in. André o'jekawēn ceweju. Simāo Pedro waǵo osunuy André.

9 — Ak'i! — io'e André. — Yaypan'isuat otobuxik. Cinco be pāo'a kuǵ. Axima kuǵ tak xepxep — io'e. — Imēnpit apēğām kuka ajat cexewi? O'e ġu kuka adeayū xat'am — io'e.

10 — “Epabik cuy,” i juy epe'e adeayū be — Jesus o'e jeweju etaybitbinayū be.

O'jekawēn ip adeayū be. Oabikbik ip adeayū kapī'idip ceje, tip'ade o'tiptop puye. Ade jījā ip osodop. Cinco mil aǵokatkayū osodop aoyū parakpe, bekitkiyū parakpe dak.

11 Gebuje Jesus pāo'a o'yabu. O'jekawēn Deus eju.

— Bay, ẽn xipat — io'e cebe. — Ocexat'am eyamu-dot ocewebe — io'e.

O'yaūm doze beayū be pāo'a. Yaūmūm pima o'yamu'aren cīcā. Ya'ada jījā o'e. Doze beayū pāo'a o'yaūmūm kaxikxik'iayū be. Axima dak o'ğūm doze beayū be. Iūmūm pima o'ğu'aren cīcā. Doze beayū o'ğūmğūm cebe ip—kaxikxik'iayū be. Kuy jemu'opin input o'jat ip. Ibegbeg ip o'jekōn. **12** Soat ip ibegbeg o'e Jesus ixat o'ğu'aren cīcā buye.

— Ceaepoyat'a juy epeyabu — io'e Jesus doze beayū be. — Epeyamuxipan — io'e. — Axima epoyat tak cuy epeyat. Epeğuxipan cuy — io'e. — Epeyat cuy ierepap puxim — io'e cebe ip.

¹³ Soat cepayat ip o'jat. Pageiro'a jo'iat'a be o'guõm ip. O'yamuporan ip cepoyan. Doze be o'yamunopapũn pa'geiro'a jo'iat'a.

¹⁴ Imẽn Jesus wuywebe i'e ba'oreat o'gubapuk soat etabutpe. Ixat o'gu'aren cīcā. Imẽnpuye:

— Ite ma Deus ekawẽn muwẽnuwẽn'ukat! — io'e ip jewewebe o'jojojo'iayū. — Ade koato ma ixe ajẽmap wiwim ocesop — io'e ip jewewewebe ma.

¹⁵ Jesus dakoy ojuy ip o'e. “En ma juy ocekukan ece” i'e ojuy ip cebe.

— Odakoy ojuy ip jekukukan — io'e. — Gasũ bit obu'u ixeyū kukukan — io'e Jesus jewebe ma.

Imẽneju o'jepit jenomukay ma. Jağepǖg ma o'ju co'a daḡ.

¹⁶ Kabioḡkabioḡ'i bima ceweju etaybitbinayū o'kop iodi kay—doze beayū. ¹⁷ Iodi mudek ojuy ip.

— Ga'a acepit Cafarnaum ka be — io'e ip jewewebe.

Kobe be ip oõm. Kabiok o'e. Jesus oajẽm gu buk. ¹⁸ Tipodoyboğ cīcā o'e kabidoboğ puye. Daum cīcā kobe tipodoy daḡ. ¹⁹ Wūy jījā o'jekoykoy ip. 5 kilometro o'jekoykoy ip. Jesus o'jojojo ip. Xīgxīg oeku idibi adopa daḡ Jesus. Yakõmkẽm gu tipodoy daḡ. Xīgxīgih. Ti'adopa daḡ cūgcūg ma oajẽm. Oajẽm pin kobe kay. Iparara jījā ip o'e ti'adopa daḡat tobuxik puje—xīgxīgat tobuxik puje.

— Ajo xe'e teku ti'adopa dağat? — io'e ip jewewebe.

20 — Eypararam ġu juy epesop — io'e. — Wara'at ġu ñn. Ñn ma — io'e Jesus.

21 Iparara ġu ip o'e doze beayū Jesus ekawēn co buje. Icokcok cīcā ip o'e. Imēnpuye:

— Eōm kobe be — io'e ip cebe.

Kobe dak o'jemūğ wīnābu. Jejuap ojuy ka be o'jemūğ. Muğ.

22 Kuyaje tomukudadaayū Jesus o'tobuxik ġu.

— Apu Jesus? — io'e ip jewewebe. — Pūğ ma juk kobe ijoce osodop kapusu — io'e ip. — Jesus pit oōm ġu ibo be kobe be — io'e ip. — Ceweju etaybitbinayū acā juk oōm kobe be. İxe bit ka'ūma — io'e ip. — Apoma o'ju? — io'e ip jewewebe.

23 Kawēnwēn pima wīnābuayū oajēm jekobe dağ. Tiberíades ka bewi ip oajēm. O'jemūğ ip. Muğ. Wuyjuyū be pāo'a o'oap pe o'jemūğ ip. Jebay eju kapusu wuykukukat Jesus o'jekawēn iap pe o'jemūğ ip.

24 — Jesus pit ijoce ġu omuy — io'e ip — tomukudadaayū o'e yajēm'ibiyū be. — Ceweju etaybitbinayū dak ijoce ġu omuy — io'e ip. — Ga'a atimudek eyekobe dağ — io'e ip.

— Ga'a — io'e ip.

Imēnpuye ip oōm kobe be — Tiberíades ka be-wiayū ekobe be. Poroğ. Oōm ip soat. Toktek. O'timudek ip wīnābu. Cafarnaum ka ebikopap pe ip o'jemūğ Jesus kudadam.

— Ga'a Jesus ajokudada!

— Ga'a! — io'e ip.

25 O'tobuxik ip. Wīnābu ip o'tobuxik.

— Ocemutaybitbin'ukat — io'e ip. — Puje ajēm ijoce? — io'e ip. — Ekudadam oceku — io'e ip Jesus pe.

26 Gebuje Jesus o'jekawēn ceweju ip.

— Icēmān õn e'em eywebe — io'e Jesus cebe ip.
 — Kapusu pāo'a epesop oxewi. Eybegbeḡ epesop oxewiat'am. Gasū epesot okudadam “Ēn xipat cīcā” i'e am ġu—pāo'a o pin puye acā — io'e Jesus cebe ip. **27** — Eyxat kay acā ġu juy epeyegebu. Eybegbeḡ eyxan ijodi bima acā — io'e. — Wara'at tak opop eyxat eyaguymuisusunap xat — io'e. — Ixe xat o buje, eyaguymuisusunap xat — io'e. — Soat em epesop eyetait Deus xe eye'ū buje dak — io'e.
 — Soat waġo õn. Deus webay. “Obikuyap taġ ēn jekukum soat em,” i juk o'e Deus owebe — io'e. — “Imēnpuye ēn ma ibiat xat ūmūm'uk eġuy wuyjuyū be,” i juk o'e owebe — io'e. — Eyju dak Deus bikuyap taġ cuy epekuku soat em ma — io'e.

28 — Apēn xe'e oceku soat em Deus bikuyap taġ?

— io'e ip Jesus pe.

29-31 — Deus e'em “Wemumudot kay eyetabun cuy epesop,” i — io'e. — Õn ma Deus emumudot — io'e. — Okay eyetabut puje, Deus bikuyap taġ eyju jekukum — io'e Jesus.

— Ocedobuyū'ūm'ūm pāo'a jo'iat'a o'o'uk ip osodop uk'a'ūmat taġ pima — io'e ip Jesus pe. — Imēn e'em Deus ekawēntup:

Moisés pāo'a mudodot'uk osunuy cekay ip—kabi bewiat'a, i — io'e ip.

— Deus a'ōbi Moisés ja'ōbacaap mōġmōġ'uk osunuy pāo'a jo'iat'a mudodon — io'e ip. — Pām ēn? A'ōbacaap cuy ejomōġ ocetabutpe — io'e ip. — Imōġ puje ocetabut oce'e ekay — io'e ip.

32 — Icēmān õn e'em eywebe — io'e Jesus cebe ip. — Ja'ōbi ġu Moisés pāo'a jo'iat'a mudodot'uk

osunuy eydobuyū'ūm'ūm pe—Deus a'ōbi acā. Moisés Deus xewiatxat ġu imudodot'uk osunuy cekay ip. Deus pit jexewiatxat mudodon eywebe—eyağumuisusunap xat — io'e Jesus. ³³ — Deus cuk omudot jexewi kuyje pāo'a jo'iat'a mudocap co'i — io'e. — Ôn kabi kadi wiatxat co'i ojot ijodiat ağumuisun am — io'e. — Okay itabucayū yağuyisum jeku — io'e. — Ôn ijodiat ağumuisusun'ukat — io'e.

³⁴ — Kariwa — io'e ip Jesus pe. — Ibiatxat cuy eğūm ocexan. Soat em cuy eğūmğūm ocewebe.

³⁵ — Ôn Deus xewiatxat — Jesus o'e. — Ôn ma ijodiat ağumuisusun — io'e. — Okay eyetabut puje, soat em eycokcoğ epesop ibegbegat co'i. Okay eyetabut puje soat em eycokcoğ epesop ibipuruk'ūmat co'i — io'e Jesus. ³⁶ — “Eybu'u eyetabut am okay,” i juk adi ocece eywebe — io'e Jesus. ³⁷ — Webay pūgpūğayū mutabunbun okay. Imēnpuye itabut ip okay. “Eyetabun ġu juy epesop okay,” i'ūmğū òn pit e'em cebe ip—itabun ojuyayū be—pūğ pe dak ka'ūma — io'e. ³⁸ — Kabi kadiwi juk oajēm obikuyap tağ weku am ġu. Omudocat bikuyap tağ weku am oajēm — io'e. ³⁹ — Soat em ağ òn okay itabucayū kay. Imēnpuye jetabucap epereperem ġu ip—pūğ tak ka'ūma. Waram ixeyū oğuyu kabi kay ce'ū'ūayū muyuap kabia be. Oğuyu ip omudocat bikuyap tağ — io'e Jesus. ⁴⁰ — Okay itabucayū oğuyu ce'ū'ūayū xewi, webay soat ce'ū'ūayū muyuap kabia be — io'e. — Soat ip jeedop itait Deus xe soat em—abu òn iam itaybicayū. Imēn webay ibikuy — io'e Jesus.

⁴¹ Imēneju Jesus ekawēn kay ġu ip o'e Judeuyū

kukayū. Jewa'õxikxiğ o'e ip jeweweju.

— “Õn Deus xewiat,” i teku e'em — io'e ip. — “Kabi kadiwiyat xat co'i õn,” i teku e'em — io'e ip. ⁴² — Jesus ma teku! — io'e ip jewewebe. — José'üm ipot teku — io'e ip te'e ma. — Wuyetaybit ixim, cebay'üm tak. Apëntak “Deus xewi ojot,” i teku e'em? Dapxi teku — io'e ip te'e ma.

⁴³ — Wa'õxikxiğ ğu juy epesop — io'e Jesus. ⁴⁴ — Webay wuyjuyū mutabunbun okay—omudocat — io'e. — Imutabun'üm pima, kuka itabut ğu ip o'e okay. Okay itabucayū acā oğuyu kabi kay. Webay soat ce'ü'lüayū muyuap kabia be ip oğuyu. Soat em jeedop ip webay xe — io'e. ⁴⁵ — Kuyje Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū o'tupmubararak. Imēn ibararak opop tup pe:

Deus soat wuyjuyū ğutaybin, i.

Imēn e'em iğodup pe — io'e. — Webay ekawēn co buje, itabut ip okay ijodiacat, webay be imutaybin puje dak — io'e. ⁴⁶ — Pūğ ma webay o'jojo. Warara'acat pit ka'ümä — io'e. — Õn acā webay o'jojo — io'e. ⁴⁷ — Icẽmân õn e'em eywebe — io'e—Jesus o'e. — Okay eyetabut pima, soat em epesop eyetait Deus xe eye'ü buje — io'e. ⁴⁸ — Õn ma Deus xewiatxat — io'e. — Ijodiat ağuymuisusun õn — io'e. ⁴⁹ — Wuydobuyū'üm'üm mana'a o'o'uk osodop uk'a'ümät pe bima. Inaka oe'ü'ü ip. ⁵⁰ Kabi bewiat kay eyetabut puje, Deus wi wüy ğu epesop — io'e. ⁵¹ — Õn ma kabi bewiat — io'e. — Kabi bewi ojot ijodiat ağuymuisun am. Okay itabucayū yağıyisum jeku ijodi bima. Soat em jeedop ip itait Deus xe ce'ü buje. We'ü buje, oẽn osuẽnüm ijodiat xatẽn — io'e.

⁵² Iboap co buje jewa'õxikxiğ ip o'e Judeuyū kukukayū.

— Apẽntak sute jeĕn iĕnñum wuywebe iĕn'o am? — io'e ip jewewebe.

Jesus ekawēn cekawēn pa'arẽm osunuy ixeyū xe—Judeuyū kukayū xe. (Oĕn'oat okay itabucat iape. Imĕnpit itaybit ġu ip osodop iboam.)

⁵³ — Icẽmān õn e'em eywebe — io'e Jesus. — Soat wađo õn. Oĕn'o'ũm pima Deus ebekitkin ġu epe'e. Odoy kõn'ũm pima dak cebekitkin ġu epe'e — io'e. ⁵⁴ — Oĕn'o buje bit, Deus ebekitkin epesop. Odoy kõn puje dak, cebekitkin epesop. Soat em epesop Deus xe eyetait — io'e. — Oĕn'oat oğuyu kabi kay webay ce'ū'ūayū muyuap kabia be. Odoy kõnat oğuyu ibo kabia be — io'e. ⁵⁵ — Wuyjuyū mutaicinatẽn oĕn. Odoy wuyjuyū mutaicinato — io'e Jesus. ⁵⁶ — Obiōgbuk omuy oĕn'oat pe—odoykõnat pe — io'e. — Obiōgbuk a'ōbacaap kuğ jekukum ip. Õn tak pūğ tağ ma jekukum ceweju ip — io'e Jesus. ⁵⁷ — Webay ja'ōbi ma itabẽğ soat em ma. Ixe ma omudot. Õn tak wetabẽğ ijodi webay a'ōbi — io'e. — Imĕnpuxim õn ma okay itabucayū ağuymuisusun. Yağuyisum jekukum ip wa'ōbi—oĕn'oayū — io'e—Jesus o'e. ⁵⁸ — Imĕn ma kabi kadi wiatxat — io'e. — Păo'a jo'iat'a buxim ġu—wuydobuyū'ũm'ũm xat puxim ġu. Wuydobuyū'ũm'ũm păo'a jo'iat'a o'o'uk ip osodop — io'e. — Oe'ū'ū ip—ya'o'o'ukayū'ũm'ũm ma. Kabi bewiat xat õn. Soat em jeedop ip itait Deus xe oĕn'o'oayū — io'e—Jesus o'e.

⁵⁹ Jesus iboam o'e Judeuyū e'aweroroap'a be—Deus eju kawēnwēnap'a be. Igo'a beacat

mutaybinbin osunuy Cafarnaum ka be. Oẽn'oat okay itabucat iape. Odoykõnat tak okay itabucat iape. Imẽnpit cekawẽn pa'arẽm osunuy ixeyũ xe.
60 Imẽneju:

— Cekawẽn pa'arẽm cīcā wuyxe — io'e ip jewewebe cekawẽn o'jojojo'iayũ. — Cekawẽn kay ġu wuyju — io'e ip.

61 Warara'acayũ be jemukũyjo'ũm pima, Jesus itaybit o'e ixeyũ ekawẽn. Imẽnpuye o'jekawẽn ceweju ip.

— Wekawẽn pa'arẽm tu eyxe? — io'e. — Eybu'u du eyetabut am okay wekawẽn kay'ũm puye? — io'e Jesus. **62** — Soat waġo õn. Wekawẽn pa'arẽm eyxe bima, eyetabut ġu okay — io'e. — Kabi kay waram omuyuap tobuxik puje dak eyetabut ġu kuka epe'e okay — io'e. — Oka kay wepicap co buje dak kuka eyetabut ġu epe'e okay — io'e Jesus. **63** — Ijodiat ağuymuisusun oẽn o'o am ġu — io'e. — Deus biōgbuk acā ijodiat ağuymuisusun — io'e. — “Oẽn cuy epesuēn'o,” i juk oce eywebe — io'e. — Imẽnpit okay eyetabun cuy epesop iam eymutaybin ojuy oğuy — io'e. — Wekawẽn kay eyetabut pima, obikuyap taġ epeku—eyağuyisum epeku — io'e Jesus. **64** — Imẽnpit pūgpūġ ey'in itabut ġu okay — io'e Jesus.

(Jesus kuy itaybit o'e abuyũ ibu'u osodop itabut am okay iam. Itaybit o'e abu oŨm okay itakomaayũ be iam tak. Kuy bima itaybit o'e iboam doze beayũ naẽ buje.)

65 — Soat ġu eyetabut okay — io'e. — Webay emumatabunbunyũ acā itabut je'e okay. Kuy iboap oğuwẽn eywebe — io'e.

66 Kuy bima ceweju oekuku'iyayū Jesus kay ip ibu'u o'e, cekawēn kay'ūm puye.

Gebuje oibu'un ip Jesus eju jeku am. **67** Jesus o'jekawēn doze beayū eju—jeweju etaybitbinayū eju.

— Pām eyju? — io'e. — Eyju dak tu eybu'un oweju? — io'e.

68 — Kariwa — io'e Simão Pedro. — Abu-eju kuka oceku? — io'e Jesus pe. — Ên acā apēn itabucayū yağuyisum jekukum iap ekawēn muwēnuwēn ocewebe — io'e. — Ên acā Deus xe epesop iap ekawēn muwēnuwēn ocewebe — io'e. **69** — Ekay acā ocetabut — io'e. — Ocexe ën acā Deus emumudot — io'e. — Ocexe ën acā xipacat — io'e. — Ên acā ikērēat ejukuk gu — io'e—Simão Pedro o'e.

70 — Õn cuk eynaë — io'e Jesus. — Doze beayū juk otaë — io'e. — Imēnpit pūg ey'in Satanás a'ōkayan o'e — io'e.

71 Jesus Judas o'guwēn—Simão Iscariotes ipot o'guwēn. Ixe Judas doze beayū'in osunuy. Inaka Jesus ūm ojuy o'e cekay itakomaayū be yaoka am.

7

1 Ibocewi Jesus Galiléia eipi dağ oeku. Judeuyū kukukayū Judéia eipi be osodop ip. Ixeyū Jesus aoka ojuy. Imēnpuye Judéia eipi dağ o'ju gu Jesus. **2** Judeuyū epeta wap osunuy. Cepetabog cīcā osunuy. Xijap mōgmōg'uk ip osodop. Xijap pe dopdom osodop ip iğo epeta bima.

3 Gebuje ikitpiyū o'jekawēn Jesus eju.

— Ejēm cuy ijocewi — io'e ip Jesus pe. — Judéia eipi kay juy eju — io'e ip. — A'ōbacaap cuy ejomōg a'ō kayayū etabutpe ixeyū be “Teku ya'ōbaca jījā”

i'e am – io'e ip. ⁴ – Iba'arẽm ̄gu wuyju e'em xipan jewemuwẽn pin pima. Eju juy – io'e ip. – Ka'ũma buk ocejojojoiap cuy ēgubapuk – io'e ip. – Xipan jewemuwẽnat cuy soat pe – io'e ip.

⁵ Jesus kitpityū imẽn o'e itabut'ũm cekay buye.

⁶ – Cūg ̄gu mabuk oju am peta kay – io'e Jesus. – Cūg ma bit eyju am. Soat em cūg ma eyju am.

⁷ Deus kay'ũmayū eykay ̄gu itakoma ip. Okay bit itakoma jījā ip “Ikērēat mujurūgrūg eyju,” i õn e'em cebe ip puye – io'e. ⁸ – Eyju ma peta kay epeju – io'e jekitpiyū be. – Õn pit oju ̄gu īgo epeta kay. Cūg ̄gu mabuk oju am – io'e Jesus.

⁹ Jesus imẽn o'e jekitpitpiyū be. O'jẽm ip ikitpitpiyū. Jesus pit Galiléia eipi be osunuy pūgpūg xet.

¹⁰ Ebapūg xet kap puje, Jesus o'ju peta kay. Soat eta'ũmpi ma o'ju. Iba'arẽm ma o'ju.

¹¹⁻¹³ Gebuje Jesus o'jokudada ip Judeuyū kukukayū. Petatam pima o'jokudada ip.

– Apu Jesus? – io'e ip jewewebe.

Adeayū ibidadada ma jekawẽnwẽn osodop Judeuyū kukukayū be ja'õdobuxikap puxim. Jesus peam jewa'õxikxīg ip osodop.

– Xipat cīcā teku – io'e pūgpūg ixeyū'in.

– Ka'ũma – io'e warara'acayū bit. – Wuy-mūguykukuku'ukat teku – io'e ip napa ma.

Adeayū imẽn ibidadada ma jekawẽnwẽn ip o'e.

¹⁴ Jesus o'ju Deus eju kawẽnwẽnap'a kay—yabogat'a kay. Peta mūḡẽḡẽm pima o'ju. Igo'a beacat mutaybitbin osunuy.

¹⁵ Judeuyū kukukayū Jesus ekawẽn kay ̄gu ip o'e.

— Apēnpuye dak sute itaybit? — io'e ip. — Wuymutaybitbin'ukat xe ġu osunuy jemutaybinan. Cūğ ġu cexe wuyjuyū mutaybin am — io'e ip soat pe iğ'o'a beacat pe.

¹⁶ — Wa'ōbi ġu ñon adeayū mutaybitbin—omudocat a'ōbi acā — io'e Jesus. ¹⁷ — Wa'ōbi du eyxe ñon eymutaybitbin? Pām ġuto Deus a'ōbi? — io'e. — Deus bikuyap tağ jeku ojuyat itaybit je'e Deus a'ōbi ñon eymutaybitbin iam — io'e cebe ip. ¹⁸ — Pügpüğayū Deus a'ōbi ġu ijodiat mutaybitbin—ja'ōbi acā. Cūğ ġu imutaybitbin ip. “Xipan omuwēnuwēn cuy epe'e,” i'e'em ip ya'ijojo'ibiyū be. Warara'acayū bit Deus a'ōbi ijodiat mutaybitbin—jemudocat a'ōbi. “Xipan Deus muwēnuwēn cuy epe'e,” i'e'em ip. Icēmān e'em ip. Napa ġu ip e'em. ¹⁹ Moisés Deus ekawēn cuk adi o'guwēnuwēn eydobuyū'üm'üm pe kuyje. Imēnpit soat eyju kūyjobit ġu iboap ekawēn kay. Abu ey'in iboap ekawēn kay kūyjobit? Ka'üma ma! Eyju dak waoka ojuy. Apēnpuye? — io'e Jesus.

²⁰ Adeayū Jesus ekawēn o'ya'ijojo Deus eju kawēnwēnap'a beacayū.

— Akpidapi ēn — io'e ip napa ma adeayū Jesus pe. — Ka'üma ma aoka ojuy — io'e ip Jesus pe.

Itaybit ġu ip osodop adeayū Jesus aoka ojuy iam Jerusalém ka be powatwat.

²¹ — Jebodoydoyap kabia be wa'ōbacaap ojomōğ püğ em ma — io'e Jesus. — “Cūğ ġu teku e'em,” i juk adi epe'e iboap co buje. “Sábado be kapikpiğ teku,” i juk adi epe'e — io'e. ²² — “Wuydobuyū'üm'üm ekawēn tağ agókatkat'it'it epetaypu'ağobixeедакат,” io'e Moisés kuyje.

“Ikap’isuat epetaypu’agobixeedakat teku Deus ebekit iap mubapuk am,” io'e Moisés kuyje. Jebodoydoyap kabia bima dak eyju ixeedakatkan Moisés ekawēn mupubutbunap puxim — io'e. ²³ — Sábado bima eyju ixeedakatkan Moisés ekawēn mupubutbunap puxim. Sábado bima owebe iwātaxipiat mu'ada buje bit, eyetakoma juk adi epe'e okay! “En jebodoydoy ġu! Kapikpig ēn,” i eyju e'em owebe. “En Moisés ekawēn mupubutbun,” i eyju e'em owebe. “Ikērēat mujurūgrūg ēn,” i eyju e'em owebe — io'e Jesus. ²⁴ — Dao gu “En ikērēat mujurūgrūg,” i juy epe'e warara'acat pe — io'e. — Tūybe teku ikērēat mujurūgrūg iān eyju e'em. Cekuku am eyetaybit'ūm pima, “En ikērēat mujurūgrūg,” i'ūmğu juy epe'e — io'e Jesus.

²⁵ — Ite aoka ojuy ġu du wuyka kukayū? — io'e ip Jerusalém ka watwat jewewebe. ²⁶ — Ak'i juy epe'e — io'e ip. — Ijoce ma omuy — io'e ip. — Soat etabutpe teku kawēnwēn — io'e ip. — Imēnpit ka'ūma ma ībum — io'e ip. — Wuyka kukayū dak itabut xe'e Jesus Deus emunaē iap kay? — io'e ip jewewebe. ²⁷ — Teku Deus emunaē ġu wuyxe — io'e ip Jerusalém ka watwat'in. — Deus emunaē ajēm puje, abu xe'e itaybit je'e pomawi osodot iam? Ka'ūma ma! Imēnpit wuyetaybit pomawi teku osodot iam — io'e ip.

²⁸ Jesus adeayū mutaybitbin mabuk osunuy Deus eju kawēnwēnap'a be—yabogat'a be.

— Eyetaybit ġu abu ñon iam — io'e Jesus. — Eyetaybit ġu pomawi ojot iam. Wa'obi ġu ojot—omudocat a'ðbi acā. Ixe icēmān e'em soat em. Eyetaybit ġu

abu ixe iam – io'e. ²⁹ – Õn pit wetaybit ixem – io'e.
– Ojot cexewi. Ixe ma omudot ijoce – io'e Jesus.

³⁰ Imēneju itakomaayū Jesus daomūn ojuy ip.
Deus pit jewebe ma o'e: – Jesus daomūn ġu buk
ip – i.

Imēnpuye ka'ūma ma o'jat.

³¹ Tak ġu o'ya'ijojo'iayū bit itabut o'e ip Jesus kay.
Ade jījā itabut o'e.

– “Deus emunaē ja'ōbacaap jomōğ,” i wuyju e'em
– io'e ip. – Ite aġokatkat ja'ōbacaap mōğmōğ
cīcā. Wuywebe i'e ba'oreat mubapukpuğ ite ma.
Imēneju ite ma Deus emunaē ocexe – io'e ip.

³² Imēnpuye Jesus daomūn ojuy o'e ip Fariseuyū.
Adeayū Jesus muwēnuwēn iam o'jekūyjo ip
Fariseuyū. Fariseuyū eju paīyū kukukayū
Deus eju kawēnwēnap'a wiwi'ukayū o'guju Jesus
daomūn ām.

³³ – Darem ma buk õn eyxe – io'e Jesus adeayū
be. – Gaxīn ma ocepit omudocat kay – io'e. ³⁴ –
Okudadam epeku. Odobuxik ġu eyju. Ojuap kay
eyju ba'ore – io'e.

³⁵ – Apoma sute je'ju? – io'e Judeuyū kukukayū.
– Poce iba'ore kuka wuywebe tobuxik am? – io'e
ip. – Je'ju du sute Judeuyū xe jenuy ām Grécia eipi
watwat xe jenuy ām? – io'e ip. – Ipōğpōğayū kay
du sute je'ju Judeu'ūmayū mutaybit am? – io'e ip.

³⁶ – “Okudadam epeku,” i juk o'e ocewebe – io'e
ip. – “Imēnpit eyju odobuxik ġu,” i juk o'e – io'e
ip. – “Ojuap kay eyju ba'ore,” i juk o'e – io'e ip.
– Čekawēn pa'arēm ocexe – io'e ip Fariseuyū, paīyū
kukukayū dak.

³⁷ Waram Jesus o'jekawēn peta muğēğēayū be. Peta epere buje o'jekawēn cebe ip. Ibo kabia yoboğ cīcā osunuy Judeuyū xe.

- Wuybipuruk pima, idibi kay jījā wuyju — io'e.
- Abu yağuyisum ceku pin cīcā? — io'e Jesus ya'ōberen. — Eyetabun cuy epesop okay! — io'e.
- Okay eyetabut pima, eyağuyisum epeku — io'e Jesus. ³⁸ — Okay itabucayū be idibi buxim jeenuy badi — io'e. — Imēnpuye yağuyisum ip jeku — io'e.
- Imēn e'em Deus ekawēntup — io'e—Jesus o'e.

³⁹ Imēn e buje Deus biōgbuk o'guwēn Jesus. Deus biōgbuk ūmōm Jesus kay itabucayū be. Jesus iboam o'e ipi kay Deus biōgbuk ajēm awap. Ixe oajēm ģu buk, Jesus jebay xe jenuy ām o'jeu ģu buk puye.

⁴⁰ Jesus ekawēn co buje pūğ tag ģu o'jekawēn ip adeayū—wara'at tağtağtag ma.

— Teku Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat—ocemumuwiwiiat ma — io'e pūğpūğ ixeyū'in.

⁴¹ — Deus emunaē teku — io'e warara'acayū.
— Ka'ūma — io'e warara'acayū bit. — Deus emunaē ģu teku. Teku Galiléia eipi bewiat! — io'e ip. — Deus emunaē Galiléia eipi bewi ģu jajēm — io'e ip.

⁴² — Imēn e'em Deus ekawēntup:

Davi naxeğebit Deus emunaē, i. Belém ka be je'kap—Judéia eipi be, i. Davi osunuyiat ka be je'kap, i — io'e ip.

— Imēn e'em Deus ekawēntup — io'e ip.

⁴³ Pūğ tag ģu ip o'jekawēn adeayū Jesus muwēnuwēn. Jewa'ōdawunuwun ip osodop. ⁴⁴ Jesus daomūn ojuy ip yawiwi'ukayū. Imēnpit o'taomūn ģu buk ip.

45 Jesus kuğ ḡu yawiwi'ukayū o'jepit. Oajēm ip kuy o'guju'iayū kay—paÿū kukukayū kay, Fariseuyū kay.

— Apēnpuye Jesus epetojot ḡu? — io'e ip yawiwi'ukayū be.

46 — Ixe ekawēn kawēntip cīcā ocexe! Abubuxim ixe kawēnwēn? Ka'ūma buxim ā! — io'e ip.

47 — Eyju dak eymuguykuku du ixe? — io'e ip Fariseuyū. **48** — Ya'ōbuyxiayū itabut ḡu ip cekay—pūğ tak ka'ūma — io'e ip. — Oceju dak ocetabut ḡu cekay—pūğ tak ocetabut ḡu ma — io'e ip. **49** — Adeayū bit itaybit ḡu Moisés ekawēn. Imēnpuye Deus e'em cebe ip “Eykērē oxe,” i, “Ipiat osupi'ajoat eywebe,” i — io'e ip. — Iteyū acā itabut cekay—Moisés ekawēn itaybit'ūmayū acā — io'e ip Fariseuyū yawiwi'ukayū be.

50 Nicodemos pit o'jede Fariseuyū be—jebureyū be. Ixe Nicodemos ibimāmāmāayū ekawēn coco'ukat osunuy. Kuy bima o'ju Jesus kay jekawēn ām ceweju.

51 — Jesus puk atujuajēm ḡu wuykay cekawēn co am, imuymuy'ukayū ekawēn co am tak — io'e Nicodemos. — Cekawēn co'ūm pima, “Ite juy ayaokaat, ikērēat kuğ puye,” i'ūmğu juy ace'e. Imēn Moisés cuk adi wuymutaybitbin — io'e Nicodemos.

52 — Galiléia eipi bewiat co'i ēn kawēnwēn. Deus ekawēn itaybit'ūmat co'i ēn kawēnwēn — io'e ip Nicodemos wayway. — Ite agókatkat napa ma e'em “Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat ñn,” i. Deus ekawēntup cuy etupco! — io'e ip Nicodemos pe. — “Ka'ūmğu Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat Galiléia eipi beat,” i'e'em ibiatup — io'e ip Nicodemos pe.

53 Soat ip o'jepit jeduk'a be.

8

1 Jesus pit o'ju co'a kay—Oliveira dip'a kay.

2 Kabia isum Jesus waram o'jepit Deus
eju kawēnwēnap'a be—yabogat'a be. Adeayū
o'je'awero Jesus ekawēn co pin puye. Ixe oabik.
Adeayū mutaybitbin o'e.

3 Gebuje Fariseuyū eju Moisés ekawēn imu-
taybitbin'ukayū ayacat o'tojot Jesus kay. Ayacat
itoptep ma'gu osunuy. Inaka warara'acat itop kay
itabiku osunuy. Warara'acat itop eju o'tobuxik ip
Fariseuyū. O'tojot ip Jesus kay. Adeayū etabutpe
ip o'tojot.

4 — Kariwa — io'e ip Jesus pe. — Ite ayacat oceto-
buxik wara'acat itop eju. Imēnpuye ocetojot ekay
— io'e ip. **5** — Moisés o'e wuydobuyū'ūm'ūm pe:
“Wara'acat itop eju jepopomat cuy epeyabuğbuğ
wita'am,” i. Imēn Moisés ocemutaybitbin. Pām ēn?
Apēn ēn ece'e? — io'e ip Jesus pe.

6 Imēn o'e ip Jesus pe. Tūybe cūğ'ūma jede iān o'e
ip. “Cūğ āu ēn e'em,” i'e ojuy ip Jesus pe. “Moisés
ekawēn tağ āu ēn e'em,” i'e ojuy ip cebe.

Jesus o'je'aetoro. Ipi mukorepkorem o'e jebum.
Koreh. Yatoroh ipi mukorepkorem o'e.

7 — Apēn ēn ece'e? — io'e ip waram.

Kirik'āy. O'āy.

— Ey'inat ikērēat kuğ'ūm pima, ixe juy koam
wita'a yamuju cekay ayacat abuğ am — io'e Jesus
cebe ip.

8 Waram o'je'aetoro. Waram jebum ipi muko-
repkorem. Koreh.

⁹ O'jẽm ip cekawẽn co buje. Koap aypapayũ o'jẽm õn tak ikẽrẽat kuğ iam itaybit puye. Warit. Xerewun. Wara'at. Xerewun. Wara'at. Xerewun. Guyjom warara'acayũ o'jẽm yaypan'isuayũ. Warit. Xerewun. Wara'at. Xerewun. Soat ip o'jẽm. Jesus acã o'jepoyat. Ayacat Jesus xe o'e cûg'i.

¹⁰ Kirik'ãy. Jesus o'ãy. O'jeak ayacat kay.

— Tû'ü — io'e. — Apõma o'ju ip “Ên ma ikẽrẽat kuğ cîcã Deus xe,” i'e ojuyayũ? “Ga'a ayaoka wita'am,” i'e ojuyayũ? — io'e — Jesus o'e.

¹¹ — Kariwa — io'e. — Ka'ümgu ip — io'e. — O'jẽm ip — io'e. — Weiwat xeyûku.

— “Ikẽrẽat kuğ cîcã ën,” i'ümgu õn tak e'em ewebe — io'e Jesus. — Eju juy — io'e. — Waram pit eğujurûğ gu ikẽrẽat — io'e Jesus.

¹² Waram pima Jesus o'jekawẽn adeayũ eju.

— Kabia buxim õn — io'e. — Deus ekawẽn eymutaybitbin õn cûg ma eyeku am. Okay itabucayũ kabiok tağ jekuku'ukayũ buxim gu. Ikẽrẽat mujurûğ'uk gu ip. Cûg ma ip jekukum kabia dağ jekuku'ukat puxim. Yağuyisum jekukum ip — io'e.

¹³ — Ên acã xipan jewemuwẽnuwẽn — io'e Fariseuyũ. — Cûg gu ën kawẽnwẽn — io'e ip napa ma.

¹⁴ — Cûg ma õn kawẽnwẽn — io'e Jesus. — Eye-taybit gu pomawi ojot iam, poma õn cum iam tak — io'e. — Õn pit wetaybit pomawi ojot iam, poma õn cum iam tak — io'e. — Cûg ma õn kawẽnwẽn wetaybit puye — io'e. ¹⁵ — Eyju e'em “Cûg ma ën kawẽnwẽn,” i, eyxe warara'acat e'ead ibapuk'um ma'gu. Imëñ gu õn pit e'em — io'e. ¹⁶ — “Cûg gu ën kawẽnwẽn,” i õn e'em pima bit, cûg ma kuka oce.

Cūg ma kuka oce, omudocat tak imēn e'em puye. Webay omudot. Pūg tağ ma oceju e'em – io'e. ¹⁷ – Imēn e'em Moisés ekawēntup:

Xepxepayū pūg tağ ma kawēnwēn pima, “Teyūku icēmān e'em,” i kuka o'e ip ya'ijojo'ibiyū, i – io'e Jesus.

¹⁸ – Õn ma xipan jewemuwēnuwēn. Webay dak xipan omuwēnuwēn—omudocat. Pūg tağ ma omuwēnuwēn oceju—õn, webay dak – io'e.

¹⁹ – Poce omuy ebay? – io'e ip Jesus pe.

– Etetaybit ġu abu õn iam, abu webay iam tak – io'e. – Abu õn iam eyetaybit pima, abu webay iam tak kuka eyetaybit epe'e – io'e.

²⁰ Imēn Jesus o'e Deus eju kawēnwēnap'a be—yabogat'a be. Adeayū mutaybitbin osunuy. Dinheiro muõmōmap'a xe imutaybitbin osunuy. Cekay itakomaayū Jesus daomūn ojuy. Imēnpit o'taomūn ġu ip taomūnap kabia ġu buk puye.

²¹⁻²⁴ Waram Jesus o'jekawēn Judeuyū kukukayū eju.

– Gaxīn ma ojēm ijocewi – io'e Jesus. – Te'e ma epeku okudadam eydaxijoap ojuy. Epe'ū Deus pe eywebewi ikērēat uk'ūm pima. Ojuap kay eyju ba'ore – io'e. – “Epe'ū Deus pe ikērēat uk'ūm pima,” i kuy oce eywebe. Õn Deus xewiat iap kay eyetabut'ūm pima, epe'ū Deus pe eywebewi ikērēat uk'ūm pima – io'e Jesus.

– “Ojuap kay eyju ba'ore,” i teku e'em – io'e ip Judeuyū kukayū. – Jewaoka du sute? – io'e ip jewewebe.

— Eyju ma ipi dağacat. Ōn pit kabi bewiat — io'e Jesus. — Eyju ma jewağuyğuy ijodiat ağuy dağ. Ōn pit ka'ūma.

25 — Abu ēn? — io'e ip.

— Iebikam piman ma juk ocewemuwēn abu ōn iam — io'e. **26** — Adeat muwēn pin mabuk ūn eywebe. “Cūğ ġu eyju kawēnwēn” i'e pin mabuk oce eywebe. Omudocat ekawēn muwēnuwēn acā ūn. Ixe icēmān e'em — io'e Jesus.

27 Jesus jemudocat muwēn puje, jebay o'ğuwēn. Iboap ekawēn pit Judeuyū kukayū itaybit ġu.

28 — Soat wağō ūn — io'e Jesus. — Obamupay epe'e we'ū am korosa be. Obamupaya buje, “Icēmān xeku kabi bewiat,” i epe'e. “Ja'ōbi ġu xeku oeku — jebay a'ōbi acā,” i epe'e — io'e. — “Wuyebay e'ead muwēnuwēn xeku oeku,” i epe'e — io'e Jesus.

29 — Soat em omudocat bikuyap tağ ūn jekukum. Imēnpuye soat em ağ okay. Ixe opere ġu — io'e Jesus.

30 Imēneju ade oitabun Jesus
kay — ya'ijojo'ukayū'in.

31 Jesus waram o'jekawēn Judeuyū kukukayū eju. Pūgpūğ ixeyū'in o'e: — Teku icēmān e'em — i.

— Wekawēn kay kūyjobit pima, oweju etay-bitbinayūm epesop — io'e Jesus. **32** — Kawēn icēmat muwēnuwēn ūn eywebe — io'e. — Kawēn icēmān eyetaybit pima cekariwa be imudadaybot-bot'ibiyū buximayūm ġu epesop — io'e cebe ip.

33 — Abu ocemudadaybot'uk osunuy? Ka'ūma ma! — io'e ip. — Abraão naxeğebitbit oceju! — io'e ip. — Apēnpuye ēn e'em ocewebe

“Cekariwa be imudadaybotbot'ibiyū buximayūm
̄gu epesop,” i? – io'e ip.

34 — Icēmān ñon e'em eywebe – io'e Jesus. — Cekariwa be imudadaybotbot'ibiyū be iba'ore jekariwa epere am. Imēnpuxim ikērēat mujurūgrūg'ukat pe iba'ore ikērēat mujurūgrūg'ap epere am, Satanás ixe ekariwa buye – io'e.

35 — Cekariwa be imudadaybotbot'ibit ma soat em ̄gu cekariwa duk'a be dopdom. Kariwa imujēm pin pima, ̄gūjēm. Kariwa ipot pit, soat em jebay duk'a be dopdom. Cebay ixe ̄gūjēm ̄gu – io'e.

36 — Õn ma Deus ipot. Owebe eydaxijo buje, Satanás ̄gu eykukukan jeenuy – io'e. — Imēnpuye ikērēat mujurūgrūg'ap epere but epesop – io'e.

37 — Icēmān eyju Abraão naxegebitbit – io'e. — Inaka eyju oaoka ojuy wa'õ kay kūyjobit'ūm puye – io'e—Jesus o'e. **38** — Webay be omutaybitbinap muwēnuwēn ñon eywebe. Satanás ebekitkit eyju. Ixe ekukuap tāg eyju dak jekukum – io'e Jesus.

39-40 — Ka'ūma! Ocedobu'ūm ekukuap co'i oceju jekukum—Abraão'ūm ekukuap co'i – io'e ip te'e ma.

— Deus kawēn icēmat o'̄guwēn owebe – Jesus o'e. — Iboap ekawēn acā ōguwēn eywebe. Inaka eyju ma oaoka ojuy kawēn icēmat kay'ūm puye – io'e. — Abraão bit kawēn icēmat kay kūyjobit cīcā osunuy. Abraão naxegebitbit eyju. Ixe'ūm ekukuap co'i ̄gu bit eyju jekukum – Jesus o'e. — Apēnpuye dak? – io'e. **41** — Satanás ekukuap co'i eyju jekukum – io'e.

— Satanás ekukuap co'i ̄gu oceju jekukum—Deus ekawēn tāg ma – io'e ip. — Deus acā ocebey – io'e ip.

42 — Deus xewi ojot. Wa'ōbi ġu ojot. Ixe ma omudot — io'e Jesus. — Deus eyebay bima, kajuk okukpin eyxe oğuy — io'e. **43** — Wekawēn kay jekūyjobin pin ġu eyju. Imēnpuye wekawēn pa'arēm eyxe — io'e. **44** — Ibiōgbuk kērēayū kukat ebekitkiyū eyju—Satanás ebekitkiyu — io'e—Jesus o'e. — Apēn ixe ikērēat mujurūgrūg iap co'i eyju dak ikērēat mujurūgrūg — io'e. — Ixe warara'acat aokaka'uk osunuy ipi mujurūg isum. Gasū dak wuyjuyū tuy'ū'uk ixe — io'e. — Kawēn icēmat kay kūyjobit'ūm osunuy ixe — io'e. — Iba'ore ixe be kawēn icēmat kay kūyjobit am. Icēm ġu teku e'em. Napa ma e'em. Napa ma e'em pima, je'e pinap tağ e'em cexe. Dapxi teku — io'e. — Icēm'ūmān e'em ip ixe ebekitkiyū. **45** Icēmat õn pit e'em eywebe — io'e. — Inaka eyetabut ġu wekawēn kay — io'e. **46** — Ka'ūma ma icēmān e'em owebe “Ikērēat mujurūgrūg ēn” i — io'e. — Icēmān wekawēn. Apēnpuye eyetabut ġu wekawēn kay? — io'e. **47** — Kūyjobit ip cekawēn kay Deus ebekitkit. Eyju bit Deus ebekitkit ġu. Imēnpuye Deus ekawēn kay ġu eyju — io'e Jesus Judeuyū kukukayū be.

48 — Icēmān oceju e'em ewebe “Ibiōgbuk kērēat a'ōbi ēn e'em” i, “Akpidapi ēn,” i dak — io'e ip. — “Cūg'ūma ēn jekukum Samaria eipi wat puxim,” i oceju e'em ewebe. Icēmān oceju e'em — io'e ip.

49 — Icēm ġu eyju e'em — Jesus o'e. — Ibiōgbuk kērēat a'ōbi ġu õn e'em. Webay kuğ õn ibuyxim. Eyju bit obuyxim ġu okuğ — io'e. **50** — Õn ma obuyxim okuğap kudadam ġu — io'e. — Webay bit obuyxim okuğ. Ixe obuyxim ġu okukat ġuju ipiat'ajojoap pe — io'e. **51** — Icēmān õn e'em eywebe

— io'e. — Wekawēn tağ jekuku'ukat soat em ġu jeedop ce'ū'ūayū xe — io'e Jesus.

⁵² — Ibiōgbuk kērēayū kukat a'obi ēn kawēnwēn — i napa ma o'e ip Judeuyū kukukayū. — Abraão'ūm oe'ū. Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū'ūm'ūm tak oe'ū'ū. “Wekawēn tağ jekuku'ukat soat em ġu jeedop ce'ū'ūayū xe,” i ēn pit e'em — io'e ip. ⁵³ — Ocedobu'ūm oe'ū — Abraão'ūm. Abraão bit toto osunuy ya'ōbuyxiat. Ixe'ūm podi du a'ōbuyxi? — io'e ip. — Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū'ūm'ūm tak oe'ū'ū. Ixeyū'ūm'ūm pit toto osodop ya'ōbuyxiayū. Ixeyū'ūm'ūm podi du a'ōbuyxi? — io'e ip. — Abu dak ēn? — io'e ip Jesus pe.

⁵⁴ — Õn ma xipan jewemuwēnuwēn pima, abu kuka wa'ō kay o'e? Ka'ūma ma! — io'e. — Webay bit xipan omuwēnuwēn. “Ka'ūmğu okpot co'iat ya'ōbuyxiat,” i'e'em ixe. “Ēn acā ocekukukat,” i te'e ma eyju e'em webay be — io'e Jesus. ⁵⁵ — Eyju ma eyetaybit ġu abu ixe iam. Õn pit wetaybit ixem. “Wetaybit ġu ixem,” i õn e buje, napa ma kajuk oce. Eybuxim kajuk oce dapxi. Imēnpit wetaybit cīcā ixem. Kūyjobit õn cekawēn kay — io'e. ⁵⁶ — Wuydobu'ūm Abraão'ūm itaybit o'e ipi kay teku jajēm wuydaxijo'ukan iam. Imēnpuye icokcok o'e — io'e Jesus.

⁵⁷ — Aypa ġu ēn — io'e ip. — Cinquenta koato ġu buk ēn — io'e ip. — Abraão ejojojo ġu! — io'e ip. — Icēm ġu ēn e'em — io'e ip Jesus pe.

⁵⁸ — Icēmān õn e'em eywebe — io'e Jesus. — Abraão kap awap ma kuy wetabēğ oğuy — io'e.

⁵⁹ Gebuje wita'a o'yabu ip Jesus kay yamuju am Judeuyū kukukayū. Yaoka ojuy ip napa

ma tūybe e'em iān. Jesus pit o'jemunēm adeayū parakpe. Xerewun. O'jēm Deus eju kawēnwēnap'a bewi—yabogat'a bewi. Akiju o'jēm.

9

¹ Gebuje Jesus ita'ūmat o'jojojo doze beayū eju cūgcūg pima. Ikap puje ma ita'ūm osunuy. Dinheiro ojuyjuy'uk osunuy ita'ūm puye.

² — Ocemetaybitbin'ukat — io'e ceweju etaybitbinayū. — Apēnpuye ite ita'ūm o'kap? Ita'ūm o'kap ite ma ikērēat mujurūgrūg puye du? — io'e ip. — Pām āuto cebay ikērēat mujurūgrūg puye du? Pām āuto ixi ikērēat mujurūgrūg puye du? — io'e ip.

³ — Ita'ūm ma o'kap ikērēat mujurūgrūg puye āgu, cebay ikērēat mujurūgrūg puye āgu dak, ixi ikērēat mujurūgrūg puye āgu dak — io'e Jesus. — Deus ja'ōbacaap jomōg wuyetabutpe jabeku. Imēnpuye ita'ūm o'kap — io'e. ⁴⁻⁵ — Apēn kaxi wuymukabi-aham iap puxim ñon tak Deus ekawēn ijodiat mutaybitbin ijodi bima cūg ma ceku am ip. We'ū buje kabiok je'e — io'e. — Deus omudot kapik am jewebeam ja'ōbacaap mubapukpuk am. Deus peam cuy acejekapik wuyekapik put pima. Guyjom iba'ore je'e wuywebe wuyekapik am cebeam.

⁶ O'jexi ipi ju. Xih. A'a'a. Ka'wi o'āgu'a'a jebidim. Wūnxik. Porog. Ka'wi'a'a o'yamuy ita'ūmat eta be imu'ada am. (14) Judeuyū ebodoydoyap kabia be o'yamuy ita be imu'ada am.

⁷ — Eju juy idibi'it'iti be—Siloédi be — io'e Jesus. — Ecedwedopawuy juy idibim — io'e.
(Siloé timudot'ibiti iape wuya'ōm).

Xīgxīg. O'ju jewedopawuy.

Jay. Oajẽm idibi'it'iti kay. O'jewedopawuywuy. Boroboro'i. Itate o'e. O'jeu. Jecoatcoan o'e.

⁸ Imẽnpuye ita'ũm tūibit tuk'a etakobeayũ o'jekawẽn ip jeweweju, ita'ũm tūibit o'jojojo'iayũ dak.

— Ijoce dinheiro ojuyjuy'uk osunuyiat ġu du sute? — io'e ip jewewebe.

⁹ — Ijoce osunuyiat teku — io'e ip pūgpūgpūg.

— Ka'ũma. Ijoce osunuyiat ġu teku — io'e warara'acayũ. — Ixe-buximat acã teku — io'e ip.

— Ōn ma ijoce dinheiro ojuyjuy'uk oğuy — io'e ita'ũm tūibit. ¹⁰ — Apẽn estate ġasũ? — io'e ip cebe.

¹¹ — Aġokatkat oajẽm okay — io'e ita'ũm tūibit. — Ibuet Jesus i — io'e. — Ka'wi o'gu'a'a. O'yamuy weta be weta mu'ada am. “Eju juy Siloédi be,” i juk o'e owebe — io'e. — “Ecedewopawuy juy,” i dak — io'e. — Imẽnpuye oju. Ocewedopawuy. Wetate oceu — io'e ita'ũm tūibit. — Wecoan put oce — io'e.

¹² — Poce omuy ixe Jesus? — io'e ip.

— Iye. Wetaybit ġu — io'e.

¹³ Gebuje Fariseuyũ kay tuk'a etakobeayũ ita'ũm tūibit o'tujowat.

¹⁴⁻¹⁶ — Apẽn ecewetada ġasũ? — io'e ip Fariseuyũ ita'ũm tūibit pe.

— Ka'wi'a'a o'yamuy weta be — io'e. — Ocewedopawuy. Wetate ġasũ oce — io'e.

— Itadaat o'jekapik jebodoydoyap kabia be—Sábado bima — io'e ip Fariseuyũ. — Moisés ekawẽn taġ ġu ite jekukum. Deus a'ōbi ġu ite e'em — i napa ma o'e ixeyũ Fariseuyũ.

— Ikẽrẽat mujurũgrũg'ukat ġu itadaat! Apẽn kuka ikẽrẽat mujurũgrũg'ukat pe wuywebe i'e ba'oreat mubapuk put? — io'e warara'acayũ.

Imēneju pūg tağ ġu ip Jesus muwēnuwēn o'e Fariseuyū. Wara'at tağtağtag ma kawēnwēn ip o'e.

17 — Pām ēn? — io'e ip ita'ūm tūibit pe. — Ixe etadaat. Abu ixe exe? — io'e ip.

— Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat xeku — io'e ita'ūm tūibit.

18 Judeuyū kukuk'ukayū ibu'u ip o'e jetabut am ita'ūm tūibit a'ō kay. — Ita'ūm ġu teku osunuy — io'e ip itabut'ūm puye.

Imēnpuye ita'ūm tūibit ebay o'ġudot ip, ixi dak. O'jekawēn ip ceweju ip yajēm puje.

19-20 — Ekpot tu igó? — io'e ip cebay be.

— Hm hm. Okpot igó — io'e cebay.

— Ita'ūm tu o'kap? — io'e ip.

— Hm hm, ita'ūm ġoku o'kap.

— Apēn tak o'jewetada ġasū? — io'e ip cebayū be.

21 — Wetaybit ġu bit apēn xe'e o'jewetada iam

— cebay o'e. — Wetaybit ġu abu ixe o'ġu'ada iam — io'e. — Igó eju ma juy epeyekawēn — io'e ip Judeuyū kukukayū be. — Ite ma jewetadaap ġuwēn eywebe. Bekit ġu ġoku — io'e ip.

22 Imēn o'jede ip, Judeuyū kukukayū buxim iparara buye. Judeuyū kukukayū juk o'e jebekitkit pe:

— “Jesus Deus emunaă,” i eyju e'em pima, eymuōmat ġu kuka oce'e Deus eju kawēnwēnap'a be — i.

23 Imēnpuye iparara o'e ip Judeuyū kukukayū buxim. Imēnpuye ixeyū o'e:

— Bekit ġu ġoku — i. — Je'adaap ġuwēn eywebe — i. — “Apēn ece'ada?,” i juy epe'e cebe — io'e ip.

24 Fariseuyū waram ita'ūm tūibit o'tojocat jewekay.

— Deus etabutpe wuyju nuynuy — io'e ip. — Imẽnpuye icẽmã̄n ma juy ece — io'e ip Fariseuyũ. — Etadaat ikẽrẽat mujurũgrûg'ukat — io'e ip napa ma. — Ocetaybit iboam — io'e ip.

²⁵ — Wetaybit gu ikẽrẽat kuğ xe'e ixe iam — io'e ita'um tûibit. — Wetaybit wetate gu ojop iam. Gasû bit wetate ma oce — io'e.

²⁶ — Apẽn sute o'e ewebe? — io'e ip. — Apẽn etada? — i waram o'e ip.

²⁷ — Kuy juk iboap oğuwẽnuwẽn eywebe — io'e. — Eyju bit eyetabut gu wa'õ kay. Apẽn eyju dak waram wa'ijo pin eyxe? — io'e ita'um tûibit. — Ixe ebekitkiyũm pin paxi eyju dak? — io'e cebe ip.

²⁸ — Ap! Ixe ebekitkiyũm pin gu oceju! — io'e ip. — Ekawẽnkẽrẽ jijã ocexe! — io'e ip.

Oitakomã̄n ip ita'um tûibit kay. O'gukorẽm cîcã ip.

— Ên ma ite ebekit — io'e ip. — Oceju bit Moisés ebekitkit — io'e ip. ²⁹ — Ocetaybit Deus a'obi Moisés e'e'uk osunuy iam. Ocetaybit gu abu a'obi sute e'em iam — io'e ip.

³⁰ — “Abu-a'obi sute e'em?” i eyju e'em — io'e. — “Deus a'obi ite wetada,” i õn pit e'em — io'e. — Iboap iwaru jijã oxe — io'e. ³¹ — Wuyetaybit Deus ikẽrẽat mujurũgrûg'ukat ekawẽn a'ijojom gu ibuywat am iam. Jebikuyap tağ jekuku'ukat ekawẽn a'ijojom pit ibuywat am. Jebuyxim jekukat ekawẽn a'ijojom Deus. ³² Ka'uma ma teku ita'um o'kap'iat o'sutada iap awẽg o'yawẽgtobuxik. Kuyje dak iboap awẽg o'yawẽgtobuxik gu — io'e. — Gasû bit Jesus wetada — io'e. ³³ — Deus a'obi'um pima, iba'ore kajuk o'e cebe wetada am. Deus a'obi ma ite wetada — io'e ita'um tûibit.

34 — Warara'acat podi ma ikērēat kuğ ēn! Eta'ūm ekap ikērēat kuğ cīcā buye! — io'e ip napa ma. — Ēn tu ocemutaybin pin? Ejēm cuy ocexewi! — io'e ip. — Ejēm cuy Deus eju kawēnwēnap'a bewi! — io'e ip. — Waram cuy eōm ġu ijop'a be — io'e ip. O'gūjēm ip itakoma ita'ūm tūibit kay buye.

35 Gebuje Jesus ita'ūm tūibit o'tobuxik. O'tobuxik Fariseuyū be ixe mujēm iap awēğ tobuxik puje. O'jekawēn ceweju.

— Tapu, ēn pit tu etabut Deus ipot kay? — io'e Jesus.

36 — Abu sute, Kariwa? — io'e ita'ūm tūibit. — Ixe juy eğubapuk omutabut am — io'e.

37 — Ixe jojom ēn ġasū—eweju kawēnwēnat cocom — io'e. — Õn ma ixe — io'e Jesus.

38 O'jēğ'aecōğcōğ Jesus wap Jesus ya'ōbuyxi cexe buye.

— Kariwa, wetabut oce ekay ġasū bit — io'e.

39 — Pūğpūğ ipi dağayū'in cūğ ma Deus xe wedot puye. Okay itabucayū cūğ ma cexe. Itateayū buxim ip — io'e Jesus. — Warara'acayū bit ikērē cexe. Itabut'ūmayū ikērē cexe — io'e. — “Wetaybitsū mabuk Deus ekawēn. Imēnpit wetaybin pin cīcā,” i'e'em warara'acayū. Guyjom ixeyū itabut je'e okay — io'e Jesus. — Warara'acayū bit te'e ma e'em “Wetaybit Deus ekawēn,” i. Itabut ġu je'e ip okay. Ita'ūmayū buxim ip — io'e.

40 — Te'e ma du oceju e'em “Ocetaybit Deus ekawēn,” i? — io'e ip Jesus pe, pūğpūğ Fariseuyū'in.

41 — “Ocetaybitsū ma Deus ekawēn. Imēnpit ocetaybin pin cīcā,” i ey'e buje, ikērēat kuğ ġu kajuk epe'e Deus xe. Imēnpit te'e ma eyju e'em

“Ocetaybit cīcā Deus ekawēn,” i. Imēnpuye ikērēat kuğ eyju cexe – io'e Jesus.

10

¹ Gebuje Jesus wuymutaybitbinap ekawēn o'guwēn adeayū be. Ovelha ekawēn o'guwēn cebe ip.

— Icēmān ñn e'em eywebe – io'e. — Ovelha ekorara be iõm pinat, xīntabi be ġu õmõm pima. “Teku ovelha bu pin,” i wuyju e'em. “Teku ovelha dujupa'um'um'ukat,” i wuyju e'em – io'e Jesus. ² — Ovelha kukuk'ukat pit korara exīntabi be õmõm – io'e. ³ — Korara exīntabi wiwi'ukat xīntabi muy-wekweġ ovelha kukat õm ām. Ovelha jekukat a'ijojom. Ikukat jeōhō nomuwāwām ibuten e'em. Jeōhō mujēmjēm akiju korara exīntabi be jekorara bewi – io'e. ⁴ — Imujēm puje cucum jeōhōyū wap. Ovelha jekukat nomuju cucum jekukat a'õm itaybit ip puye. ⁵ Wara'acat nomuju bit taobu'u ip cum. Itaybit ġu ip wara'acat a'õm. Jekukat a'õm acā itaybit ip. Wara'acat puxim pit jenapõnpõn ip itaybit'ūm ya'õm puye – io'e Jesus.

⁶ Ovelha ekawēn o'guwēn Jesus. Xepxep pe o'jekawēn. Ovelha muwēnuwēn pima, jekay itabucayū dak o'guwēn. Imēnpit cekawēn pa'arēm o'e cexe ip—adeayū xe.

⁷ Waram Jesus o'jekawēn cebe ip.

— Icēmān ñn e'em eywebe – io'e. — Xīntabi dağ ovelha õmõm korara be. Korara be bima abube ixeyū muy'ū but? Ka'ūma be ma. Imēnpuxim soat em aḡ ñn okay itabucayū kay – io'e Jesus.

⁸ — Ovelha itaybit ġu dujupa'um'um'ukat a'õm. Imēnpuxim okay itabucayū itabut ġu icēm'ūma

wuymutaybitbin'ukayū ekawēn kay. Wajēm awap osodot'iayū icēm ġu wuyjuyū o'ğutaybitbin – Jesus o'e. ⁹ – Xintabi dağ ovelha õmõm korara be. Cēmcēm ip jexat kudadam. Korara be bima abube ixeyū moy'ū but? Ka'ūma be ma! Imēnpuxim wuyjuyū okay itabun puje soat em aḡ ñon ixeyū kay. Abu-be ixeyū moy'ū but? Ka'ūma be ma! – io'e Jesus. ¹⁰ – Tujupa'um'um'ukat ma ajēmjēm ovelha dujupa'um ãm, ixeyū aoka am tak. Õn pit ojot ijodiat ağuymuisun am. Okay itabucayū yağuyisum jekukum. Ojot ixeyū mucokcok am – io'e. – Okay itabucayū icokcok cīcā – io'e. ¹¹ – Okay itabucayū kuğ ñon xipan ikukat jeõhō kuğ xipan iap puxim – io'e. – Ovelha kukat puxim ñon. Obu'u ġu we'ū ãm warara'acat pe okay itabucayū aokaap puxim – io'e. ¹² – Ovelha kukukat a'ðbuywatwat'ukat ikukukat ġu. Dinheiro bu am acā kapikpiğ. Ovelha iwat ġu—ibuywatwat'ukat acā. Ovelha iwatiwan kak ajēm puje. Jenapōnpōn kak puxim iparara buye. Kak ovelha bubum. Ovelha muwatwan soat taḡ. ¹³ – Ibuywatwat'ukat jenapōnpōn dinheiro bum acā kapikpiğ puye. Ibu'u ovelha kuğ, cexe ikukpin'ūm puye. ¹⁴⁻¹⁵ Ovelha kukukat puxim ñon—xipacat puxim – Jesus o'e. – Wetaybit webay. Webay dak itaybit ñon. Imēnpuxim ñon tak wetaybit okay itabucayūm. Ixeyū dak itaybit ñon – io'e. – Obu'u ġu we'ū ãm okay itabucayū e'ūap puxim – io'e Jesus. ¹⁶ – Soat ġu ovelha püg ekorara be. Imēnpuxim soat ka dağacat itabut je'e okay – io'e Jesus. – Wa'ō kay je'e ip kūyjobit. Püg taḡ ma ip jeku – io'e. – Soat ixeyū kukan oğuy – io'e Jesus. ¹⁷ – Oje'ū okay itabucayū e'ūap puxim.

Waram ̄guto ñon pit ocetait we'ū buje. Imēneju webay xe okukpin cīcā obu'u'ūm puye we'ū ām – io'e. ¹⁸ – Obu'u we'ū ām pima, iba'ore kajuk o'e warara'acat pe bit oaoka am. “Ece'ū” i juk o'e webay owebe. “Waram ̄guto etait ece'e,” i dak. Wukpiwatpi ma oje'ū, webay ukpiwatpi dak. Wukpiwatpi ma waram ̄guto wetait oce'e, webay ukpiwatpi dak – io'e Jesus.

¹⁹ Imēneju pūg tağ ̄gu ip Jesus ekawēn o'guwēn—wara'at tağtagtağ ma Judeuyū kukukayū.

²⁰ – Ibiõgbuk kērēat kuğ teku – io'e ip napa ma ade ixeyū'in. – Imēnpuye yukpidapi – io'e ip napa ma. – Apēnpuye dak eyju ixe a'ijojom? – io'e ip.

²¹ – Ibiõgbuk kērēat kukat pit imēn cekawēn pa'ore! – io'e warara'acayū bit. – Apēn kuka ibiõgbuk kērēat kukat ita'ūmat o'sutada? – io'e ip Jesus pe jededem. – Iba'ore itada am ibiõgbuk kērēat kukat pe – io'e ip.

²²⁻²⁴ Waram pima Judeuyū kukukayū o'ju Jesus kay. Jerusalém ka beayū peta muğēğēm ip osodop Judeuyū. Peta muğēğēm ip osodop apēn kuyjeayū Deus eju kawēnwēnap'a o'yamudim iap kay ̄gebum am. Ihi bima peta mujurūğrūğ'uk osodop ip. Jesus Deus eju kawēnwēnap'a etaybu dağ cūğcūğ o'e—Salomão emuamuy'a etaybu dağ. Oajēm ip Jesus kay Judeuyū kukukayū. O'jekawēn ip Jesus eju.

– Ên tu Cristo—Deus emunaẽ? – io'e ip. – Ibabug cuy eğuwēn ocewebe – io'e ip. – Ade kabia emuwēnap wiwim ocesop – io'e ip. – Iba'arēm

acā ēn kawēnwēn ocewebe. Ên Deus emunaē bima, Cristo bima, ibapuğ cuy eğuwēn ocewebe – io'e ip.

²⁵ — Kuy juk adi ocewemuwēnuwēn eywebe—ade em ma – io'e Jesus. — Imēnpit eyetabut ġu wa'ō kay – io'e. — Webay a'ōbi wa'ōbacaap ojomōğmōğ eyetabutpe – io'e. — Teku Deus emunaē iap mubapukpuğ oğuy eywebe – io'e. ²⁶ — Imēnpit eyetabut ġu wa'ō kay, okay eyetabut'ūm puye – io'e. ²⁷ — Okay itabucayū kūyjobit wa'ō kay ovelha jekukat a'ō kayap puxim – io'e Jesus. — Wetaybit ixeyū e'eam. Wekawēn tağ jekukum ip ovelha jekukukat a'ōm itaybicap puxim – io'e. ²⁸ — Ixeyū ağuymuisusun õn. Warara'acayū bit ixeyū ju'uk ġu obui bewi—pūğ tak ka'ūma. Soat em itait jeedop ip Deus xe je'ū buje – io'e. ²⁹ — Webay ixeyū o'ğutabun okay weōhōyū buximayūm. Warara'acat podi ma ja'ōbacaap kuğ webay. Abu-be ixeyū uk put webay bui bewi—weōhōyū uk put? Ka'ūma be ma! – io'e. ³⁰ — Jewa'ōca jojo'i oceju webay eju – io'e Jesus.

³¹ Iboap co buje, waram wita'a o'yabu ip Jesus abuğ ojuy am Judeuyū kukukayū.

³² — Webay a'ōbi juk adi wa'ōbacaap ojomōğmōğ eyetabutpe—ade ma – io'e Jesus. — Apēnpuye dak eyju wabuğ ojuy wita'am? – io'e Jesus.

³³ — “Ekērē Deus xe, juk adi a'ōbacaap ejomōğmōğ puye,” i'ūmğu oceju e'em ewebe – io'e ip. — “Ekawēnkērē Deus xe,” i acā oceju e'em ewebe – io'e ip. — Ên ijodiat acā. Imēnpit “Oceju jewa'ōca jojo'i ma webay eju,” i napa ma ēn e'em – io'e ip jetakoma pibun. — Imēneju abuğ ojuy oceju – io'e ip Jesus pe.

34 — Imēn e'em Deus ekawēntup:

Eyju dak Deus a'ōbiayū — io'e Deus kuyje, i.

Deus kuyje o'e “Deus a'ōbiayū eyju” i jekawēn muwēn ām taēhē'ibiyū be — io'e. **35** — Deus ekawēntup napa ġu e'em—pūğ em tak ka'ūma. Icēmān e'em. Wuyetaybit iboam — io'e Jesus Judeuyū kukukayū be. **36** — Ôn ma Deus cuk onaē ijodiat taxijo am. Ôn ma ixe omudot — io'e Jesus. — Apēnpuye eyju napa ma e'em “Ekawēnkērē Deus xe,” i, “Jewa'ōca jojo'i oceju webay eju,” i ôn e'em puye? — io'e Jesus. **37** — Webay a'ōbi'ūm pima, eyetabun ġu juy epesop okay — io'e. **38** — Wekawēn coco am eyetabut'ūm pima, eyetabun cuy epesop wa'ōbacaap mōğmōğap coco am — io'e. — Eyetabun puje “Jesus ya'ōbaca cebay a'ōbacaap co'i,” i epe'e — io'e.

39 Imēneju Jesus daomūn ojuy ma'ğuto ip Judeuyū kukukayū. Jesus pit o'jenapōn jenaomūnap puxim.

40 Wara'at ka kay o'ju Jesus. Toktek. Jordāodi waram o'timudek. Jay. Oajēm João Batista be adeayū mubatisasan osunuy iatka kay. Wīnābu osunuy.

41-42 Gebuje ade ibo ka watwat o'tabun Jesus kay—Jordāodi wīnābuayū.

— João Batista ma wuywebe i'e ba'oreat o'ğubapukpuk ġu — io'e ip adeayū jewewebe. — Imēnpit ixe ağokatkat muwēnuwēn'uk osunuy ocewebe. Icēmān João ixe o'ğuwēnuwēn — io'e ip. Imēnpuye Jesus kay itabut o'e ip adeayū.

11

1 Lázaro iwātaxipi o'e. Maria kipit iwātaxipi

o'e—Betânia ka beat. Imēnpuye iixiyū Lázaro wātaxipiap awēg o'yawēgmuju Jesus kay. Betânia ka watwat osodop ip—Maria, Marta dak, Lázaro dak.

² Guyjom ixe Maria wuyukukat i o'suimude'on tide'oatim. Ixe o'suimupuruk jadam. Imēn o'e jexe Jesus ikukpin cīcā buye.

Yawēgtujowacat oajēm Jesus kay. Jay.

³⁻⁴ — Kariwa — io'e Jesus pe. — Lázaro iwātaxipi jījā — io'e. — Exe ikukpinat iwātaxipi o'e — io'e.

— Kuy wetaybit — io'e Jesus. — Iwātaxipi jījā opop — io'e. — Ce'ū buje dak jeedop ġu ce'ū'ūayū xe. Guyjom adeayū je'e “Deus soat podi ma ya'ōbaca; soat podi ma idip,” i — io'e. — “Deus ipot tak ya'ōbaca—soat podi ma ya'ōbaca,” i je'e ip — io'e Jesus.

⁵ Jesus xe Marta ikukpin cīcā osunuy. Maria dak ikukpin cīcā osunuy, Lázaro dak. ⁶ Inaka Jesus xepxep xet osunuy jenuyap ka be iwātaxipiat awēg tobuxik puje. O'ju ġu buk Lázaro kay. Xet. Xet.

⁷ Gebuje Jesus o'jekawēn 12 beayū eju—jeweju etaybitbinayū eju.

— Ga'a bukto acepit Judéia eipi kay waram — io'e.

⁸ — Ocemutaybitbin'ukat — io'e ip. — Iboceat abug ojuy ġaxīn ma wita'am—Judeuyū kukukayū. Waram tak tu iboce eju pin? — io'e ip Jesus pe.

⁹⁻¹⁰ — Hm hm — io'e. — Wekapik put mabuk owebe. Pūğ kabia be doze hora kabiahām wuyju — io'e. — Ixima be cūgcūğat kuka o'at kabiok puye. Kabia dağ cūgcūğat pit kuka o'at ġu kaxi imukabiahām puye. Imēnpuxmin Deus bikuyap tağ jekuku'ukat je'ū ġu jekapikap mu'ūm'ūm pima.

Ga'a aju. Oaokam ġu buk ip, we'ūap kabia oajēm
ğu buk puye – io'e.

¹¹ Waram Jesus o'jekawēn ceweju ip—doze
beayū eju.

— Wuybure, Lázaro opop ixet – io'e—Jesus o'e. —
Õn pit cum ixe muwurūğ ãm – io'e.

¹² — Kariwa – io'e ip. — Ixet pima, kuka o'je'ada
– io'e ip.

¹³ Jesus itaybit o'e Lázaro'ūm oe'ū iam. Imēnpit –
Lázaro ixet – io'e cebe ip.

Imenpuye tūybe Lázaro ixet iān o'e ip 12 beayū.

¹⁴ Imēnpuye Jesus ibapuğ o'jekawēn cebe ip.

— Lázaro'ūm oe'ū – io'e.
Imēn o'e ixeyū mutaybit am.

¹⁵ — Oju ġu cekay ce'ū awap – io'e. — Gasū
bit wa'ōbacaap oğubapuk eywebe eymutabun am
okay. Wa'ōbacaap kay eyetabut cīcā bima, ocokcok
oğuy. Ga'a aju ixe'ūm kay ġasū bit – io'e doze
beayū be.

¹⁶ — Ga'a wuyju dak aju ceweju. Āğ itako-
maayū wuyju dak wuyaoka Jesus aoka buje – io'e
Tomé—jebureyū be o'e, xepxem ikap'ibit.

O'ju ip Lázaro'ūm com.

¹⁷⁻¹⁸ Jesusyū oajēm Betânia ka xe. Betânia ka
Jerusalém ka etako o'sukadop. Ebapūğ kilometro
o'sukadop Jerusalém ka bewi. Lázaro'ūm kay
yajēm awap oe'ūiap awēğ o'yawēğtobuxik Jesus.

— Lázaro'ūm o'ğuǒm ip witabikūy be – io'e ip
Jesus pe. — Ebadipdip xet omuy ikūy be – io'e.

¹⁹ Lázaro'ūm ixītyū mudiu ip o'e—Marta, Maria
dak. Ade ibureyū ixeyū muğuyucūğap mu'ūm

ojuy ip o'e. ²⁰ Jesus omuyku iap awēg Marta o'yawēgtobuxik.

Gebuje Marta o'ju Jesus dopabe. Jesus e dağ mabuk oeku. Maria bit jeduk'a be osunuy. ²¹ Jay. Oajẽm Jesus kay.

— Kariwa — io'e Marta. — Ėn ijoce bima, okipit'um kajuk oe'ū ūgu — io'e. ²² — Imēnpit Deus emujoojuyjuy je'gūm ewebe. Wetaybit iboam. Deus eju okipit'um peam ekawēn puje, Deus jekawēn a'ijojo — io'e.

²³ — Ekipit'um waram jeu ce'ū'ūayū xewi — io'e Jesus Marta be.

²⁴ — Wetaybit ixe'um waram jeu iam — io'e Marta. — Waram wuyeu buje, ixe'um tak jeu—wuyebay soat ce'ū'ūayū muyuap kabia be — io'e Marta.

²⁵ — Ôn ma ce'ū'ūayū mutaicit'ukat — io'e Jesus. — Wa'ōbi ce'ū'ūayū waram ūguto jetait — io'e. — Okay itabucat e'ū buje, waram ūguto jetait. Soat em jeedop ip itait Deus xe — io'e Jesus. ²⁶ — Okay itabucat ce'ū'ūayū xe ūgu jeenuy—Deus xe acā. Etabut tu iboap kay? — io'e Jesus Marta be.

²⁷ — Hm hm, wetabut, Kariwa — io'e. — Ėn Deus emunaē oxe — io'e. — Deus ipot ēn — io'e. — Ocemumuwiwi ēn. Wetabut iboap kay — io'e Marta.

²⁸ Jesus eju jekawēn epere buje, Marta o'jepit jekibit tomuwā ām. Ya'ōapīn ma Maria o'tomuwā uk'a beacat pe ja'ijojoap puxim.

— Tū'ū — io'e. — Ejot puk — io'e. — Wuyekariwa omuyku jexem — io'e. — E dağ omuyku — io'e. — Enomuwāwām — io'e jekibit pe, Maria be. — Ejot puk — io'e.

²⁹ Maria o'ju Jesus dopabe e dağat topabe.
³⁰ Jesus agóka be oexe ġu mabuk. Wüy mabuk oeku. E dağ mabuk oeku. Marta be jedopabijukap pe mabuk osunuy. ³¹ Judeuyū o'ju Maria nomuju—Lázaro'üm duk'a beacat—iixit muğuyucügäp mu'üm ojuyayū. Ixeyū etabixewi Maria o'jém jeduk'a bewi. Imēnpuye o'jém ip ixe nomuju. Tüybe ite witabiküy be cum wa am iān o'e ip. ³² Jay. Maria oajém Jesus kay. O'jëg'aecögög cewap.

— Kariwa — io'e. — Ën ijoce bima, okipit'üm kajuk oe'ü ġu — io'e Maria.

³³ Maria o'tōn. Maria eju yajém'ibiyū dak wawa osodop ip Lázaro'üm cocom. Jesus iğuyucüg cīcā o'e wawaayū jojom. Tadaybotbot cīcā ip cexe o'e wawaayū.

³⁴ — Poce ixe'üm epeğuõm? — io'e Jesus.

— Kariwa, ejot puk — io'e ip. — Ejojo buk — io'e ip.

³⁵ Jesus o'tōn ğebuje bit. Ah. Wa. Imēnpuye:

³⁶ — Ak'i cekay — io'e ip Judeuyū. — Lázaro'üm ikukpin cīcā osunuy cexe — io'e ip.

³⁷ — Ita'üm tūibit o'sutadada teku — io'e warara'acayū ixeyū'in. — Iba'ore ġu du juk o'e cebe Lázaro mu'ada am ce'üap puxim? — io'e ip jewewebe.

³⁸ Gebuje Jesus o'ju witabiküy kay—Lázaro'üm muõmapküy kay. Iğuyucüg cīcā o'e. O'ju Marta eju, Maria eju, Lázaro'üm cocoayū eju dak. Yabogat'a o'yanuy wita'a iküy nomudip'am. Iküynomudip cem osunuy.

³⁹ — Iküynomudip'a juy epeyamuwede — io'e Jesus.

— Kariwa, eyamuwedeat ġu juy — io'e Marta. — Ig̫em xeku opop. Ebadipdip xet opop witabikūy be — io'e.

⁴⁰ — “Okay etabut pima, Deus ja'ōbacaap kuka o'jomōg etabutpe,” i kuy oce ewebe — Jesus o'e. — Etabun cuy eğu — io'e.

⁴¹ Ikūynomudip'a o'yamuwede ip ikūy etako bewi. Jesus o'jekawēn Deus eju.

— Bay — io'e. — Soat em ñen wa'ījojom — io'e. — Imēnpuye “Ēn xipat cīcā,” i ñon e'em ewebe — io'e Jesus jebay be. ⁴² — Bay, soat em wekawēn cocom ñen — io'e. — Eweju ñon kawēnwēn ijoceayū be wa'ījo am—ixeyū mutabut am teku Deus emumudot iap kay — io'e Jesus Deus pe, jebay be.

⁴³ Jebay eju jekawēn epere buje, Jesus ya'ōberen o'jewāwā Lázaro'ūm kay.

— Lázaro, ejēm cuy! — io'e.

⁴⁴ Ce'ū topibit o'jetait waram. O'jēm witabikūy bewi. Soat tağ ijebit tağ imūnmūn mabuk oeku pağōm. Yamūnmūn mabuk oeku.

— Eju'uk cuy pağō cebewi — io'e Jesus.
O'ju'uk ip pağō.

⁴⁵ Imēneju oitabun ip Jesus kay Judeuyū ma—Maria ejuacayū ma—adeayū—Jesus Lázaro'ūm o'ğutait iap o'jojojo'iayū ma.

⁴⁶ Warara'acayū bit o'ju Fariseuyū kay.

— Jesus Lázaro'ūm o'ğutait waram — io'e ip Fariseuyū be.

⁴⁷ Gebuje paŷū kukukayū o'je'awero ip Fariseuyū eju, jewāwēwē'ukayū eju dak. O'jewāwē ip jeweweju.

— Apēn kuka dak ace Jesus pe? — io'e ip jewewebe. — Wuywebe i'e ba'oreat mubapukpuğ

adeayū etabutpe. Imēnpuye ade itabut cekay — io'e ip. ⁴⁸ — Apēn kuka dak ace cebe ja'ōbacaap mōgap puxim? — io'e ip jewewebe. — Apēn kuka dak ace adeayū be jetabucap puxim? — io'e ip. — Itabut puje ip Jesus pe jekukukan je'e ip. Jesus pe jekukukan pima, Roma ka kukat jebekitkit kuka o'gudot wuykay — io'e ip. — Wuyka kuka ip o'sukamu'üm. Deus eju kawēnwēnap'a dak kuka ip o'yamu'üm. Soat ka dağ kuka ip wuymuypōgpōgpōğ. Wuydobuyū'üm'üm ekawēn tağ ġu kuka ajeku — io'e ip jewewebe.

⁴⁹ Caifás o'jekawēn warara'acat eju—jawēwē'ukayū eju. Ixe Caifás pañū kukukat osunuy ixe koato be.

— Eyetaybit'ümān! — io'e Caifás jeweju jewawēwē'ukayū be. ⁵⁰ — Cūğ ma ixe agókatkat e'ü ãm. Xipat kuka o'e pūğ pe agókatkat pe je'ü ãm soat e'üap tieğ—wuye'üap tieğ — io'e—Caifás o'e.

⁵¹ Deus ibikuy osunuy Jesus e'ü ãm soat e'ü'üap puxim. Caifás pit itaybit ġu osunuy imēn Deus ibikuy iam.

— Xipat kuka o'e pūğ pe agókatkat pe je'ü ãm soat e'üap puxim—wuye'üap tieğ — i juk o'e itaybit ġu ma'ġu.

Caifás jağuy dağ ġu imēn o'e—Deus ağuy dağ acā. ⁵² Ixe je'ü Judeuyū e'ü'üap tieğ. Warara'acayū e'ü'üap tieğ tak je'ü. Je'ü Deus ebekitkiyū be pūğ tağ ma jeku am. ⁵³ Imēneju apēn paxi Jesus aceyaoka iam jekawēnwēn oekuku ip jeweweju Judeuyū kukukayū.

⁵⁴ Imēnpuye Jesus ibapuğ ġu oeku Judeuyū kukukayū etabun Judéia eipi dağ. O'jēm ibo-

cewi. Wara'atka be o'ju—Efraim ka be. Ibo ka uk'a'ūmat xe o'sukadop. Iboka be osunuy doze beayū eju—jeweju etaybitbinayū eju.

⁵⁵ Ade Judeuyū o'ju Jerusalém ka kay. Peta muğẽm ip o'ju. Igo epeta bima apẽn Deus wuy-dobuyū'ūm'ūm o'tujujẽm Egito eipi bewi iap kay ġebūm ip osodop. Soat ka dağwi o'ju ip Jerusalém ka kay. Peta muğẽ awap o'ju ip jewemuisun am jebabi dağ.

— Jewemuisun puje, xipat acesop Deus xe — io'e ip jewewebe.

⁵⁶⁻⁵⁷ Paÿū kukukayū o'jekawēn peta muğẽğayū eju—Fariseuyū dak.

— Poce Jesus nuyām eyetaybit pima, epeğuwēn cuy ocewebe — io'e ip. Iboam o'e ip Jesus daomūn oju buye. Imēnpuye Jesus ajẽmap wiwim cīcā osodop ip adeayū.

— Jesus omuyku du peta kay? — io'e ip jewewebe. — Omuyku ġu xe'e? — io'e ip. Deus eju kawēnwēnap'a be o'jekawēn ip jewewebe adeayū—yabogat'a be.

12

¹ Jesus waram o'ju Lázaro kay—waram ġuto o'jetait'iat kay. Betânia ka be osunuy Lázaro. O'ju peta muğẽ awap. Seis kabia kuka Páscoa epeta ip o'guy'at. Oajẽm doze beayū eju. ² Marta puybit mōğmōğ o'e Jesus pe i'o am, doze beayū be dak. Lázaro jekōnkōn o'e Jesusyū eju.

³ Gebuje Maria tide'oati o'tibu. Ti'ade o'tibu. Nardo i tibutet osunuy. Tiwekoykeyati ġu o'tinuy—nardodi acã. Tideibog cīcāati o'tinuy. Puy. O'suiabi Jesus i. O'suisup jadam. Tide'okuati

o'tinuy. Soat tağ o'e uk'a yabi de'o. De'ooooh. Imĕn o'e Maria ma. ⁴ Judas Iscariotes pit Maria o'gukorẽm—Simão ipot. Ixe Judas doze beayū'in osunuy. Ixe Judas Jesus o'gūm cekay itakomaayū be ăguyjom Jesus aoka am cebe ip. Ixe bit Maria o'gukorẽm.

⁵ — Apĕnpuye iğodi o'tideida ăgu dinheiro bu am? — io'e—Judas o'e jebureyū be. — 300 dinheiro isurūğat kuka tidei o'e! — io'e. — Tidei kajuk ağıumibubut'ūmayū be—io'e Judas Iscariotes. (Pūğ dinheiro isurūğat pūğ kabia be wuyekapikaptei osodop).

⁶ Judas Iscariotes doze beayū edinheiro mūn kuğ oeku. Imūn pewi i'uk'uk'uk osunuy jewebe ma.

— Apĕnpuye dak o'tideida ăgu? — io'e dinheiro kay pin puye. Itabotaidabotbot ăgu osunuy ibubut'ūmat kay.

⁷ — Ăğ cuy Maria jeenuy kaba'ūm — io'e Jesus Judas pe. — Ijudi o'timuxipan we'ū awap ojebit mude'onaptim — io'e. ⁸ — Soat em eybubut'īn iūm put epesop ibubut'ūmayū be — io'e. — Owebe bit ka'ūma. Darem ma eyxe oğuy — io'e.

⁹ Gebuje ade Judeuyū o'ju Jesus kay. Jesus Betânia ka be omuy iap awēğ o'yawēğcoco ip. Imĕnpuye ip o'ju Jesus com. O'ju ip Lázaro jom tak—Jesus o'ğutait'iat com—waram o'jetait'iat com.

¹⁰⁻¹¹ Ade Judeuyū oibu'un pañyū kukukayū a'ō kay kūyjobit am. Jesus a'ō kay acā kūyjobit o'e ip Lázaro'ūm waram o'ğutait puye. Imĕnpuye o'jewawē ip pañyū kukukayū.

— Ga'a Lázaro ayaoka! — io'e ip.

12-19 O'jojojo'ibiyū Jesus e'eax o'guwēnuwēn warara'acayū be—Jerusalém ka beayū be.

— Icēmān Jesus Lázaro'ūm o'tomuwā witabikūy bewi — io'e'e ip adeayū be. — Icēmān Jesus waram Lázaro'ūm o'gutait — io'e'e ip. — Jesus ma ja'ōbacaap mōgmōg — io'e'e ip.

Jerusalém ka be ūm pasuğ pima Jesus jumento'it'it o'tobuxik. Deus ekawēn tağ e ojuy—kuyjeatup ekawēn tağ. Xik. Oabik jumento'it'it akpi jeje. Imēn e'em Deus ekawēntup—kuyjeatup:

Jerusalém ka watwat, eyguycūğcūğ ġu juy epe-sop, i. Eykukukat omuyku jexem eykay, i. Jumento'it'it akpi jeje omuyku jexem, i.

Imēn e'em Deus ekawēntup. Imēnpuye Jerusalém ka be Jesus oajēm jumento'it'it akpi jeje Deus ekawēn tağ.

Gebuje Jesus kay o'ju Jerusalém ka beayū. Ade ma ip o'ju, Jesus omuyku iap awēğ o'yawēğtobuxik puye. Kuy ip oajēm Páscoa epeta muğē ām. O'ju ip Jesus dopabijuğ, Jesus wuywebe i'e ba'oreat mubapukpuğ iap awēğ o'yawēğtobuxik puye. Namusudup o'tupupu ip. Jesus kay o'ju ip tup kukuğ. Imēn Judeuyū ya'ōbuyxiat tobedede'uk ip osodop kuyje.

— Deus xipat cīcā! — io'e ip Jesus pe. — Ėn ma omuyku ya'ōbi! — io'e ip. — Ėn ma ocekukukat—Israel naxeğebitbit kukukat! Deus cuy xipacat je'ğüm ewebe! — io'e ip Jesus pe.

Jumento'it'it akpi jeje Jesus oajēm Jerusalém ka be Deus ekawēntup pe ibararak iap puxim—kuyjeatup puxim. Iboap iba'arēm osunuy

doze beayũ xe Jesus õm puje. Waram kabi be Jesus eu buje bit o'jegebu ip iğodup peap ekawẽn kay.

— Iğodup peap ekawẽn puxim Jesus jumento'it'it akpi jeje oajẽm Jerusalém ka be — io'e ip jewewebe. — Ixe juk ocemuju jumento'it'it tobuxik — io'e ip jewewebe.

Fariseuyũ bit o'e jewewebe:

— Ak'i juy epe'e! — io'e ip. — Soat ma cekay itabut — io'e ip. — Te'e ma wuyju e'em adeayũ be “Ixe kay eyetabun ̄gu juy epesop,” i — io'e ip jewewebe.

²⁰ Gebuje Gregoyũ Jesus co pin o'e—Grécia eipi watwat. Adeayũ eju kuy oajẽm ip Jerusalém ka be peta muğẽ ãm. ²¹ O'ju ip Filipe eju kawẽn ãm. Ixe Filipe Betsaida ka bewiat osunuy. Galiléia eipi bewiat osunuy. O'ju ip Filipe be.

— Tapu — io'e ip Filipe be. — Jesus co pin oceju — io'e ip.

²² Filipe o'ju André mukũyjo am.

— Gregoyũ Jesus co pin — io'e Filipe André be.

Xepxem ip o'ju Jesus mukũyjo am. Oajẽm ip cekay.

— Gregoyũ ejo pin — io'e ip Jesus pe.

²³ Gebuje Jesus o'jekawẽn xepxepayũ be. Adeayũ etabutpe o'jekawẽn ceweju ip.

— Soat wa gó õn — io'e Jesus. — Gaxĩn ma oje'ú. Guyjom pit waram ̄guto ocetait. “Soat podi ma a'ðbuyxi!” i je'e adeayũ we'üap puye, waram ̄guto wetaicap puye dak — io'e Jesus. ²⁴ — Kadaida taida buje, ipi be atamõg — io'e. — Tamõg puje, tae'üata jo'i tadop ipi be ma. Pügtä ma tadop ipi be. Kadai aypan puje bit, ta'ade tadop kadai dağ — io'e.

Imẽn Jesus o'jekawẽn je'üãm, waram jetaicam tak, ̄guyjom ade tiwatwat itabut je'e okay iam tak.

25 — “Ocebu'u jījā ipiat'ajom,” i wuyju e'em pima, “Ocebu'u jījā oce'ū ām,” i dak, “Imēnpuye ocekupinap tağ acā oceju,” i dak, ace'ū. “Ocebu'u ġu ipiat'ajom,” i wuyju e'em pima bit, “Ocebu'u ġu oce'ū ām,” i dak, “Deus bikuyap tağ acā oceku,” i dak, wuyağuyisum aceku ijodi. Soat em Deus xe acesop wuye'ū buje dak — io'e Jesus. **26** — Obikuyap tağ jeku ojuyat kūyjobin cuy wa'ō kay. Obikuyap tağ jekuku'ukat oxe ma jeenuy. Webay dak je'e cebe “Ēn xipat oxe,” i — io'e Jesus.

27 — Wağuybabī'ūm cīcā oce — Jesus o'e jewebe ma. — “Bay, obuywan ece we'ūlap puxim,” i du oce webay be? — io'e jewebe ma. — Ka'ūma! Imēn ġu juy oce cebe. We'ū ām ma ojot ijodi — io'e jewebe ma. **28** — Bay — io'e Deus pe. — Edipap cuy eğubapuk soat pe ijodiat pe “Deus idip cīcā” i'e am ip — io'e jebay be.

Deus o'jekawēn kabi kadiwi ġebuje bit.

— Odipap kuy oğubapuk cebe ip — io'e jekpot pe—Jesus pe. — Gasū adeayū e'em owebe “Soat podi ma edip,” i. Waram tak oğubapuk warara'acayū be “Soat podi ma edip” i'e am owebe — io'e Deus.

29 Adeayū kacūğcūğ'i osodop iboce. Tūybe o'jexirikxirik iān o'e ip pūğpūğ ixeyū'in. Tūybe Deus ekawēn tojotjot'ukat o'jekawēn cebe iān o'e ip warara'acat ixeyū'in.

30 Gebuje Jesus o'jekawēn ijoceat eju.

— Ixe o'jekawēn kabi kadiwi omukūyjo am ġu—eymukūyjo am acā — io'e Jesus. **31** — Gaxīn ma Deus je'e soat pe okay itabut'ūmayū be: “Eyju ikērēat kuğ oxe,” i. Gaxīn ma itabut'ūmayū kukukat a'ōbacaap o'gu'ūm. Abu-kukukan je'e?

Ka'ūma ma! — io'e. ³² — Okay itakomaayū omuyu korosa eju oaoka am — io'e. — Omuyu buje adeayū itabut je'e okay — io'e Jesus ijoceat pe.

³³ Jesus iboam o'e imutaybin am ip osubamu-paya ip korosa eju we'ū ãm iam.

³⁴ — Moisés ekawēntup e'em:

Cristo je'ū ġu—Deus emunaẽ, i.

Soat em itabēğ e'em, i.

Imēn Moisés ekawēntup e'em — io'e ip ya'ījojo'ibiyū. — Ën pit e'em “Soat wa gó õn,” i, “Soat wa gó sub-amuyu ip ce'ū ãm,” i dak. Deus emunaẽ du soat wa gó? — io'e ip Jesus pe.

³⁵ — Õn kabiaap puxim — io'e. — Ojot ijodiat mutaybin am Deus ekawēn — io'e. — Darem ma ijodi oğuy eymutaybinbin. Okay eyetabun cuy epesop eyetabun put pima. Eyetabun cuy epesop ipiatpi'ajojoap pe eyjuap puxim. Kabiok tağ jekuku'ukayū itaybit ġu poma oceju iam. Imēnpuxim itabut'ūmayū itaybit ġu ipiatpi'ajojoap kay oceju iam — Jesus o'e. ³⁶ — Õn eyxe bima, eyetabun cuy epesop okay — io'e. — Eyetabun puje webekitkiyūm epesop. Kabia dağ jekuku'ukayū buximayūm epesop. Ikērēat mujurūğrūğ'uğ ġu epesop. Eyağuyisum epeku — io'e.

Jesus o'jēm adeayū xewi iboam e buje.

³⁷ Soat em ma Jesus wuywebe i'e ba'oreat muba-pukpuk'uk osunuy adeayū etabun. Inaka ibu'u jījā ip osodop jetabut am cekay. ³⁸ Imēn cuk adi o'tupmubararak Isaías'ūm kuyje—Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat'ūm;

Kariwa, kawēn icēmat muwēnuwēn ocekukuku adeayū be, i. Imēnpit itabut ġu ip o'e ocekawēn

kay, i. Soat podi ma a'õbaca ñen iap iba'arẽm o'e cexe ip, i.

Imẽn ibararak opop tup pe. Itabut ġu ip o'e Jesus kay apẽn kuyjeayū Isaías'ũm ekawẽn kay itabut'ũmap puxim.

³⁹ Judeuyū kukukayū ibu'u o'e jetabut am Jesus kay, Isaías'ũm emudupmubararaktup e'ead puxim o'jebapuk cebe ip puye. ⁴⁰ Imẽn Isaías'ũm ekawẽn: Deus iteyū adeayū o'yağuyumbabi'ũm, i. Imẽnpuye itabut ġu osodop ip, Deus a'õbacaap co ma'ġu ip, i. Itabut ġu osodop ip Deus ekawẽn co ma'ġu ip, i. Ikẽrẽat mujurūğrūğap o'jepere ġu ip, i. Itabut ġu osodop ip Deus kay ixe be ikẽrẽat uk am cebewi ip, i.

Imẽn Isaías'ũm ekawẽn. ⁴¹ Isaías'ũm iboam o'e kuyje Jesus soat podi ma idip iam itaybit puye. Imẽnpuye Jesus o'ġuwẽnuwẽn.

⁴² Ade Judeuyū kukukayū oitabun ip Jesus kay. "Jesus kay ocetabut," i'ũmġu bit e'em oekuku ip Fariseuyū buxim jeparara pibun. Jetabucap muwẽnuwẽn ġu ip oekuku Fariseuyū be ixeyū mujẽmap puxim Deus eju kawẽnwẽnap'a bewi. ⁴³ Deus mucokcok pin ġu ip osodop—ijodiat mucokcok pin acã. Fariseuyū mucokcok pin ip osodop.

⁴⁴ Gebuje Jesus o'jekawẽn adeayū be.

- Okay itabucayū omudocat kay dak itabut ip
- io'e. ⁴⁵ — "Deus ipot teku" i'e'e'ukat "Deus o'ġudot ijodi," i'e'em tak. ⁴⁶ Ijodi juk ojot Deus ekawẽn eymutaybin am. Okay itabucayū ikẽrẽat mujurūğrūğ ġu. Yağuyisum jeku ip — io'e. — Kabiok tağ jekuku'ukayū buxim ġu ip—kabia dağ jekuku'ukayū buxim acã — io'e. ⁴⁷ — Wa'ijo buje,

kūyjobit'ūm wa'ō kay bima, “Ikērēat kuğ eyju Deus xe” i'ūmğu õn pit e'em eywebe. Ijodi ojot “Ikērēat kuğ eyju Deus xe” i'e am ġu adeayū be. Adeayū daxijo am acā ojot – io'e. ⁴⁸ – “Ikērēat kuğ eyju Deus xe,” i õn ġu e'em okay'ūmayū be, wa'ō kay'ūmayū be dak. Warara'acat pit imēn je'e ixeyū be webay soat ce'ū'ūayū muyuap kabia be – io'e. – Deus acā “Ikērēat kuğ eyju oxe,” i je'e ixeyū be. Imēn Deus je'e cebe ip wekawēn tağ ġu ip puye – io'e Jesus. ⁴⁹ – Wa'ōbi ġu juk adi ojekukuku – io'e. – Owebe webay e'ead acā juk adi oğuwēnuwēn eywebe. Wara'acat ġu oğuwēnuwēn eywebe. Iboap acā oğuwēnuwēn – io'e. ⁵⁰ – Deus ekawēn tağ eyeku buje, eyağuyisum epedu ijodi. Deus xe epesop eye'ū buje dak. Wetaybit iboam – io'e. – Owebe webay o'e'e iap acā õn e'em – io'e Jesus.

13

¹ Jesus jebekitkiyū kay jījā osunuy soat kabia ipi dağ pima. Jesus itaybit o'e ġaxīn ma oje'ū iam, ġaxīn ma oceu webay kay iam tak. Eykukpin cīcā oxe iap o'ğubapuk cīcā jebekitkit pe je'ū awap.

Páscoa epeta ajēm pima, ² Jesus jekōnkōn o'e doze beayū eju. Judas Iscariotes Jesus ūm ojuy o'e cekay itakomaayū be. Ixe Judas Simão Iscariotes ipot osunuy. Ibiōgbuk kērēayū kukukat a'ōbi Jesus ūm ojuy yaoka am. ³ Soat em Jesus itaybit osunuy webay soat ja'ōbacaap o'jomōğ owebe iam. Deus xewi ojot iam tak itaybit osunuy. Gaxīn ma ocepit Deus kay iam tak itaybit osunuy.

⁴ Je'ūap muwēnuwēn pima, kirik'āy, o'āy. Jesus o'āy mesa xewi. Jeekabek o'ju'uk. Kuruk. Toaya

o'jat. Mūn. O'jomūn jekpu dağ. ⁵ Jeweju etaybitbinayū i wuy am o'ju. Wa'e co'iat'a be idibi o'timōğ. O'suiwuy koapat i. O'suisup toayam. Pereh. Wara'acat o'suiwuy. O'suisup. Pereh.

⁶ Oajēm Simāo Pedro kay. Simāo ibu'u o'e Jesus pe jeiwuy an.

— Kariwa — io'e Simāo. — Ên tu wuiwuy? — io'e.

⁷ — Hm hm. Etaybit ġu buk apēnpuye paxi ite wuiwuywuy iam — io'e Jesus Simāo be. — Guyjom pit etaybit ece'e — io'e.

⁸ — Ap! Wuiwuy ġu juy ece—pūğ em tak ka'ūma! — io'e Simāo bit.

— Eiwuy'ūm pima, obuerm ġu eğuy — io'e Jesus.

⁹ — Kariwa — io'e. — Wuiat ġu esuiwuy — io'e. — Wa'a dak eyawuy — io'e. — Oba dak — io'e Simāo Pedro Jesus pe.

¹⁰ — Oajok'iat iokok ġu—iisu ma! — io'e. — Dao ġu jajok waram. Jeiwuy acā — io'e. — Wuyjuyū bewi Deus pe ikērēat'uk puje, iisuat puxim ip. Deus kuy ikērēat o'ju'uk eywebewi. Pūğ pewi bit ka'ūma. Ite ikērēat kuğ mabuk jewebe. Ixe iokokat puxim — io'e.

¹¹ Jesus kuy itaybit o'e abu oŨm ixeyū'in okay itakomaayū be iam. Imēnpuye:

— Pūğ pit ey'in ikērēat kuğ mabuk jewebe — io'e.

¹² Ixeyū i wuy buje, Jesus jeekabek o'ğuǒm waram. O'jepit ip mesa kay. Oabik ma'ğuto jeweju etaybitbinayū eju.

— Eyetaybit ġu du apēnpuye ñon eyeiwuywuy iam? — io'e Jesus. ¹³ — “Ên ocekukukat,” i eyju e'em owebe, “Ên ocemutaybitbin'ukat,” i dak. Cūğ ma

eywebe iboam e'em – io'e. ¹⁴ – Õn eykukukat. Ey-mutaybitbin'ukat tak õn – Jesus o'e. – Inaka eye-iwuywuy oce warara'acat puywatwat'ukat co'i – io'e. ¹⁵ – Õn eyeiwuywuy, eykukukat ma'gu õn. Eyju dak obuxim eybu'um ġu juy epesop warara'acat puywatwat am. ¹⁶ Eykukukat warara'acat puywatwan pima, eyju dak eybu'um ġu juy epesop warara'acat puywatwat am. Ey-mujuat warara'acat puywatwan pima, eyju dak eybu'um ġu juy epesop warara'acat puywatwat am – io'e. ¹⁷ – Õn eykukukat. Inaka juk eyeiwuywuy oce. Jewebuywatwan cuy epesop obuxim. Jewebuywatwan pima, eycokcog̃ epesop. ¹⁸ Soat pe ġu eywebe iboap muwēnuwēn õn. Wetaybit cīcā wemunaeyū ekukuam. Pūg ey'in oũm okay itakomaayū be waoka am. Imēn e'em Deus ekawēntup: Obiwaġodada'ukat ma ikērēm cīcā okuk, i.

Imēn ibararak opop Deus ekawēntup pe. Gaxīn ma je'bapuk owebe iğodup ekawēn puxim – io'e.

¹⁹ – Iboap muwēnuwēn õn eywebe waoka awap – io'e. – Imēgap ebapuk puje ibodi ma eyetabun epesop soat em wa'ō dağ õn e'em iap kay – io'e. ²⁰ – Icēmān õn e'em eywebe – io'e. – Wemumu-juyū kay itabucat okay dak itabut. Okay itabucat omudocat kay dak itabut – io'e Jesus doze beayū be.

²¹ Iboam buje, Jesus iğuycūg̃ cīcā o'e.

– Icēmān õn e'em eywebe – io'e jeweju etaybit-binayū be. – Ey'inat oũm okay itakomaayū be – io'e ibapug̃ ma.

²² O'jeakakak ip jewewekay.

— Abu paxi kuka o'gūm cekay itakomaayū be? — i'e'em ip jewewebe ma.

²³ Doze beayū'inat xik'i osunuy Jesus tēg ma—Jesus emumukukpinput. ²⁴ Simão Pedro jebum o'jewēgwēg Jesus tēgat pe.

— “Abu eūm ekay itakomaayū be?” i juy ece cebe — io'e.

²⁵ Jesus tēgat wurūg'i o'ju Jesus kay iboap muwēn ām cebe.

— Kariwa, abu sute? — io'e Jesus pe.

²⁶ — Minka'o be pāo'a oyamuakōm — io'e Jesus. — Pūg pe oyaūm. Ixe ma oūm okay itakomaayū be — io'e.

Kuruko. O'yabu. O'yamuakōm. Wūntok. Yadi-rem pima, o'yaūm Judas pe—Simão Iscariotes ipot pe.

²⁷ Pāo'a bu buje, Judas Jesus kay oibu'un. Satanás a'ōkayan o'e.

— Dao ma juy ece e'e pinap tağ — Jesus o'e Judas pe.

²⁸⁻²⁹ Tūybe Judas o'ju Jesus a'ōbi wuyxat pum peta be wuyemumu'om iān o'e ip pūgpūg mesa watwatayū'in. Tūybe Judas o'ju wuyedinheiro'in iūm ām ibubut'ūmayū be iān o'e ip warara'acayū ixeyū'in. Jesus ekawēn pa'arēm o'e mesa watwat pe.

³⁰ Pāo'a o'yabu Judas. Kurukoh. O'jēm ġebuje bit. Warara'acat xewi o'jēm. Xerewun. Cūh. Kabiok tağ o'jēm.

³¹ Judas cēm puje, Jesus o'jekawēn onze beayū eju.

— Soat waǵo ñon — io'e. — Gaxīn ma oje'ū. Odipap ġasū webay ġubapuk. Soat je'e “Jesus idip cīcā,”

i. “Deus idip cīcā,” i we'ūap puye – io'e. ³² – Owebe “Deus idip cīcā” i'e buje, Deus tak e'em “Okpot idip cīcā,” i. Gaxīn ma imēn je'e – io'e. ³³ – Bekitkit – io'e. – Ibun ġu oğuy eyxe. Okudadam epiku. “Ojuap kay eyju ba'ore epesop,” i kuy oce Judeuyū kukukayū be – io'e. – Imēn eywebe dak ñon e'em – io'e. ³⁴ – Wara'an ma ñon jeymutaybin ġasū bit – io'e Jesus. – Ekyukpin cīcā juk adi epesop oxe. Imēnpuxim cuy eyju dak ekyukpin ma epeyewekuk – io'e Jesus. ³⁵ – Ekyukpin jewewekeuğ pima, “Teyūku Jesus ebekitkiyū,” i je'e soat ijodiayū – io'e.

³⁶ – Kariwa – io'e Simāo Pedro. – Poma ën cum? – io'e.

– Gasū eyju ba'ore ojuap kay – io'e Jesus. – Guyjom pit epesot okay – io'e.

³⁷ – Kariwa – io'e ma'ğuto Simāo. – Apēnpuye oju ba'ore ejuap kay ġasū? Ekay jījā ñon. Obu'u ġu we'ū ãm owebe epereap puxim. Warara'acayū “Jesus eju ejeku bima, jaokam oce'e,” i'e'em pima dak, jeiwat ġu ñon – io'e.

³⁸ – Ebu'u ġu du e'ū ãm ewebe opereap puxim? – io'e Jesus. – Icēmān ñon e'em ewebe. Ebapūğ em “Jesus ejuat ġu ñon pit,” i napa ma ece'e. Sapokay ede awap imēn ece'e – io'e. – Gaxīn ma napa ma imēn ece'e – io'e.

14

¹ – Eyağuykorererен ġu juy epesop – Jesus o'e onze beayū be. – Eyğuycūğcūğ ġu juy epesop – io'e. – Kuy eyetabut Deus kay. Okay dak cuy eyetabun epesop – io'e. ² – Ya'ade opop webay ka be uk'a—ijodiacat dopdop'am – io'e. – Cum ñon

eydopdopap'a muxipan am. Icēmān ñn e'em eywebe. Icēm'ũm pima, iboam kajuk oce ġu eywebe – io'e. ³ – Cum ñn. Eydopdopap'a oyamuxipan eyajēmjēmap'am – io'e. – Éydakoy ocepit eydopdopap'a muxipan puje – io'e. – Onuyapka kay ñn jeydujuxe. Onuyapka be epesop soat em – io'e. ⁴ – Eyetaybit poma ñn cum iam – io'e Jesus. – Eyetaybit tak apēn iboce epeju iam – io'e.

⁵ – Kariwa – io'e Tomé. – Poma eju? Ocataybit ġu. Apēn tak ocetaybit oce'e enuyap ka kay oceju am? – io'e Tomé.

⁶ – Okay itabucat mujujum ñn webay nuyap ka be – io'e. – Okay itabucat mutaybitbin ñn kawēn icēmān—Deus ekawēn. Okay itabucat yağuyisum jekukum wa'ōbi – io'e. – Abuyū je'ju webay kay? Okay itabucayū acā! Ñn ma okay itabucat oğuju webay kay—warara'acat pit ka'ūma – io'e. ⁷ – Eyetaybit abu ñn iam pima, eyetaybit kuka juk epesop abu webay iam – io'e. – Gasū bit kuy eyetaybit webay e'eam, apēn cuk adi ocece iap epejojojo buye – io'e Jesus.

⁸ – Kariwa – io'e Filipe. – Ebay juy eğubapuk ocewebe. Wuyebay juy ejojoat ocewebe. O'kuka ocewebe ixe jo am – io'e Filipe.

⁹ – Pūğ xet ġu oğuy eyxe – io'e Jesus. – Eyetaybit ġu buk tu abu ñn iam, Filipe? – io'e. – Abu ñn iam itaybicat itaybit abu webay iam tak – io'e. – Apēnpuye ën pit e'em “Ebay juy ejojoat ocewebe,” i? – io'e. ¹⁰ – Pūğ tağ ma oceju jekukum—ñn, webay dak – io'e. – Filipe, eyetabut ġu du iboap kay? – io'e Jesus. – Wekawēn muwēnuwēn'uk ġu oğuy eywebe—webay ekawēn muwēnuwēn acā – io'e. – Pūğ tağ ma kawēnwēn oceju—ñn, webay

dak. Wa'obi ḡu ñn jekukum—webay a'obi acā — io'e. ¹¹ — “Pūg tağ ma oceju jekukum—ñn, webay dak,” i ñn e'em eywebe. Eyetabun cuy epesop wekawēn kay. Wekawēn kay eyetabut'ūm pima, eyetabun cuy epesop okay wa'obacaap coco am — io'e. ¹² — Icēmān ñn e'em eywebe. Okay itabucayū wekuakuap puxim jeku. Owebe Ja'obacaap mōgmōğap podi ma wa'obacaap jomōğ ip, webay kay oju buje — io'e. ¹³ — Eyju e'em owebe “Ebikuyap tağ cuy ece owebe,” i bima, eyemuojuyjuy oğūm eywebe—soat oğūm eywebe — io'e. — Imēnpuye “Ka'ümğu Deus co'iat xipacat,” i je'e soat ijodiacat. ¹⁴ Eyju e'em owebe “Ebikuyap tağ cuy ece owebe,” i bima, soat eyemuojuyjuy oğūm eywebe — io'e Jesus.

¹⁵ — Eyxe okukpin pima, kūyjobin cuy epesop wa'õ kay — io'e. ¹⁶ — Ñn kawēnwēn webay eju. “Ibuywatwat'ukan cuy eğuju okay itabucayū kay,” i oce webay be — io'e. — Ixe jebiōğbuk ḡudot eykay eybuywatwat'ukan. Soat em ixe jeenuy eyxe. Icēmān eymutaybitbin jeenuy. ¹⁷ Itabut'ūmayū be iba'ore ixe ekawēn kay kūyjobit am. Ixe e'ead iba'arẽm cexe ip. Itaybit ḡu ip ixe e'eam. Eywebe bit ixe nuynuy. Imēnpuye eyxe ixe e'ead ibapuk — io'e. ¹⁸ — Jeypere ḡu ñn. Ocepit eykay — io'e. — Eyağuyağepūğ ḡu epesop — io'e. ¹⁹ — Gaxīn ma Deus kay'ümayū ojo ḡu. Eyju bit waram ojo. Eyağuyisum epeku, waram ḡuto wetait puye — io'e. ²⁰ — Pūg tağ ma ñn jekukum webay eju. Eyju dak pūg tağ ma jekukum oceweju. Oceju dak pūg tağ ma jekukum eyweju. Eykay eybuywatwat'ukat ajẽm puje, iboap iba'arẽm ḡu je'e

eyxe – io'e. ²¹ – Wa'õ kay j̄ijāayũ xe okukpin—wa'õ kay kūyjobicayũ xe. Webay xe dak ixeyü ikukpin je'e. Oxe dak ikukpin cīcā oce'e. Abu ñon iam ixeyü oğutaybin. Itaybit cīcā je'e ip abu ñon iam – io'e Jesus.

²² – Kariwa – io'e Judas – Apẽn tak ën iboam ocetaybin itabut'ümayü mutaybin'üm pima? – io'e.

(Iscariotes ģu osunuy ixe Judas—wara'at Judas acā).

²³ – Wa'õ kay jeedop ip kūyjobin okayayü – io'e. – Webay xe ixeyü ikukpin je'e. Ojot ixeyü kay webay eju. Soat em ixeyü xe ocesop—ñon, webay dak – io'e. ²⁴ – Okay'ümayü bit kūyjobit ģu wa'õ kay. Wa'õbi ģu ñon iboap muwēnuwēn eywebe—webay a'õbi acā. Ixe juk omudot ijodi – io'e. ²⁵ – Iboap muwēnuwēn ñon eywebe eyxe bima. ²⁶ Webay jebiõgbuk ġudot eykay. Obikuyap tağ ġudot. Ixe eybuywatwat'ukat. Ixe xipat cīcāat. Soan ma eymutaybin jeenuy. Ade ma ñon cuk adi eymutaybinbin oğuy. Ixe eybuywatwan jeenuy wekawēn kay eyağuyba'üm map puxim – io'e.

²⁷ – Itabut'ümayü be eyağuymukorererenapmu'üm pa'ore. Ñon pit wağuykorereren ģu. Imēnpuye eyağuykorererenap oğu'üm. Eyağuykorereren ģu juy epesop ojuap kay. Eyğuyucūğcūğ ģu juy epesop – io'e. – Eypararam ģu juy epesop – io'e. ²⁸ “Cum ñon,” i juk oce eywebe – io'e. – “Waram tak eykay ocepit,” i juk oce. Iboap kuy epeya'ijojo. Webay kay ñon cum. Wa'õbuyxi. Imēnpuye eycokcoğ cuy epesop cekay ojuap kay. Eyxe okukpin pima, eycokcoğ kuka epesop ojuap kay – io'e. ²⁹ – Oju awap iboap

muwēnuwēn õn eywebe. “Icēmān adi xeku o'e ocewebe,” i epe'e oju buje — io'e. ³⁰ — Gaxīn ma Deus kay'ūmayū kukukat omuyku — io'e. — Imēneju buk eyweju õn kawēnwēn darem. Ixe wa'ōbacaap mu'ūm pin. Imēnpit itaybit ġu — io'e. ³¹ — Ga'a aju. Apēn webay o'e owebe iap tağ õn jekukum, oxe ikukpin cīcā buye. Itabut'ūmayū oğutaybin webay a'õ dağ õn jekukum iam — io'e.

15

¹ — Õn uvabune buxim — io'e Jesus. — Webay uvadip puxim. ² Okay itabucayū ibune'īcat puxim. Webay bikuyap tağ jekum ibu'u'uayū ya'ūmatpune buxim. Ya'a'e'ūm pima ibune'īcat uk'uğ tip kukat. Imēnpuxim webay jebikuyap tağ jekum ibu'u'uayū mujēmjēm itabucayū xewi. Kadaidip iokokatpune xikxiğ ya'ade i'e am. Imēnpuxim webay itabucayū mukūyjojom ixeyū be ikērēat mujurūğap puxim. Ixeyū mukūyjojom biğ ma jebikuyap tağ jeku am — io'e. ³ — Webay kuy ikērēat o'ju'uk eybewi, wekawēn kay kūyjobit puye — io'e. ⁴ — Mūğ'i juy epeku oweju — io'e. — Oweju jekukum pima, õn tak eyweju mūğ'i ojeku. Ibune'īcatpune uvabune be'ūm pima, kuka o'yajēm ġu uva'a. Imēnpuxim mūğ'i oweju eyeku'ūm pima, webay bikuyap tağ ġu epeku — io'e. ⁵ — Uvabune buxim õn — i waram o'e Jesus. — Eyju ibune'īcatpune buxim. Obikuyap tağ jekukum pima, xipan ma epeku Deus xe. Mūğ'i eyweju õn tak jekukum. Obikuyap tağ jekukum'ūm pima bit, ajo eye'e'ead xipat je'e Deus xe? Ka'ūma ma! — io'e. ⁶ — Mūğ'i oweju jekum eybu'u bima, apēn uvadip iwat ya'ūmatpune kukap puxim Deus tak jeykuk—ya'ūmatpune xikap

puxim. Wün. Ibune xik puje ibunekaraw e'em. Ibune e'üatpune mu'awerorom uvadip kukat. Aweroh. Ibunemupikupiğ daxa be. Wün. Pik. Hog. ⁷ Müğ'i juy epeku oweju! Wa'õ dak juy kũyjobin epesop! Oweju eyeku buje, Deus soat epejoojuyiat je'güm eywebe – io'e. ⁸ – Deus bikuyap tağ eyju jekukum pima, soat ijodiat je'e webay be: "Ka'ümğu ejo'iat xipacat," i – io'e. – Itaybit je'e ip eyju webekitkiyū iam – io'e. ⁹ – Eyju eykukpin cīcā oxe webay xe okukpinap co'i. Eycokcoğ cuy epesop Jesus xe ocekukpin iap kay ğebum. ¹⁰ Webay a'õ kay õn kũyjobit. Imēnpuye ocokcok soat em webay xe okukpin iap kay ğebum. Imēnpuxim wa'õ kay kũyjobit pima, eycokcoğ epesop Jesus xe ocekukpin iap kay ğebum – io'e.

¹¹ – Iboap oğuwěn eywebe eymucokcok am. Wa'ōcokcok cīcā. Obu'u eywebe eycokcoksū ãm. Obikuy eywebe eycokcok cīcā ãm wa'ōcokcokap puxim – io'e. ¹² – "Oxe xipan eykukap puxim cuy xipan epeyewekuk," i õn e'em eywebe – io'e. ¹³ – Wuybureyū e'üap puxim wuye'ü ãm wuybu'u'üm pima, soat ijodiat je'e "Ak'i juy epe'e! Teyüxeku ibureyū ikukpin cīcā," i. "Warara'acat podi ma ikukpin cexe ip," i je'e ip – io'e. ¹⁴ – Wa'õ kay kũyjobit pima, obureyüm epesop – io'e. ¹⁵ – "Eyju oweju kapikpik'ukayū ã," i'ümğu õn e'em ğasū eywebe. Kapikpik'ukat itaybit ğu jekariwa e'eam. Webay owebe ie'eap pit oğuwěn eywebe soat. Iboap oğuwěn eywebe eyju obureyū buye – io'e. ¹⁶ – Eyju ma onaë ğu eyukan. Õn pit eynaë obureyüm. Õn cuk eymuju omuwěn ãm warara'acayū

be imutabun am ip okay. Okay jetabucap jepere ġu ip. Ibu'u ġu ip je'e itabut am okay. Obikuyap tağ webay eju kawēnŵēn pima, soat epejoojuyiat je'gūm eywebe – io'e. ¹⁷ – Imēnpuye “Xipan cuy epeyewekuk,” i ñn e'em eywebe – io'e.

¹⁸ – Deus kay'ūmayū itakoma eykay. Koap pit okay itakoma ip osodop. Iboap kay ġebum cuy epesop – io'e. ¹⁹ – Eyju Deus kay'ūmayū kadi bima, eykay kuka ip o'e. “Teyūdaku wuykadiacat,” i kuka ip o'e. Imēnpit ñn eymuwe'uk Deus kay'ūmayū xewi. Deus kay'ūmayū kadi ġu eyju. Imēnpuye itakoma jjā ip eykay – io'e. ²⁰ – Kuy juk ocece eywebe iap kay ġebum cuy epesop. “Ikērēm cīcā ip wuyekariwa o'jukuk. Wuyju bit ikērēm ġu wuykuk ip,” i'ūmġu juy epe'e eyewewebe. Deus kay'ūmayū ipiat o'supi'ajojoat owebe. Imēnpuye eywebe dak ip jopi'ajoat. Yopīt ma wa'ō kay ip osodop. Imēnpuye dak eya'ō kay je'e ip yopīt ma – io'e. ²¹ – Eywebe ipiat supi'ajoat ip, eyju webekitkit puye. Eywebe ipiat supi'ajoat ip, omudocat kay itabut'ūm puye – io'e. ²² – Ijodi oajēm. Deus ekawēn cuk adi oğuwēnuwēn ixeyū be. Wekawēn kay ġu bit ip o'e. Odot'ūm pima, “Ikērēat kuğ eyju oxe, wekawēn kay'ūm puye ya'ijojom ma'ġu,” i'ūmġu kajuk o'e Deus ixeyū be. Gasū bit “Ikērēat kuğ ġu oceju” i'e ba'ore cebe ip Deus pe. ²³ Okay itakomaat webay kay dak itakoma – io'e. ²⁴ – Wa'ōbacaap mōğmōğ cuk adi ojekuku soat etabutpe. Soat a'ōbacaap podi ma wa'ōbacaap mōğmōğ ojekuku. Okay ġu bit ip o'e. Imōğmōğ'ūm pima, “Ikērēat kuğ eyju oxe, okay eyetabut'ūm puye, wa'ōbacaap mōğap cocom

ma'gu eyju," i'umgu kajuk o'e Deus ixeyū be. Gasū bit ikērēat kuğ ip cexe. Inaka itakoma jījā ip okay, webay kay dak – io'e. ²⁵ – Ixeyū muwēnuwēn Deus jekawēntup pe—kuyatup pe:

Ikērēm'üm a'gu ip ojukuk, i.

Inaka ip oitakomān okay, i.

Itakoma ip okay iğodup ekawēn puxim – Jesus o'e.

²⁶ – “Ebiōgbuk cuy eğuju okay itabucayū kay,” i oce'e cebe—webay be – io'e Jesus. – Ixe ġudot eybuywatwat'ukan. Ixe icēmān e'e'ukat. Ixe ma omuwēn eywebe – io'e. ²⁷ – Eyju dak cuy epesop omuwēnuwēn ijodiayū be. Ón ijodiat mutaybitbin pima, oweju juk adi epekuku. Imēnpuye juy epe-sop omuwēnuwēn ġasū bit – io'e.

16

¹ – Imēn òn e'em eywebe okay eyetabucap epereap puxim – io'e. ² – Eykay itakomaayū jeymuōmat gu Deus eju kawēnwēnap'a be. Jeyaoka ip. Eyaoka buje, tūybe Deus bikuyap tağ wuyju jekukum iān je'e ip – io'e. ³ – Ikērēm jeykuk ip abu òn iam itaybit'üm puye, abu webay iam tak. ⁴ Gasū iboap muwēnuwēn òn ġuyjom eyeğebu am apēn òn eymukūyojo iap kay – io'e. – Warēmtağ eykuk puje, “Imēn kuka ip wuykuk,” i juy epe'e eyewewebe – io'e Jesus jeweju etaybitbinayū be.

– Kuy bima a'gu eyxe ma oğuy – io'e. – Imēnpuye juk iboam gu òn eymukūyo. ⁵ Gasū bit ocepit omudocat kay. Ka'uma ma ey'in pit e'em owebe “Poma ẽn cum?” i. ⁶ Eyğuycūğcūğ cīcā imēn òn e'em puye. ⁷ Wepit'üm pima, xipat gu kuka o'e eywebe. Wepit pima bit, xipat je'e eywebe. Wepit'üm pima kuka eybuywatwat'ukat

osodot ğu. Oju buje bit ixe oğudot eykay. Imēnpuye eycokcoğ cuy epesop ojuap kay – io'e. ⁸ – Ixe dot puje, “Soat eyju ikērēat kuğ Deus xe,” i je'e soat pe ipi dağayū be. “Deus acā itaybit eymucūğ ām,” i dak je'e. “Ipiat supi'ajoat Deus ikērēat mujurūğrūğ'ukayū be,” i dak je'e – io'e. ⁹ – “Soat eyju ikērēat kuğ Deus xe,” i je'e, okay itabut'üm ip puye – io'e Jesus. ¹⁰ – Eyju ojo ğu waram, Deus jewekay odujuu buye – io'e. – Imēnpuye “Deus acā itaybit eymucūğ ām,” i je'e Deus biōğbuk – io'e. ¹¹ – Deus kuy o'e “Deus kay'ümayū kukukat soat em jeenuy ipiatpi'ajojoap pe—Satanás,” i. Imēnpuye “Ipiat supi'ajoat ikērēat mujurūğrūğ'ukayū be Deus,” i je'e Deus biōğbuk – io'e Jesus.

¹² – Ade mabuk õn imuwēn pin eywebe. Gasū bit iba'ore eywebe eyetaybin am wekawēn, eyguycūğcūğ cīcā buye – io'e. ¹³ – Ibiōğbuk xipacat icēmān e'e'ukat. Ixe ajēm puje soan kawēn icēmān eymutaybin jeenuy. Ja'obi ğu ixe ğuwēn. Kuy o'ya'ijojoiap acā ğuwēn. Guyjom acejebapukiap tak ğuwēn eywebe – io'e. ¹⁴ – Ixe obuyxim okuk. Itaybit wekawēn je'e. Icēmān soat wekawēn ğuwēn eywebe – io'e. ¹⁵ – Webay e'eap tağ õn tak e'em. Imēnpuye cuk adi ocece eywebe “Deus biōğbuk wekawēn ğuwēn eywebe,” i – io'e.

¹⁶ – Gaxīn ma eyju ojo ğu. Guyjom pitapit waram eyju ojo – io'e Jesus.

¹⁷ – Apēn ite e'em wuywebe? – io'e ip jewewebe jeweju etaybitbinayū. – Ite e'em “Gaxīn ma eyju ojo ğu,” i. “Guyjom pitapit eyju waram ojo,” i – io'e ip. – “Imēn je'bapuk webay kay oju buye,” i teku e'em wuywebe – io'e ip jewewebe. ¹⁸ – Apēnpuye

ite e'em "Guyjom pitapit waram eyju ojo," i? — io'e ip. — Cekawēn pa'arēm cīcā wuyxe — io'e ip jewewebe.

¹⁹ Jesus itaybit o'e teyūku "Apēn tak ēn e'em ocewebe?" i'e ojuy owebe iam. Imēnpuye waram o'jekawēn ceweju ip.

— "Apēn ēn ocemutaybin pin?" i du eyju e pin owebe? — io'e Jesus. — "Gaxīn ma eyju ojo āgu," i juk oce eywebe — io'e. — "Guyjom pitapit waram eyju ojo," i dak cuk oce — io'e. — Wekawēn pa'arēm tu eyxe? — io'e Jesus. ²⁰ — Icēmān ūn e'em eywebe. Wawa jījā juy epesop we'ū buje — io'e. — Itabut'ūmayū bit wa āgu je'e. Darem ma eyğuyucūğcūğ epesop. Guyjom pit eyğuyucūğcūğ āgu epesop—eycokcok ã — io'e. — Eyğuyucūğap i'ūm — io'e. ²¹ — I'it kam pima, ayacat iğuyucūğ e'em je'it pibun. Je'it kap puje bit, ipiat kay ġebum āgu e'em. Icokcok e'em je'it kuğ puye. ²² Imēnpuxim eyju dak. Gasū eyğuyucūğcūğ oju buye. Guyjom pit waram eyjojom oce. Eycokcok cīcā ma epe'e ġebuje bit. Abu-be eycokcokap mu'ūm put ixe kabia be? Ka'ūma be ma! — io'e. ²³ — Eybuy-watwat'ukat ajēm puje bit, ixe ma jeymutaybin — io'e. — Imēnpuye "Ocemutaybin cuy ece," i'ūm āgu epe'e owebe ma — io'e. — "Ekawēn pa'arēm ocexe," i'ūm āgu dak epe'e owebe — io'e Jesus. — Icēmān ūn e'em eywebe. Obikuyap tağ cexewi iojuyjuy bima, webay soat eyemuojuyjuy je'ğūm eywebe — io'e. ²⁴ — Obikuyap tağ epejoojuy āgu buk. Pūğ em tak ka'ūma — io'e. — Gasū bit cuy epejoojuy cexewi! — io'e. — Eyemuojuyjuy epejat. Ibu buje, eycokcoksū āgu epesop—eycokcok cīcā ma — io'e.

25 — Koap puk cuk adi ibapuğ ġu ocekawēn eywebe — io'e. — Ijodiat mutaybitbinap ekawēn acā oğuwēnuwēn eywebe. Guyjom pit ibapuğ ma webay ekawēn oğuwēn eywebe — io'e. **26** — Ibapuğ owebe imuwēn puje, obikuyap tağ cuy epejoojuy webay xewi. Ón acā ġu webay xewi ojojuy eywebeam — io'e. **27** — Eyju dak cuy epejoojuy. Webay eyekawēn ya'ijo, ixe xe eykukpin cīcā buye. Webay xe eykukpin cīcā, eyxe okukpin puye; “Icēmān Jesus osodot Deus xewi,” i eyju e'em puye dak — io'e. **28** — Icēmān webay xewi juk ojot. Ipi kay juk ojot—ijodi. Oje'ū. Ipi dağwi ojēm ġasū. Webay kay juy ocepit — io'e Jesus.

29 — Gasū bit ēn iba'arēm ġu kawēnwēn ocewebe — io'e onze beayū Jesus pe. — Ibapuğ ma ēn kawēnwēn ġasū bit — io'e ip. **30** — Etaybit soan ma. Etaybit apēn oceju jewağuyguy iam. Ēn ocemuküyjom, “Apēn ēn e'em ocewebe,” i'ūmğu ma'ğu oceju e'em — io'e ip. — Imēnpuye “Deus xewi teku osodot,” i oceju e'em ġasū — io'e ip.

31 — Eyetabut tu epe'e okay? — io'e Jesus. **32** — Gaxīn ma bit epewatwatwat eydukā dağ. Operē eyju eyaokaap puxim. Wağepūğ ma oğuy operē buje. Imēnpit odadaybot ġu oğuy, webay soat em oxe buye — io'e. **33** — Itabut'ūmayū ma ipiat supi'ajoat eywebe. Ón pit kuy Deus kay'ūmayū kukat a'ōbacaap oğu'ūm. Imēnpuye eya'ōcam cuy epesop! Imēn òn e'em eywebe eypararaap puxim. Eyağuykorereren ġu, müğ'i oweju buye — io'e.

17

1 Iboam e buje, Jesus o'je'apūn kabi beat

kay—jebay kay. O'jekawēn jebay eju.

— Bay — io'e. — Gaxīn ma oje'ū. Ōn ma ekpot. Odipap cuy eğubapuk adeayū be. Ōn tak edipap cuy oğubapuk cebe ip — io'e. ² — Pūgpūgpūgayū juk eğutabun okay ipi dağayū'in. A'ōbacaap cuk eğüm owebe. Imēnpuye okay itabucayū yağuyisum jekukum wa'ōbi — io'e jebay be. ³ — Ėn acā Deusat. Ka'ūmgu wara'at. Ōn ma emumudot—Jesus Cristo. Ijodiat yağuyisum jeku okay itabun puje, ekay itabun puje dak — io'e. — Soat em exe ma jeedop ip ce'ū buje — io'e. ⁴ — Wekapikap cuk adi eğüm owebe. Ipi dağ pima abu ēn iap cuk adi oğuwēnuwēn edipap mubapukpug. Gasū wekapikap oğu'üm — io'e Jesus.

⁵ — Bay — io'e Jesus. — Exe bima soat kabi beatat odipap mubapukpuk'uk ip osodop—ekawēn tojotjot'ukayū. Ipi mujurūg awap odipap mubapukpuk'uk ip osodop. Waram cuy odipap mubapukpug ip jeenuy, exe wajēm puje — io'e.

⁶ Jesus jekay itabucayū o'ğuwēn jebay be ğebuje bit.

— Pūgpūgayū juk eğutabun okay ipi dağayū'in — io'e. — Ebekitkiyūm osodop ip. Ixeyū eğutabun okay. Ixeyū itabucayū be emuwēnuwēn ojekuku. Kūyjobit o'e ip a'ō kay — io'e Jesus jebay be. ⁷ — Itaybit ip ğasū a'ōbi acā ōn emuwēnuwēn iam — io'e. ⁸ — Apēn cuk adi ecece iap ma oğuwēnuwēn soat pe okay itabucayū be. Wa'ō kay ip osodop. Itaybit o'e ip icēmān Deus xewi Jesus osodot iam. Itabut o'e ip Deus ma Jesus o'ğudot iap kay — io'e Jesus.

⁹ — Bay, ixeyū beam ma ñon kawēnwēn eweju—onze beayū beam — io'e. — Itabut'ñmayū beam ģu ñon kawēnwēn—okay emumutabunyū beam acā — io'e. — Ebekitkiyū ixeyū. ¹⁰ Soat okay itabucayū ebekitkiyū. Imēnpuye webekitkiyū dak ip. Adeayū odipap cocom webekitkiyū cūğ ma jekukum puye — io'e.

¹¹ — Bay, soat podi ma a'õbaca. A'õbacaap cuk adi eğūm owebe. A'õbacaap co'i waõbaca. Gaxīn ma oajēm ma'ğuto ekay. Ñon ma ipi dağ ģu ojeku. Okay itabucayū bit ipi dağ ip jeku.

— Bay — io'e. — Püg em ikērēat ejukuk gu. Imēnpuxim ağ cuy egypt ixeyū kay cūğ ma ip ceku am wekuap co'i, ekuap co'i dak — io'e. ¹² — A'õbacaap cuk adi eğūm owebe. Ñon ixeyū xe bima, a'õbi ma juk adi ağ oğuy cekay ip itabucap epereap puxim. Ka'uma ma ixeyū'in oibu'un okay. Püg acā oibu'un—jetabucap epereperemxi acā. Apēn ixe jetabucap o'jepere iap ibararak opop Deus ekawēntup pe. Iğodup ekawēn tağ jetabucap jepere ǵasū — io'e.

¹³ — Bay, ǵaxīn ma'ğuto ocepit ekay — io'e Jesus. — Ijoce bima bit ñon kawēnwēn ewebe onze beayū beam ixeyū mucokcok am ocokcokap co'i. Obu'u icokcoksū ãm ip. Obikuy icokcok cīcā ãm ip ocokcokap co'i — io'e. ¹⁴ — Ekawēn cuk adi oğuwēnuwēn cebe ip. Ekay'ñmat ekukuap puxim ģu ñon jekukum. Ixeyū dak ekay'ñmat ekukuap puxim ģu jekukum. Imēnpuye ixeyū kay itakoma o'e ip itabut'ñmayū, ekay'ñmayū — io'e. ¹⁵ — Bay, "Okay itabucayū juy etujujēm ipi dağwi," i'ümğu ñon pit e'em ewebe. "Ixeyū juy eğuxipan

ikērēat mujurūgrūg'ukayū kukukat xewi,” i ñon pit e'em ewebe – io'e. ¹⁶ – Itabut'ūmat ekukuap puxim ġu ñon jekukum. Imēnpxim itabut'ūmat ekukuap puxim ġu jekukum ip okay itabucayū – io'e. ¹⁷ – Bay, ixeyū juy eğuwxexat soat em ebikuyap tağ jekuku'ukayūm. Ekawēn cocoam cuy ip eğuwxexat. Ekawēn acā kawēn icēmat – io'e. ¹⁸ – Ėn cuk omudot ijodiat mutaybin am kawēn icēmān. Imēnpxim ixeyū oğuju ijodiat mutaybin am kawēn icēmān – io'e. ¹⁹ – Oğe'ün'ün ġasū, oxe ixeyū ikukpin puye. Ebikuyap tağ oje'ū ixeyū dak ebikuyap tağ ceku am – io'e. ²⁰ – Onze beayū beam acā ġu ñon kawēnwēn eweju, Bay. Warara'acayū itabut je'e okay, ixeyū omuwēnuwēn puye. Ixeyū beam tak ñon kawēnwēn eweju—ğuyjom itabunayū beam – io'e. ²¹ – Bay, “Ixeyū juy esubuywan pūğ tağ ma ip ceku am,” i ñon e'em ewebe. Bay, pūğ tağ ma ēn jekukum oweju. Ñon tak pūğ tağ ma eweju jekukum.

– Bay – io'e. – Obikuy wuyekukuap co'i ceku am ip. Wuyekukuap tağ jekukum pima, itabut'ūmayū je'e “Deus Jesus emumudot,” i – io'e. ²² – Bay, a'ōbacaap cuk adi ejomōğ owebe. “Ojo'i īn tak a'ōbaca,” i juk adi ece owebe, Bay. Imēnpxim “Ojo'i eyju dak eya'ōbaca,” i ñon e'em okay itabucayū be. Imēn ñon e'em cebe ip pūğ tağ ma ceku am ip wuyekukuap co'i – io'e Jesus. ²³ – Pūğ tağ ma ñon jekukum ixeyū eju. Ėn tak oweju pūğ tağ ma jekukum. Imēneju pūğ tağ ma jekukum ip wuyekukuap co'i. Wuyekukuap co'i jekukum pima, itabut'ūmayū itabut je'e ēn ma omudocat iap kay. Deus xe wuyukpin apēn jekpot ikukpin

cexe iap co'i iap kay dak itabut je'e ip — io'e.
24 — Exe okukpin cuk adi oğuy ipi mujurūg puje.
 “Wa'ōbacaap co'i ën tak a'ōbaca,” i juk adi ecece
 owebe.

— Bay — io'e. — Onze beayū juk adi eğutabun
 okay. Obikuy wuydopap pe ixeyū dop am okpot
 wa'ōbacaap co'i ya'ōbaca iap co am — io'e. **25** — Bay
 — io'e. — Soat em ën cūg ma e'em. Ikērēat ejukuk
 ġu—pūg em tak ka'ūma. Itabut'ūmayū itaybit ġu
 abu ën iam. Ön pit wetaybit cīcā abu ën iam. Onze
 beayū itabut cebay teku o'ğudot ijodi iap kay —
 io'e. **26** — “Webay xe eykukpin cīcā,” i juk adi ocece
 cebe ip. Iboap oğuwēn cebe ip cewemukukpin am
 ip exe okukpinap co'i. Iboap oğuwēn cebe ip pūg
 tağ ma weku am ceweju ip — io'e Jesus.
 Imēn Jesus o'jekawēn cīcā jebay eju.

18

1 Jebay eju jekawēn epere buje, Jesus o'jēm
 Jerusalém ka bewi. Jeweju etaybitbinayū eju
 o'jēm. Kadidi dağwi o'ju ip—Cedromti dağwi.
 Kadaidip o'tiptop kadidi wīnābu. Jesus o'ju ibodip
 pe onze beayū eju. Oajēm ip kadaidip kay. **2** Ade
 em Jesus cuk adi oekukuku ibodip tağ doze beayū
 eju. Imēnpuye Judas itaybit osunuy ibodim Ce-
 dromtim. Judas Jesus üm ojuy cekay itakomaayū
 be.

3 Judas o'ju Jesus kay. O'ju kadaidip pe. O'ju
 sorarayū eju, Deus eju kawēnwēnap'a wiwi'ukayū
 eju dak. O'ju ip paÿū kukukayū a'ōbi, Fariseuyū
 a'ōbi dak. O'ju ip lamparina'a kukuğ jebui be,
 jeba'ip kukuğ tak, wexiktak kukuğ tak. Oajēm
 ip cekay—Jesus kay. **4** Jesus kuy itaybit o'e

soan—apēn owebe je'bapuk iam. O'ju ajēmayū dopabe—Judasyū dopabe. O'jekawēn ceweju ip.

— Abu-kudadam epesot? — io'e—Jesus o'e.

⁵ — Jesus kudadam oceju — io'e ip. — Nazaré ka bewiat kudadam oceju — io'e ip.

— Gebujeat ma'gu õn — io'e Jesus.

⁶ “Gebujeat ma'gu õn” i'e buje, soat ip o'jewede cexewi ajēm ojuyayū. O'at ip ipi ju Jesus ekawēn co buje. Waram Jesus o'e:

— Abu-kudadam eyju? — i cebe ip.

⁷ Waram ip o'e:

— Jesus kudadam oceju — i. — Nazaré ka bewiat kudadam — i.

⁸ — “Gebujeat ma'gu õn,” i kuy oce eywebe — Jesus o'e. — Õn ma eyju okudadam. Owejuayū bit cuy epejat gu. Äg cuy je'jēm ip — io'e.

(⁹ — Bay, juk egutabun'iyayū jetabucap jepere gu—pūg tak ka'uma — i juk Jesus o'e. Imēnpuye — Äg cuy je'jēm ip — io'e Judasyū be jeweju etaybitbinayū daomūnap puxim, ixeyū be ipiat supi'ajoacap puxim).

¹⁰ Iboap co buje, Simão Pedro jepaja o'ju'uk iyuk pewi. Kiririk. Paÿyū kukukat puywatwat'ukat ġuybu o'suğuybu'uk iğuybuikibi dağ pa-jam. Tēgwūn. Iba'at kadiat ġuybu o'suğuybu'uk. Ibuywatwat'ukat putet Malco i osunuy.

¹¹ — Odaxijom ġu juy paja kuğ! Ipiat osupi'ajo webay bikuyap tağ—kuyjeat ekawēn tağ — io'e Simão Pedro be.

¹² Jesus o'jat ip Judasyū, sorarayū dak, sorarayū kukukayūdak, Deus eju kawēnwēnap'a wiwi'ukayū dak. O'subamukirik ip.

¹³ Koam Jesus o'tujowat ip Anás kay. Ixe Anás Caifás tadop osunuy. Caifás paÿū kukukat osunuy ixe koato.

¹⁴ — Xipat wuywebe ite agókatkat aoka am wuy-muy'ū'ūap puxim — i juk o'e ixe Caifás Judeuyū kukukayū be.

(24) Anás Jesus o'gujuat Caifás kay—paÿū kukukat kay. Ibõgbikiriğ o'gujuat.

¹⁵ Simão Pedro o'ju Jesus nomuju. Warara'acat tak o'ju ceweju. Ixe dak onze beayū'in osunuy. Ixe wara'acat ma Jesus eju oõm paÿū kukukat tuk'a ekorara be. Oõm paÿū kukukat itaybit cícā ixem puye. ¹⁶ Pedro bit uk'a ekorara exíntabi xe osunuy. Oõm ğu buk uk'a ekorara be. Warara'acat o'jepit korara exíntabi be. O'jekawēn xíntabi wiwi'ukat pe—ayacat pe.

— Āğ jeõm obure — io'e ayacat pe.

— Xipat — io'e cebe.

— Eõm cuy — iwiwi'ukat o'e Pedro be.

Oõm uk'a ekorara be.

¹⁷ — Jesus eju etaybitbinat ğu du ën? — ayacat o'e Simão Pedro be—xíntabi wiwi'ukat o'e.

— Ka'úma — i napa ma o'e Simão Pedro. — Ceweju etaybitbinat ğu õn — io'e napa ma jebuap puxim.

¹⁸ Kajuk kuğ osunuy. Paÿū kukukat puywat-wat'ukayū daxanabõõe o'tabõémusop jeweweam. Daxa etako be kacüğcüğ'i ip osodop daxae o'om jewewewem ibuywatwat'ukayū, sorarayū dak. Pedro dak o'ju daxa etako be. Jewewewem ip osodop.

¹⁹ Gebuje paÿū kukukat o'jekawēn Jesus eju.

— Eweju etaybitbinat e'eax cuy eğuwẽn owebe — io'e Jesus pe. — Apẽgap ekawẽn ixeyü eğutaybitbitbin? — io'e cebe.

20-21 — Apẽnpuye ën e'em owebe ma “Apẽgap ekawẽn ixeyü eğutaybitbitbin?” i? Soat em ibapuğ ma ijoceat oğutaybitbitbin — io'e Jesus. — Adeayü etabutpe oğutaybitbitbin Deus eju kawẽnwẽnap'a be, yabogat'a be dak — io'e. — Iba'arẽm ğu oğutaybitbitbin — püg em tak ka'uma — io'e. — Wemumutaybitbinyü be juy ecekawẽn. “Apẽn eymutaybin Jesus?” i juy epe'e cebe ip — io'e. — Itaybit ip — io'e Jesus.

22 Deus eju kawẽnwẽnap'a wiwi'ukat Jesus dopa o'topaokaka jebum cekawẽn co buje.

— Imẽn tu ën kawẽnwẽn païyü kukukat eju? — io'e. — Cedag ğu ën kawẽnwẽn! — io'e.

23-24 — Wekawẽn cüg'üm pima, iboap cuy eğuwẽn soat pe, ijoceacat pe — io'e Jesus. — Wekawẽn cüg ma bima bit, apẽnpuye dak ën odopaokaka? — io'e.

Müg ma o'e. Jededem ğu.

25 Pedro jewewewem mabuk o'e daxa etakobe. Cüg'i osunuy warara'acayü parakpe.

— Ibakirikat eju etaybitbinat ğu du ën? — io'e ip Pedro be.

— Ôn ğu — io'e Pedro napa ma. — Igo ejuat ğu ôn — i napa ma o'e.

26 Warara'acat o'jekawẽn Pedro be ġebuje bit. Ixe wara'acat païyü kukukat puywatwat'ukat osunuy. Pedro emuğuybu'uk badip osunuy.

— Ôn ma ejojo igo eju kadaidip pe! — io'e wara'acat.

²⁷ — Õn ġu—warara'acat acā — io'e Pedro napa ma.

Gebuje isum ma sapokay o'jede.

²⁸ Jesus o'tujujēm ip Caifás tuk'a bewi ceweju jekawēn epere buje.

Gebuje Caifás Jesus o'tujowacat iecuğap tuk'a kay—Pilatos tuk'a kay. O'tujowat ip kabia isum. Judeuyū oõm ġu iecuğap tuk'a be Pilatos Judeu'ūm puye. Tuk'a akiju ma ip osodop. Cedağ ġu kuka o'e õm ām Judeu'ūmat tuk'a be Páscoa epeta muy'an pima. Óm pima:

— Wuyisu ġu Deus xe — i kajuk o'e ip. — Peta xat o ba'ore wuywebe — i kajuk o'e ip.

Imēneju oõm ġu ip iecuğap tuk'a be—Pilatos tuk'a be.

²⁹ Imēnpuye Pilatos o'jēm jeduk'a bewi. O'ju Judeuyū kukukayū eju jekawēn ām.

— Jesus ikērēat kuğ tu eyxe? — io'e Pilatos Judeuyū kukukayū be.

³⁰ — Hm hm — io'e ip. — Ocexe ma ite ikērēat cuk adi o'jukuk. Ocedobuyū'ūm'ūm ekawēn tağ ġu teku jekukum. Ên cuy ite eyaokaat — io'e ip.

³¹ — Eyju ma juy epetujujēm oxewi — io'e Pilatos. — Eyju ma juy ipiat epesupi'ajoat cebe eydobuyū'ūm'ūm ekawēn tağ — io'e.

— Ap! — io'e ip. — Oca'ōbi ġu oceju ibamupaya ojuy ce'ū ām—a'ōbi acā — io'e ip Pilatos pe—iecuğap pe. ³²(Jesus cuk adi o'e — Obamupaya ip we'ū ām — i. Itaybit'ūm pima Judeuyū kukukayū o'jekawēn Pilatos pe kuy o'e'e iap co'i—Jesus pe o'e'e iap co'i).

³³ Pilatos oõm ma'ğuto jeduk'a be. Jesus o'ğudocat jewekay.

— Judeuyū kukukat tu ñn? — io'e Jesus pe.

³⁴ — Añguy dañ tu iboam ñn e'em owebe? — io'e. — Warara'acat añañy dañ ñu xe'e? — io'e Jesus.

³⁵ — Wañguy dañ ñu! — io'e—Pilatos o'e. — Judeu ñu ñn pit — io'e Pilatos. — Judeuyū ma edojot okay. Apñn ñn tak ece ikérëan? — io'e Jesus pe. — "Judeuyū kukukat ñn," i du ñn eñm? — io'e Jesus pe.

³⁶ — Ebuxim ñu ñn ijodiacyat kukukat — io'e. — Ñn ijodiat puximan pima kuka adi webekitkit o'jewaokaka okay itakomaayū eju. O'jewaokaka kuka adi ip Judeuyū be obuap puxim. Imñpuye ijodiat a'ñbi ñu ñn warara'acayū kukukat — io'e Jesus.

³⁷ — Ijodiat kukukat tu ñn? — io'e Pilatos.

— Hm hm. Ikukukat ñn — io'e. — Kawën icëmat muwëñ ãm okop ijodi. Kawën icëmat muwëñ ãm okap. Kawën icëmat kay kñyjobicayū wekawën kay dak kñyjobit — io'e Jesus.

³⁸ — Ka'ñmñgu kawën icëmat! — io'e Pilatos.

Gebuje Pilatos Jesus eju jekawën o'jepere. O'jëm ma'ñguto jeduk'a bewi. O'jëm jekawën ãm ma'ñguto Judeuyū kukukayū eju. Akiju ip osodop.

— Oxe ma ite añañkatkat ikérëat o'jukuk ñu. Püñ em tak o'jukuk ñu ma — Pilatos o'e cebe ip.

— Cüñ ñu kuka o'e wuywebe yaoka am — io'e.

³⁹ — Páscoa epeta bima püñ ma ñn imujëmjëm'uk daomñnmñnap'a bewi jekpiwan ma ceku am. Eybikuy du owebe eykukukat mujëm ãm jekpiwan ma ceku am—Jesus mujëm ãm? — io'e Pilatos.

⁴⁰ — Ap! — io'e ip. — Ixe ñu juy eñgøjëmat — io'e ip ya'ñberen. — Barrabás pit eñgøjëmat — io'e ip. — Barrabás kay oceju! — io'e ip ya'ñberen.

(Ixe Barrabás jebureyū aokakaxi osunuy).

19

¹ — Jesus cuy epeyukxabimupokupok wuyukx-abimupokupokapxeem — io'e Pilatos sorarayū be.

O'yukxabimupokupok ip sorarayū. ² Jesus way-wayway pin ip osodop. Jesus ijodiat kukat iap waywayway pin osodop ip. Imēnpuye widaohobune o'subunemuwakēn ip yabeam. O'jomōg ip ya be ijodiat kukat a beat mōgap co'i. Iekabek o'guōm ip Jesus pe ijodiat kukat ekabek co'iat. O'guōm ip iberenat—iremrumğugūnat. O'guōm ip iwaywayway am.

³ — Ak'i! Teku Judeuyū kukukat! — io'e ip Jesus waywayway am. Warara'acat ma ip o'topaokaka jebum.

⁴ Pilatos waram o'ju jeduk'a ekorara be. Judeuyū kukukayū kay o'ju.

— Ak'i! — io'e. — Waram ixe otojocat eyetabixe am — io'e. — “Oxe bit ite ikērēat o'jukuk ğu—pūğ em tak ka'ūma,” i ñon e'em eywebe — io'e Pilatos.

⁵ Imēnpuye ixe Jesus o'jēm uk'a bewi. Xerwun. O'ju Pilatos xe. Oajēm adeayū wap. Yabeat kuğ mabuk osunuy—widaohobune kuğ. Iekabek kuğ mabuk osunuy—iremrumğugūnat kuğ.

— Ak'i juy epe'e — io'e Pilatos adeayū be. — Ijoce ma agókatkat — io'e cebe ip.

⁶ — Ite ba juy esubamupayaat korosa be ce'ū ãam — io'e ip ya'ōberen pałyū kukukayū, Deus eju kawēnwēnap'a wiwi'ukayū dak.

O'jewāwā ip. Imēn o'e ip Jesus co buje.

— Ite ba juy esubamupayaat korosa be ce'ū ãam — io'e ip ya'ōberen.

— Eyju ma juy epejat — io'e Pilatos cebe ip. — Eyju ma juy epesubamupaya korosa be — io'e. —

Oxe bit cūg ġu wuywebe yaoka am. Oxe ikērēat o'jukuk ġu—pūg em tak ka'ūma — io'e.

⁷ — Cūg ma ocexe bit yaoka am cekawēnkērē buye — io'e Judeuyū kukukayū. — “Deus ipot õn,” i juk adi o'e teku — io'e ip. — Imēnpuye ocedobuyū'ūm'ūm ekawēn tağ oceju yaokam — io'e ip.

⁸ Pilatos iparara jījā ma o'e “Deus ipot õn,” i teku e'em iap tobuxik puje. ⁹ Waram oōm jeduk'a be Jesus eju kawēn ām.

— Apomawi ejot? — io'e Pilatos Jesus pe. Imēnpit Jesus jededem ġu.

¹⁰ — Ede pin ġu du owebe? — io'e Pilatos. — Wa'ōbuyxi õn. “Iteba juy epesubamuwekap,” i õn e'em pima, jebamuwekap ip. Ekupinap tağ eceku — io'e Pilatos. — “Epesubamupaya korosa be ce'ū ām,” i õn e'em pima bit, jebamupaya ip e'ū ām — io'e—Jesus pe o'e.

¹¹ — A'ōbuyxi ēn Deus cuk a'ōbuyxian emuy buye — io'e Jesus. — Emuy'ūm pima, apēn kuka ece owebe? Ka'ūma ma! — io'e—Jesus o'e. — Ewebe oaokaan puje, ikērēat kuğ ece'e Deus xe. Ebodi ma bit ekay odojocat pit ikērēat kuğ je'e cexe — io'e.

¹² Iboap co buje, Pilatos Jesus pa muwekap ojuy jījā o'e.

— Jesus pa muwekap ojuy oce — io'e Pilatos jewebe ma.

— Roma ka kukat itakoma soat kay — “Õn ma ijodiat kukat,” i'e'e'ukayū kay — io'e Judeuyū kukukayū Pilatos pe. — César itakoma cekay ip — io'e ip. — Ewebe ibamuwekap puje, César kuka itakoma o'e ekay dak — io'e ip Pilatos pe.

13 Pilatos waram Jesus o'tujowat jeduk'a eakiju. O'tujowat adeayū wap iboap co buje. Pilatos oabik ibimāmāat ekawēn coco'ukap pe. Gabatá i uk'a eakijuat putet osunuy. Gabatá wita'a muğēğē iape wuya'õm. **14** Sexta-feira kaxicuğ osunuy. Sábado emap kabia Judeuyū jekaxipanpan ip o'e peta muy'an—Páscoa epeta muy'an.

— Ak'i juy epe'e — io'e. — Teku eykukukat — io'e Pilatos Judeuyū kukukayū be.

15 — Ite ġu ocekukukat! i o'jede paŷū kukukayū.
 — Ite juy eyaokaat! — io'e ip ya'õberen. — Ite juy eyaokaat — io'e ip. — Esubamupayaat korosa be ce'ū ãm — io'e ip jetakoma pibun.

— Eykukukatpa du osubamupayaat korosa be?
 — io'e Pilatos.

— Pūğ ma wuykukukat — io'e ip. — César acā wuykukukat — io'e ip paŷū kukukayū.

16 Imēneju Pilatos jesorarayū o'tomuwā.
 — Ite juy epejat — io'e cebe ip. — Epesubamupaya korosa be — io'e cebe ip.

17 Jesus o'jat ip. Ibocewi o'jẽm ip Pilatos duk'a bewi.

Gebuje Jesus o'tujowat ip co'a kay. Wuyjuyū'aririt'a i co'a butet osunuy. (Gólgota i co'a butet osunuy Judeuyū a'õm). Korosa kuğ o'ju Jesus. Jay. Oajẽm ip. **18** Igo'a be sorarayū Jesus pa o'subamupaya ip korosa jeje ipiju. Tagtagtağ'i tapoam o'e ip. Ibubida be tapoa o'jomuy ip. Cēh. Korosa o'ğu'ağobucēğ ip ipiküyküy be. Bēğ. Warara'acayū be dak o'subamupaya ip korosa eju xepxepayūba. Wara'acat ceje o'subamupaya ip korosa jeje. Pūğ korosa o'jomuy ip ipiküyküy be

Jesus ba'at kadi. Wara'at o'jomuy ip iba'ügat kadi. Jesus ixeyü parakpe osunuy korosa eju. Toro'ih.

19 Pilatos tak taperadup o'tupmubararakat. O'tupmögat korosa eju. Tupararakatup o'tupcoco ip kapkamayü “Jesus teku,” io'e taperadup pe. “Nazaré ka bewiat—Judeuyü kukukat” io'e taperadup pe. **20** Iboaptup o'tupmubararak ip Judeuyü a'om, Romanoyü a'om tak, Gregoyü a'om tak. Jesus o'subamupayaiat ka Jerusalém ka tēg ma o'sukadop. Imēneju iboaptup o'tupcoco Jerusalém ka be powatwatayü. **21** Imēneju paÿü kukukayü o'jekawēn Pilatos eju.

— “Teku Judeuyü kukukat osunuy” iaptup ġu juy etupmubararak, “ ‘Ön Judeuyü kukukat,’ i juk adi o'e teku” iaptup acā — io'e ip paÿü kukukayü.

22 — Ap! — io'e Pilatos. — Otupmuwarurun ġu juy wemudupmubararaktup — io'e.

23 Korosa eju Jesus pa mupaya buje sorarayü cesay mu'ë'ë ojuy ip jewewebe. Cesay osodop ebadipdip. Sorarayü dak ebadipdip osodop. Ib-inünpeat pit püg ma imugëgë osunuy pağom. Iinümnüm ġu ikuğ osunuy. Soat iinümnüm'ümat kay o'e ip sorarayü.

24 — Ibinünpeat ağuwek ġu juy — io'e ip jewewebe. — Ga'a karatüg'a jo'iat'a ayaxik ipi ju. Ya'at puje püg ma je'jat. Ya'at puje wuyetaybit ace'e abu je'jat iam — io'e ip jewewebe.

O'yaxik ip ipi ju. Deus ekawëntup e'em—kuyjeatup:

Wesay o'ġu'ë'ë ip jewewebe, i. Karatüg'a jo'iat'a o'yaxik ip obinünpeat pu am, i.

Imēn e'em Deus ekawēntup. Sorarayū be yaxik puje Jesus ekabek pu am, iboaptup ekawēn tağ ip o'e.

²⁵ Gebuje Jesus jexi o'jojojo. Jesus xi korosa xe osunuy. Ixi kibit tak iboce osunuy. Maria Madalena dak iboce osunuy korosa xe. Wara'at Maria dak iboce osunuy—Clopas tayxi.

²⁶ Jesus jexi o'jojojo. Doze beayū'inat ixi xe osunuy. Ixe Jesus emumukukpinput osunuy. Ixe dak Jesus cocom o'e.

— Tū'ū — io'e. — Teku jekuk ğasū jexi kukap co'i — io'e. ²⁷ — Tapu — io'e jemumukukpinput pe. — Oxi juy ejukuk ğasū exi kukap co'i — io'e Jesus.

Ixe ağokatkat Jesus xi o'guōm jeduk'a be gebuje bit. Jesus e'ū buje jexi kukap co'i ma xipan o'jukuk.

²⁸ Jesus itaybit o'e soat wekapikap oğu'ūm iam.

— Obipuruk — io'e Jesus.

Iboam o'e Deus ekawēntup ekawēn tağ.

²⁹ Uva'abidi o'tinuy iboce wa'e jo'iat'a be—tideibog'ūmati. Iboceat tibubuap o'guakōm iğodi be. O'jomuy ip ip'abi be hissopo'ip abi be. Bēğ'i. O'yopmuyu Jesus pe tikōn ām. ³⁰ O'tikōn tibubuap pewi. Korotkorot'i.

— Soat wekapikap oğu'ūm — io'e Jesus.

O'je'aetore. Jekpiwan ma oe'ū.

³¹ Gebuje Judeuyū kukukayū ibamupaya'ibit mukop ojuj korosa ejuwi. O'ju ip kawēn ām Pilatos eju—iecuğap eju.

— Ocebū'u jījā jebodoydoyap kabia be korosa eju ce'ū'ūayū nuy ām — io'e ip. — Ibamupaya'ibit tao juy etaodakacat dao ma ce'ū ām — io'e ip Pilatos pe. — Ixeyū'ūm'ūm cuy eğukopat Sábado ajēm awap — io'e ip Pilatos pe.

Imēn o'e ip sexta-feira buye. Kuyaje Sábado—jebodoydoyap kabia. Judeuyū xe petabog cīcā osunuy. Imēneju ibu'u jījā ip osodop ixeyū'üm'üm tuy ãm korosa eju Sábado bima—jebodoydoyap kabia bima.

³² Imēneju sorarayū o'ju korosa ejuayū kay. Wēg.
Pa. Koapatao o'taodakat ip korosa ejuatao. Wēg.
Pa. Wara'acatao dak o'taodakat ip—Jesus eju
ibamupaya'ibitao. ³³ Sorarayū oajēm Jesus'üm
kay.

— Kuy oe'ū — io'e ip jewewebe.

Imēnpuye Jesus'ūmtao o'taodakat ġu ip.

34-37 Imēn e'em Deus ekawēntup:

Ixe dao taodakat gu ip—pūgtao dak ka'ūma, i.
Tik. O'ya'õxamutik. Sorara Jesus'um o'ya'õxamutik
obukaka'ukren. Wara'atup imēn e'em—Deus
ekawēntup:

Ya'õxamutik'ibit kay jeakak ip wuyjuyũ, i.
Kuyjeatup ekawẽn taã o'jebapuk Jesus e'ũ
buje—Deus ekawẽntup ekawẽn taã. Jesus'ũm
oe'üiap o'jojojoiat ce'üap o'guwẽn ocewebe.
Ocetaybit ixe icẽmãñ e'em iam. Oceju dak Jesus'ũm
e'üap muwẽnuwẽn eywebe dak eyetabun cekay
am.

³⁸ José o'ju Pilatos kay Jesus'üm jebit mukopap
ojuy korosa ejuwi. Arimatéia ka bewiat osunuy
ixe. Jesus kay itabut osunuy. Ibañuğ gu bit
Jesus kay wetabut i'e'e'uk osunuy warara'acayü
be—iba'arẽm mabuk. Ibañuğ gu i'e'e'uk osunuy
Judeuyü kukukayü buxim jeparara buye.

— Jesus'um jebit mukop ojuy õn pit korosa ejuwi
— io'e José Pilatos ne.

— Ha'a — io'e Pilatos. — Esujebitmukop — io'e.

José o'ju Jesus'ũm kay—korosa ejuat'ũm kay. Ijebit o'gukop korosa ejuwi.

O'tujowat witabikũy kay. ³⁹ Nicodemos o'ju José eju. Imude'o'onap kuğ o'ju. Ade ikuğ o'ju—45 kilo ikuğ. Iwekoykeyap osunuy imude'o'onap. Mirra'ip peati tiwekoykey o'e aloé'ip peati eju. Jesus'ũm jebit mude'o'on ojuy iğẽmap puxim. Ixe Nicodemos kuy bima Jesus eju o'jekawẽn ixima be. ⁴⁰ Xepxepayũ Jesus'ũm jebit o'jat—José, Nicodemos tak. Imude'o'onap o'guwedi ip pa gó dag—xipacat tağ. Ijebit o'jomũnmũn ip ixem pagõm. Pereh. Imẽn ma Judeuyũ wuyjuyũ'ũm'ũm muxipanpan'uk ip osodop witabikũy be imuõm ãam. ⁴¹ Kadaidip o'tiptop Jesus pamupayaap pe. Iğodip pe witabikũy o'sukünyu—wuyjuyũ'ũm'ũm muõmuõmapkũy. Iküyisuatkũy o'sukünyu. Iküyisuatkũy be ce'üat o'jomõğ ğu buk ip. ⁴² Sexta-feira osunuy. Sexta-feira bima jexat muxipanpan'uk ip osodop Judeuyũ Sábado bima i'o'ibin. Sábado bima jebodoydoy'uk ip osodop. Witabikũy ibamupayaap tẽg ma o'sukünyu. Imẽneju Jesus'ũm o'jomõğ ip iğokũy be.

20

¹ Domingo bima Maria Madalena o'ju witabikũy kay. Kabiakabia'i bima o'ju. Kabiok ma bima buk o'ju. Iküynomudip'a o'yajojo wita'a. Yaboğat'a o'yajojo. Tüybe wuyjuyũ o'tujupa'um ijebit iãn o'e Maria. Yawede o'yadobuxik tomudip'a. ² O'jedau Pedroyũ kay. Oajẽm cekay ip. Püğ ixeyü'in Simão Pedro osunuy. Wara'acat Jesus emumukukpininput osunuy. Ixe dak Jesus eju etaybitbinat osunuy.

— Wuykukukat'üm o'tujupa'um ip witabiküy bewi — io'e Maria xepxepayü be. — Poce xe'e ip ixe'üm o'jomõg? Ocetaybit gü — io'e.

³ O'jẽm Pedroyü jeduk'a bewi. O'ju ip witabiküy kay. ⁴ Xepxem ma o'ju ip daudaum. Warara'acat pit dao ma o'jedau. Koap oajẽm witabiküy be. Jay. ⁵ Atoroh. O'je'atoro iküy kay. Etaburut. O'jetaburut. Pa gó o'jojojo irucat. Ijebit mñnmñn o'jojojo. Imẽnpit oõm gü iküy be. ⁶ Kanomüm Simão Pedro oajẽm. Jay. Oõm witabiküy be Simão Pedro. Cereg. Bodiku pa gó osodop irucat xipacat. Ibo o'jojojo. ⁷ Wara'at pa gó o'tobuxik—Jesus'üm a daã osodopiat. Yadaã osodopiat ijebit mñnmñnap epa gó xe gü osodop. Wara'at pe ma osodop. Iek-abek acã osodop ya'a o'yadopiat pe. Ka'ümgü ijebit pit. ⁸ Wara'acat tak oõm gásü—Jesus eju etaybitbinat—Jesus emumukukpinput. Badi o'jeak.

— Ak'i ece! Ka'ümgü ijebit! — io'e jewebe ma. — Waram Jesus o'jetait! — io'e jewebe ma.

⁹ Deus ekawẽntup imẽn e'em:
Deus ixe guyu ce'ü'üayü xewi, i.
Kuy bima ibodup ekawẽn cekawẽn pa'arẽm osodop cexe ip. Gasü bit ibapuk o'e Jesus eju etaybitbinayü xe.

¹⁰ Xepxepayü ma o'jepit jeduk'a be.
¹¹ Maria Madalena bit waram o'ju witabiküy jom. Jay. Oajẽm. Iküy jojom osunuy itabẽg iküy etakobe. Wa osunuy. O'je'atoro. Atoroh. Axih. Wa o'e. O'jetaburut iküy be.

¹² Deus ekawẽn tojotjot'ukayü o'jojojo xepxepayü—kabi kadiwiayü. Cesay irucat kuã ip osodop. Kaxikxik'i osodop ip Jesus'üm osodopiap pe.

Pūg ixeyū'in ya'a o'ydopiap pe osunuy. Wara'acat ixeyū'in sui o'suidopiap pe osunuy.

¹³ — Tū'ū — io'e ip Maria be. — Abu-kay ēn wa? — io'e ip.

— Okukukat'ūm kay — io'e. — Okukukat'ūm o'tujupa'um ip — io'e. — Imēnpuye õn wa. Wetaybit ġu poce ip o'jomōğ iam — io'e.

¹⁴ O'jekorepēn imēğap e buje. Jesus cūğ'i osunuy tōğpikadi. Jesus o'jojojo. Imēnpit itaybit ġu o'e ixem. O'jetabieba'arẽm ixem. Tūybe ija ġu iān o'e.

¹⁵ — Tū'ū — io'e Jesus. — Abu-kay ēn wa? — io'e cebe. — Abu-kudadam ēn? — io'e.

Tūybe sute kadaidip wiwi'ukat iān o'e Maria cebe.

— Okukukat'ūm kudadam õn — io'e. — Ēn tu ixe'ūm etujujēm? Poce ejomōğiap cuy eğuwēn owebe! — io'e. — Õn ma oju ixe'ūm tujupit am — io'e.

¹⁶ — Maria! — io'e.

O'jekorepēn Jesus kay.

— Raboni — io'e ja'õm—Judeuyū a'õm.

(Raboni wekariwa iaape).

¹⁷ — Obaiixig ġu ece — io'e. — Webay kay buk oceu ġu — io'e Jesus. — Eju juy okitpiyū kay—oweju etaybitbinayū kay — io'e. — “Webay kay waram oceu—eyebay kay,” i juy ece cebe ip — io'e. — “Wuyebay Deus oxe, eyxe dak,” i juy ece cebe ip — io'e Jesus Maria be.

— Hm hm — io'e—Maria o'e.

¹⁸ Maria Madalena o'ju Jesus eju etaybitbinayū kay.

— Wuykukukat ojojojo! — io'e cebe ip. — Waram o'jetait! — io'e.

Jewebe Jesus o'e'e iap o'guwẽn cebe ip.

¹⁹ Kabioğ pima Jesus o'jebapuk jeweju etaybitbinayũ kay. Ixe Domingo bima o'jebapuk cekay ip. Awerom ip osodop uk'a be. Cem ma'gu tomudipdip osunuy x̄intabi, Judeuyũ kukukayũ buxim iparara buye. Inaka Jesus o'jebapuk cekay ip.

— Kaba'um cuy epeyewekuk — io'e cebe ip.

²⁰ O'jewebumupaya cekay ip. O'jewa'õxamubapuk cekay ip. Icokcok cīcā ma ip o'e jekukukat tobuxik puje.

²¹ — Kaba'um cuy epeyewekuk — io'e waram Jesus. — Webay juk omudot ijodi. Imēnpuxim õn tak jeymuju omuwẽn ãm ijodiat pe — io'e.

²² Jebido o'subidomuju cekay ip. Puw io'e.

— Obiõgbuk oğuõm eywebe — io'e. — Xipacat oğuõm eywebe — io'e cebe ip. ²³ — “Deus ikērēat ju'uk eywebewi” i ey'e buje, ikērēat ju'uk ixeyũ bewi — io'e. — “Deus ikērēat ju'uk ̄gu eywebewi” i ey'e buje bit, ju'uk ̄gu ikērēat ixeyũ bewi — io'e Jesus.

²⁴ Gebuje Jesus o'ju Tomé kay—jeweju etaybitbinat kay. Ixe Tomé doze beayũ'in osunuy. Xepxem ikap'ibit i ixe butet osunuy wara'at ibutet. Warara'acayũ eju ̄gu ixe Tomé osunuy ixeyũ kay Jesus ebapuk puje. Jesus o'jojojo ̄gu buk waram cetait puje. ²⁵ Imēnpuye warara'acayũ o'jekawẽn Tomé eju—ceweju etaybitbinayũ.

— Tapu, wuykukukat ma ocejojojo! — io'e ip. — Waram ̄guto o'jetait! — io'e ip.

— Dapxi eyju! — io'e. — Wetabut ̄gu oce waram ixe'um o'jetait iap kay — io'e. — Tapoa kūybut cocom'um pima, wetabut ̄gu oce — io'e. — Tapoa

küybut pe osubumõg'üm pima dak, wetabut ġu oce – io'e. — Ya'ōxatikat pe osubumõg'üm pima, wetabut ġu oce – io'e Tomé.

26 7 xet kap puje Jesus eju etaybitbinayü waram awerom osodop ip uk'a be. Tomé dak cexe ip o'e. Uk'a exintabi tomudipcém cīcā osunuy. Jesus pit oōm iğ'o'a be. Onze beayü kay waram o'jebapuk.

— Kaba'üm cuy epeyewekuk – io'e Jesus cebe ip.

27 Jesus dao ma o'jeak Tomé kay. Ak'i o'e. O'jekawēn ceweju—Tomé eju.

— Ak ece obubida kay – io'e Tomé be. — Tapoa kūybut cuy ejojojo obubida be – io'e. — Tapoa kūybut pe juy ebu esubumuõm – io'e. — Wa'ōxatikat pe juy ebu esubumuõm itikatkūybut pe icēmām poro iam – io'e Jesus. — “Ixe'üm waram o'jetait ġu,” i'ümğu juy ece – io'e. — Etabun cuy eğuy! – io'e.

28 — Kariwa, wetabut ekay – io'e Tomé. — “Ēn ma Deusat,” i õn e'em – io'e—Tomé o'e.

29 — Etabut ojojom ēn puye – io'e Jesus. — Warara'acayü bit ojojo ġu. Inaka itabut je'e ip okay. Icokcok cīcā ma ip je'e – io'e.

30 Jesus ja'ōbacaap o'jomõgmõg jeweju etaybitbinayü etabixe. Soat ġu ya'ōbacaap mõgmõgap mubarararağ õn ijudup pe.

31 Pūgpūğ ã õn imubarararağ ijudup pe Jesus pe o'ğubapukpukiap. Iboap oğubararak eymutabut am Jesus Deus emunaẽ iap kay, Jesus Deus ipot iap kay dak. Iboap kay eyetabun pima, ixe a'obi eyağuyisum epеку ijodi; eyetait epesop cexe eye'ü buje dak.

21

¹ Guyjom Jesus waram o'jebapuk jeweju etaybitbinayū kay. Iodi xe o'jebapuk cekay ip. Iodi butet Tiberíades i osunuy. O'je'awero ip 7 beayū ceweju etaybitbinayū. Iodi xe o'je'awero ip. Pūg em ġu o'jebapuk ce'ū'ū'ibiyū xewi jeu buje. ² Ibūrū ma ibutet osodop ip: Simão Pedro i, Tomé i, Natanael i, Zebedeu ipotpoyū xepxep, warara'acayū dak xepxep. Xepxem ikap'ibit i Tomé butet osunuy wara'at ibutet. Natanael Caná ka bewiat osunuy—Galiléia eipi bewiat. Ibūrū ma o'je'awero ip.

³ — Cum puk ñn axima bum – io'e Simão Pedro jebureyū be.

— Ha'a – io'e ip. — Oceju dak cum eweju ocexat pum – io'e ip.

Ixima daḡ axima bubum ojuy ip. Kobe be ip oōm axima bu pinayū. Haham oeku ip. Imēnpit o'jat ġu ip. Te'e ma ip oeku.

⁴ Jesus o'jebapuk iodi wābu be kabia buje. Imēnpit teku wuyekariwa iap iba'arēm o'e 7 beayū xe. Itaybit ġu o'e ip teku wuyekariwa iam. Wīnābu wi o'jewāwā cebe ip.

⁵ — Tapupuyū – io'e Jesus cebe ip. — Peburū axima epejat?

— Ka'ūma ma – io'e ip. — Ocejat ġu! Te'e ma oceku – io'e ip.

— Eyba'at kadi ma ūrū epeğuakōm – io'e Jesus. — Gebuje bit ade ma epejat – io'e.

— Hm hm – io'e ip.

⁶ Tok. Ūrū o'guakōm ip jeba'at kadi. Ade o'jat ip axima. Ūrū mupuxik pa'ore o'e cebe ip axima poxi pibun.

⁷ — Ak'i juy ̄gokayku! Wuykukukat ma ̄goku! — io'e Jesus emumukukpininput Simão Pedro be.

Simão Pedro jeekabek o'̄guõm jekukukat topabe jejuam. Jeekabek kūg ̄gu kapikpik'uk osodop ip. Tip. O'jetip iodi be dao ma Jesus kay jajẽm ̄am. ⁸ Warara'acayū Jesus kay oajẽm kobe dāgwi. Oajẽm ip ūrū mupuxikpuxīg kobe ukpu bewi. Ade j̄ijā osodop axima ūrū be. Wūy ̄gu ip osodop kapurūg pewi—100 metros acā. ⁹ Jay. Mūg. Jesus o'jojojo ip. Axima yoyoy o'e daxa be. Pāo'a kūg tak osunuy.

¹⁰ — Axima'in epetojot—̄gasū epejat'iat'in — io'e Jesus cebe ip.

— Hm hm — Pedro o'e.

¹¹ Oõm kobe be axima bum. ūrū o'̄guwekap. O'tujuu kapurūg kay. Jay. Axima o'tojot. Ade osodop ūrū be axima yobōgat. 153 osodop ip. Inaka ūrū o'jewek ̄gu.

¹² — Ga'a acekõn — io'e jeweju etaybitbinayū be.

— Ga'a — io'e ip.

— Abu ̄en? — io'e ̄gu ma cebe.

Itaybit o'e ip wuykukukat teku iam—waram o'jetaitiat teku iam.

¹³⁻¹⁴ Jesus pāo'a o'yabu. Axima dak o'jat. O'̄gūm cebe ip ixan.

¹⁵ Gebuje Jesus o'jekawēn Simão Pedro eju—João ipot eju. O'jekawēn ceweju jekõn epere buje.

— Simão — io'e Jesus. — Warara'acat kukpinap podi ma du okukpin exe? — io'e.

— Hm hm, Kariwa — io'e Simão. — Etaybit ebure ̄n iam — io'e.

— Wekawēn cuy eğutaybin itabun'isuayū — io'e Jesus. — Xipan cuy ixeyū ejukuk apēn ovelha kukat xipan jeõhō'it'it kukap puxim — io'e.

16 — Simāo — io'e Jesus waram. — Okukpin tu exe?

— Hm hm, wekariwa — io'e. — Etaybit ebure õn iam.

— Wekawēn cuy okay itabucayū eğutaybin — io'e. — Xipan cuy ixeyū ejukuk apēn ovelha kukat jeõhōyū kukap puxim — io'e.

17 — Simāo — io'e Jesus waram. — Ebure du õn? — io'e.

Ebapūg em imēn o'jekawēn Simāo eju. Imēnpuye Simāo iğuyucūg o'e Jesus e'ead kay.

— Kariwa — io'e. — Etaybit soan. Etaybit õn ebure iam.

— Wekawēn cuy itabucayū eğutaybin — io'e Jesus. — Xipan cuy ixeyū ejukuk apēn ovelha kukat jeõhōyū kukap puxim — io'e. **18** — Simāo, icēmān õn e'em ewebe. Jaypan'isum ekpiwat ma jekuku'uk egypt. Esay muõm puje, ekupinap tağ acā jekuku'uk egypt. Aypa bima bit eceje-baepacūg warara'acat pe ebamūn ãm corrente-bum. Warara'acat jedujowat edaobu'unap tağ — io'e Jesus.

19-24 Imēn Jesus apēn Pedro je'ü iam o'ğuküyjo. Apēn Pedro Deus dipap ğubapukpuk iam tak o'ğuküyjo.

— Obikuyap tağ cuy ejeku — io'e Jesus Pedro be.

Jekorepēn puje Pedro Jesus emumukukpinput o'jojojo. Cemumukukpinput doze beayū'in os-unuy. Pedro nomuju o'e.

— Kariwa — io'e. — Apēn je'bapuk
guyjom gobeku? — io'e Simāo Pedro Jesus
emumukukpinat co buje.

— “Apēn je'bapuk gobeku guyjom,” i'ūmgu juy
ece owebe — io'e. — “Ôn tu wekariwa bikuyap tağ
jekukum?” i acā ece ewebe ma — io'e Jesus. —
Obikuy bima bit kuka adi teku oe'ū gu — io'e. —
Obikuy bima, ijoce mabuk teku kuka adi osunuy
waram wajēmap com — io'e. — Imēn obikuy bima,
ak'adit ma'gu kuka egypt iboap kay — io'e Jesus.

Imēneju itabucayū o'Jekawēn cīcā jeweweju.
Tūybe je'ū gu iān o'e ip. Imēnpit:

— Teku je'ū gu — i'ūmgu o'e Jesus. — Obikuy bima
kuka adi teku ijoce mabuk jeenuy waram wajēmap
com — i juk o'e Jesus.

Jesus eju oekukuiat ma apēn Jesus cuk adi o'e'e
iap o'guwēn ocewebe—Jesus xe ikukpinat. Jesus
tēğ ma osunuy doze beayū eju jekōnkōn pima Jesus
e'ū awap.

— Kariwa, abu oce'in je'ūm ekay itakomaayū be?
— i juk o'e ce'ū awap. Ixe ma Jesus o'e'e iap o'guwēn
ocewebe. Wuyetaybit ixe icēmān e'em iam. Ixe
ekawēn mubarararağ òn ijjudup pe—cartadup pe.

²⁵ Ade jījā ma osunuy Jesus e'ead. Soat gu
ixe e'ead o'gubararak cemudupmubararaktup
pe—ijjudup pe. Soat pit ixe o'e'e iap mubarararağ
pima, apoce dak kuka atupmōğ? Tup ade jījā ma
kuka o'e ibiatup. O'e gu kuka ipi dağ wuywebe
ibiatup mōğ ām. Imēn kuka o'e wuyxe.
Ibūrū ma.

**Deus ekawẽntup Kawẽn iisuat ekawẽn
New Testament in Mundurukú (BR:myu:Mundurukú)**
copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mundurukú

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mundurukú [myu], Brazil

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mundurukú

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-08-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

82289dff-6b79-5335-974c-563b93a888ae